

UNIVERZITA PAVLA JOZEFA ŠAFÁRIKA V KOŠICIACH
KATEDRA OBCHODNÉHO PRÁVA A HOSPODÁRSKEHO PRÁVA

ZRUŠENIE A ZÁNİK OBCHODNÝCH SPOLOČNOSTÍ

Rigorózna práca

Študijný odbor: PRÁVO

Katedra obchodného a hospodárskeho práva

Košice 2011

Ján Marônek Mgr.

Vyhlasenie

Podpísaný týmto vyhlasujem, že som predloženú rigoróznou prácu vypracoval samostatne za použitia literatúry uvedenej v zozname literatúry.

Dňa 25.11.2011

Abstrakt

Témou rigorózneho práce je problematika zrušenia a zániku obchodných spoločností. Uvedená problematika je čoraz aktuálnejšou, a to aj vzhľadom na rozvíjajúcu sa európsku právnu úpravu v tejto oblasti. Cieľom rigorózneho práce je komplexná analýza zrušenia a zániku obchodných spoločností, a to jednak z pohľadu všeobecnej úpravy, ako aj z pohľadu jednotlivých typov obchodných spoločností. Rigorózna práca je výsledkom použitia zákonnej úpravy, jednotlivých publikácií, ako aj rozsiahlej judikatúry. Rigorózna práca je rozdelená do 7 kapitol. Obsahom prvej, druhej a tretej kapitoly je všeobecná úprava zrušenia a zániku obchodných spoločností, vrátane likvidácie obchodných spoločností a tiež problematiky zlúčenia, splynutia a rozdelenia obchodných spoločností. Uvedené kapitoly predstavujú nosnú časť rigorózneho práce. V nasledujúcich kapitolách sa rigorózna práca zaoberá osobitnou úpravou zrušenia a zániku jednotlivých foriem obchodných spoločností. Vzhľadom na limitovaný rozsah rigorózneho práce v prípade zrušenia a zániku akciovej spoločnosti absentuje problematika účasti zamestnancov na cezhraničnom zlúčení a splynutí, osobitného vyjednávacieho orgánu, ako aj ochrany zamestnancov pri cezhraničnom zlúčení a splynutí.

Kľúčové slová: zrušenie obchodných spoločností, zánik obchodných spoločností, obchodné spoločnosti, likvidácia, zlúčenie, splynutie, rozdelenie.

Abstract

The topic of this rigorous work is the company's winding up and its extinction. In relation to the developing European legislation is this subject-matter very actual. The aim of this rigorous work is the complex analysis of the winding up and extinction of companies in consideration of the general provisions of the companies as well as the specific types of companies. This rigorous work is result of using the legal enactments, publications and widespread jurisdiction. This rigorous work is divided into 7 chapters. General enactments of the winding up and extinction of companies, including the liquidation of companies as well as the merge, fusion and dividing of the companies are contained in the first, second and third chapter. These chapters signify substantial part of the rigorous work. Following chapters are dealing with the winding up and extinction of individual types of companies. Chapter 5, deals with the joint-stock company, does not include the legal provision of employee's participation in the cross-border merge and fusion, specific negotiating body as well as the protection of the employees in the process of the cross-border merge, in respect of limited extent of the rigorous work.

Key words: winding up of the company, extinction of the company, companies, liquidation, merge, fusion and dividing.

OBSAH:

ABSTRAKT	3
ABSTRACT.....	4
ZOZNAM POUŽITÝCH SKRATIEK.....	7
ÚVOD.....	8
1 ZRUŠENIE A ZÁNİK OBCHODNÝCH SPOLOČNOSTÍ.....	9
1.1 Zrušenie obchodných spoločností.....	9
1.1.1 Dôvody zrušenia obchodných spoločností.....	9
1.1.2 Spôsoby zrušenia obchodných spoločností.....	18
1.2 Zánik obchodných spoločností.....	19
2 ZRUŠENIE OBCHODNÝCH SPOLOČNOSTÍ S LIKVIDÁCIU	23
3 ZRUŠENIE OBCHODNÝCH SPOLOČNOSTÍ BEZ LIKVIDÁCIE.....	33
3.1 Zlúčenie, splynutie a rozdelenie obchodných spoločností.....	34
3.1.1 Zlúčenie obchodných spoločností	36
3.1.2 Splynutie obchodných spoločností.....	38
3.1.3 Rozdelenie obchodných spoločností	42
3.2 Cezhraničné zlúčenie a cezhraničné splynutie spoločností na území štátov Európskeho hospodárskeho priestoru	46
4 ZRUŠENIE A ZÁNİK VEREJNEJ OBCHODNEJ SPOLOČNOSTI	53
5 ZRUŠENIE A ZÁNİK KOMANDITNEJ SPOLOČNOSTI.....	61
6 ZRUŠENIE A ZÁNİK SPOLOČNOSTI S RUČENÍM OBMEDZENÝM	64
6.1 Zrušenie spoločnosti s ručením obmedzeným s právnym nástupcom	65
6.2 Likvidácia spoločnosti s ručením obmedzeným	67
7 ZRUŠENIE A ZÁNİK AKCIOVEJ SPOLOČNOSTI.....	68
7.1 Likvidácia akciovej spoločnosti.....	68
7.2 Zrušenie akciovej spoločnosti bez likvidácie.....	70
7.2.1 Zlúčenie a splynutie akciovej spoločnosti.....	71
7.3 Rozdelenie akciovej spoločnosti.....	85
ZÁVER	89
ZOZNAM POUŽITEJ LITERATÚRY	91

Zoznam použitých skratiek

ObZ - zákon č. 513/1991 Z. z. Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov

OP – Obchodní právo

OSP – zákon č. 99/1963 Z. z. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov

ZCP – zákon č. 566/2001 Z. z. o cenných papieroch a investičných službách a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o cenných papieroch)

ZKR – zákon č. 7/2005 Z.z. o konkurze a reštrukturalizácii a o zmene a doplnení niektorých zákonov

Zob – zákon č. 483/2001 Z. z. o bankách a o zmene a doplnení niektorých zákonov

ZOHS – zákon č. 136/2001 Z. z. o ochrane hospodárskej súťaže a o zmene a doplnení zákona Slovenskej národnej rady č. 347/1990 Zb. O organizácii ministerstiev a ostatných ústredných orgánov štátnej správy Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov

ZoR – zákon č. 530/2003 Z. z. o obchodnom registri a o zmene a doplnení niektorých zákonov

ZoS – zákon č. 8/2005 Z. z. o správcoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov

ZoÚ – zákon č. 431/2002 Z. z. o účtovníctve

ZP – zákon č. 311/2001 Z. z. Zákonník práce v znení neskorších predpisov

ZSP – Zo súdnej praxe

ZSR – Zbierka stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky

ZŽP – zákon č. 455/1991 Z.z. o živnostenskom podnikaní

Úvod

Obchodný zákonník vychádza z postupnosti pri vzniku obchodnej spoločnosti, keďže rozlišuje založenie a vznik obchodnej spoločnosti.

Obdobná situácia je aj pri zániku spoločnosti, keďže spoločnosť musí byť najskôr zrušená, aby mohla neskôr zaniknúť. Zániku obchodnej spoločnosti preto predchádza jej zrušenie. Následne obchodná spoločnosť ako subjekt práva zaniká až výmazom z obchodného registra.

Dôvodom zrušenia obchodnej spoločnosti môže byť rozhodnutie súdu, príslušného orgánu spoločnosti, spoločníkov a v stanovených prípadoch dochádza k zrušeniu spoločnosti priamo zo zákona. Dôvody zrušenia spoločnosti teda môžu mať povahu jednostranného alebo dvojstranného právneho úkonu, právnej udalosti alebo individuálneho právneho aktu.

Obchodná spoločnosť sa zrušuje s likvidáciou alebo bez likvidácie. Zrušenie obchodnej spoločnosti s likvidáciou je pravidlom, zrušenie bez likvidácie je výnimkou. Likvidácia spoločnosti sa nevyžaduje v prípade fúzie a rozdelenia spoločnosti (vrátane cezhraničnej fúzie a rozdelenia), ako aj v prípade neexistencie majetku spoločnosti a v stanovených prípadoch aj v dôsledku konkurzného konania.

Likvidáciu spoločnosti vykonáva likvidátor, ktorým je spravidla štatutárny orgán spoločnosti, s výnimkou prípadov, kedy funkciu likvidátora vykonáva iná určená osoba alebo likvidátora vymenuje súd. Pôsobnosť likvidátora je obmedzená, keďže je oprávnený vykonávať iba úkony smerujúce k likvidácii spoločnosti.

V období medzi zrušením a zánikom je postavenie obchodnej spoločnosti osobitné, obchodná spoločnosť však stále disponuje právnou subjektivitou i spôsobilosťou na právne úkony. Obmedzená je však pôsobnosť jej orgánov a taktiež jej ekonomické aktivity.

Spoločnosť ako právny subjekt zaniká až výmazom z obchodného registra, ktorý sa vykoná buď na návrh alebo na základe právoplatného rozhodnutia súdu. Týmto dňom obchodná spoločnosť stráca postavenie právneho subjektu, nemôže už vykonávať podnikateľskú činnosť, ani vstupovať do právnych vzťahov.

1 Zrušenie a zánik obchodných spoločností

Rovnako ako v prípade vzniku spoločnosti, aj zánik obchodnej spoločnosti prebieha v dvoch fázach. Ide o dve samostatné etapy, ktorých výsledkom je zánik obchodnej spoločnosti. V rámci prvej fázy musí byť spoločnosť zrušená, až následne môže dôjsť k jej zániku.

1.1 Zrušenie obchodných spoločností

Zániku obchodnej spoločnosti predchádza jej zrušenie, preto musí byť spoločnosť najskôr zrušená, nasleduje jej likvidácia (s výnimkou prípadov, kedy likvidácia nie je potrebná) a až následne môže nastať jej zánik. Zrušenie spoločnosti sa chápe ako právna skutočnosť, s ktorou je bezprostredne spojený zánik spoločnosti. Zrušenie spoločnosti, ako aj právny dôvod jej zrušenia, sa v zmysle § 2 ods. 1 písm. i) ZoR zapisujú do obchodného registra.

1.1.1 Dôvody zrušenia obchodných spoločností

K zrušeniu obchodných spoločností môže dôjsť na základe dobrovoľného rozhodnutia (spoločníkov, prípadne príslušného orgánu spoločnosti), núteného rozhodnutia (rozhodnutia registrového alebo konkurzného súdu), prípadne aj priamo zo zákona, za predpokladu, že nastanú skutočnosti, s ktorými zákon ako následok spája zrušenie spoločností (uplynutie času).

Všeobecné dôvody zrušenia obchodných spoločností, ktoré sú aplikovateľné na všetky typy obchodných spoločností, sú upravené v § 68 ods. 3 ObZ. Okrem prípadov uvedených v tomto ustanovení sú ďalšie dôvody zrušenia obchodných spoločností špecifikované v ustanoveniach týkajúcich sa jednotlivých obchodných spoločností (pre verejnú obchodnú spoločnosť v § 88 ods. 1 a v § 90, pre komanditnú spoločnosť v § 102 a 103, pre spoločnosť s ručením obmedzeným v § 151 a 152 a pre akciovú spoločnosť v § 218 ObZ).

Obchodná spoločnosť sa zrušuje z týchto dôvodov:

a) uplynutím času, na ktorý bola založená – pokiaľ spoločenská zmluva, zakladateľská zmluva, zakladateľská listina, prípadne stanovy neurčujú dobu, na akú sa

spoločnosť zakladá, platí nevyvrátiteľná domnienka o tom, že spoločnosť sa zriaďuje na dobu neurčitú. Preto v prípade, že má byť spoločnosť založená na určitú dobu, je potrebné v spoločenskej zmluve, zakladateľskej zmluve, zakladateľskej listine alebo stanovách uviesť časový údaj o trvaní spoločnosti. Následne sa obchodná spoločnosť, ktorá sa zriadila na dobu určitú, zrušuje uplynutím tejto doby, a to ex lege. Ide o zrušenie obchodnej spoločnosti priamo zo zákona, preto sa nevyžaduje následné rozhodnutie spoločníkov, príslušného orgánu spoločnosti ani súdu.

Ak dôjde k uplynutiu doby, na ktorú bola spoločnosť založená, vstupuje obchodná spoločnosť do likvidácie.

V prípade, že obchodná spoločnosť dobu, na akú bola zriadená, pred jej uplynutím predĺži, prípadne rozhodne, že sa táto doba zmení na dobu neurčitú (zmenou spoločenskej zmluvy alebo stanov), zabráni tak svojmu zrušeniu a vstupu do likvidácie.

Zároveň nie je vylúčená ani možnosť, aby príslušný orgán spoločnosti ešte pred uplynutím doby, na ktorú bola spoločnosť založená, rozhodol o jej zrušení.

b) rozhodnutím spoločníkov, prípadne iného orgánu spoločnosti - tak, ako založenie obchodnej spoločnosti aj jej zrušenie je závislé od rozhodnutia spoločníkov, prípadne príslušného orgánu spoločnosti, je teda plne v ich dispozícii. Spoločníci alebo príslušný orgán spoločnosti preto môže prijať rozhodnutie, že sa obchodná spoločnosť zruší, a to z akéhokoľvek dôvodu, napríklad dosiahnutím účelu.

S účinnosťou do 1. januára 2002 bolo dosiahnutie účelu samostatným dôvodom pre zrušenie obchodnej spoločnosti. Nakoľko tento dôvod zrušenia obchodnej spoločnosti predstavoval právnu neistotu, keďže bolo sporné určiť okamih, kedy spoločnosť dosiahla stanovený účel, uvedený dôvod zrušenia spoločnosti bol s účinnosťou od 1. januára 2002 z ObZ vypustený. Ak je v súčasnej dobe dôvodom založenia spoločnosti dosiahnutie určitého účelu, k zrušeniu spoločnosti nepostačuje jeho dosiahnutie, ale vyžaduje sa rozhodnutie spoločníkov alebo príslušného orgánu spoločnosti o jej zrušení. Spoločnosť sa zrušuje odo dňa, ktorý je uvedený v rozhodnutí spoločníkov alebo orgánu spoločnosti o jej zrušení a v prípade, že tento deň v rozhodnutí nie je uvedený, odo dňa, kedy bolo rozhodnutie prijaté.

Osobitné predpisy môžu určiť aj ďalšie podmienky potrebné na prijatie rozhodnutia spoločnosti o jej zrušení (napríklad v zmysle ustanovenia § 28 Zob sa na zrušenie banky vyžaduje súhlas Národnej banky Slovenska)

Výnimku z voľnej dispozície spoločníkov (iné orgánu spoločnosti) pri zrušení spoločnosti predstavuje prípad, ak spoločnosť nemá žiaden majetok. Novela ObZ (zákon č.

657/2007 Z. z., účinný od 1. januára 2008, ktorým sa doplnil odsek 3 písmeno b) v § 68 ObZ) totiž výslovne zakotvila, že spoločníci (iný orgán spoločnosti) môže rozhodnúť o zrušení spoločnosti len v prípade, ak pôjde o zrušenie spoločnosti s likvidáciou alebo o zrušenie spoločnosti bez likvidácie s právnym nástupcom, teda bude súčasne prijaté rozhodnutie o zlúčení, splynutí alebo rozdelení spoločnosti. Dôvodom spresnenia uvedeného ustanovenia ObZ bola snaha predísť možnosti, aby spoločnosť, ktorá nemá žiaden majetok, mohla rozhodnúť o svojom zrušení ako aj ochrana veriteľov pred špekulatívnym a účelovým zrušením spoločnosti, s cieľom vyhnúť sa plneniu záväzkov spoločnosti. Podľa platnej právnej úpravy preto o zrušení spoločnosti, ktorá nemá majetok, ktorý by postačoval na úhradu výdavkov a odmeny za výkon funkcie likvidátora, môže rozhodnúť iba súd.

V prípade verejnej obchodnej spoločnosti a komanditnej spoločnosti sú podmienky a pravidlá potrebné na prijatie rozhodnutia o zrušení spoločnosti zväčša upravené v spoločenskej zmluve. Pokiaľ však nie sú obsahom spoločenskej zmluvy, je potrebné postupovať v zmysle všeobecných ustanovení ObZ o obchodných spoločnostiach uvedených v § 66 ods. 4 ObZ, v zmysle ktorého sa spoločníci verejnej obchodnej spoločnosti alebo komanditnej spoločnosti môžu uznášať, len ak je prítomná nadpolovičná väčšina spoločníkov, pričom na prijatie rozhodnutia o zrušení spoločnosti je potrebný súhlas väčšiny prítomných spoločníkov.

V prípade spoločnosti s ručením obmedzeným a akciovej spoločnosti o zrušení spoločnosti rozhoduje valné zhromaždenie, a to dvojtretinovou väčšinou hlasov spoločníkov (v prípade spoločnosti s ručením obmedzeným), respektíve dvojtretinovou väčšinou prítomných akcionárov (v prípade akciovej spoločnosti). Spoločenská zmluva alebo stanovy môžu určiť aj vyšší počet hlasov potrebných na prijatie rozhodnutia o zrušení spoločnosti.

Spoločníci (iný orgán spoločnosti) však môžu zmeniť svoje rozhodnutie o zrušení spoločnosti a jej vstupe do likvidácie, pokiaľ majú záujem pokračovať v aktivitách spoločnosti. ObZ dáva spoločníkom (príslušnému orgánu spoločnosti) možnosť zrušiť svoje rozhodnutie o zrušení spoločnosti a jej vstupe do likvidácie. Toto rozhodnutie však musí byť prijaté najneskôr do okamihu, kým likvidátor začne s rozdeľovaním likvidačného zostatku. Dňom nadobudnutia účinnosti tohto rozhodnutia zaniká funkcia likvidátora, ktorý je následne povinný štatutárnemu orgánu spoločnosti odovzdať všetky materiály o priebehu likvidácie.

c) rozhodnutím súdu – k zrušeniu obchodnej spoločnosti môže dôjsť aj rozhodnutím súdu. O zrušení spoločnosti môže súd rozhodnúť iba z taxatívne vymedzených dôvodov uvedených v § 68 ods. 6 ObZ, v ostatných ustanoveniach ObZ alebo v osobitných predpisoch, pričom pôjde o sankciu za porušenie alebo nesplnenie povinností uložených obchodnej spoločnosti.

V zmysle ustanovenia § 68 ods. 6 ObZ sa spoločnosť zrušuje z týchto dôvodov:

1. v príslušnom kalendárnom roku sa nekonalo valné zhromaždenie alebo neboli ustanovené orgány spoločnosti v čase dlhšom ako tri mesiace - tento dôvod zrušenia spoločnosti sa z povahy veci týka iba kapitálových obchodných spoločností, teda spoločnosti s ručením obmedzeným a akciovej spoločnosti, pričom ide o dôvod, ktorý sa týka pasivity spoločnosti. ObZ totiž ukladá spoločnosti s ručením obmedzeným a akciovej spoločnosti povinnosť zvolať valné zhromaždenie (v prípade spoločnosti s ručením obmedzeným ide o § 128 ods. 1 ObZ a v prípade akciovej spoločnosti ide o § 184 ods. 2 ObZ). Táto povinnosť súvisí so skutočnosťou, že prostredníctvom valného zhromaždenia spoločnosť prijíma významné rozhodnutia a spoločníci vykonávajú svoje práva. V prípade, že kapitálová obchodná spoločnosť svoju zákonnú povinnosť poruší a v príslušnom kalendárnom roku nezvolá valné zhromaždenie, je uvedená skutočnosť dôvodom, pre ktorú súd zruší obchodnú spoločnosť. *Lehota, ktorá uplynie medzi dvoma valnými zhromaždeniami, však môže byť dlhšia ako jeden rok.*¹

V zmysle ustanovenia § 66 ods. 1 ObZ má príslušný orgán obchodnej spoločnosti povinnosť ustanoviť nového člena orgánu spoločnosti, pokiaľ doterajší člen orgánu spoločnosti sa svojej funkcie vzdal, bol odvolaný, jeho funkcia zanikla smrťou, prípadne z iného dôvodu, a to v lehote do troch mesiacov. V prípade, že spoločnosť v tejto lehote neustanoví orgány, je to dôvod na jej zrušenie. *Ak v spoločnosti, v ktorej funkciu štatutárneho orgánu spoločnosti vykonáva len jedna osoba, nebude viac ako tri mesiace tento štatutárny orgán ustanovený, je to dôvod na zrušenie spoločnosti podľa odseku 6 písm. a). V prípade kolektívnych orgánov spoločnosti je dôvod na zrušenie spoločnosti podľa odseku 6 písm. a) podľa nášho názoru daný až vtedy, ak tieto orgány nie sú viac ako tri mesiace uznávaniaschopné.*²

¹ OVEČKOVÁ, O. a kol. *Obchodný zákonník. Komentár*. Druhé, doplnené a prepracované vydanie. Bratislava: IURA EDITION, 2008, s. 267, ISBN 978-80-8078-205-4.

² OVEČKOVÁ, O. a kol. *Obchodný zákonník. Komentár*. Druhé, doplnené a prepracované vydanie. Bratislava: IURA EDITION, 2008, s. 267, ISBN 978-80-8078-205-4.

2. spoločnosť stratí oprávnenie na podnikanie – v prípade, že spoločnosť stratí oprávnenie na podnikanie v celom rozsahu, pričom v predmete jej činnosti figuruje iba podnikateľská činnosť, súd rozhodne o jej zrušení, keďže ďalšie podnikanie spoločnosti by bolo neoprávneným podnikaním. Pokiaľ má spoločnosť viacero oprávnení na podnikanie, k zrušeniu spoločnosti dochádza iba v prípade, ak spoločnosť stratí všetky oprávnenia na podnikanie. Na uvedené ustanovenie ObZ nadväzujú aj ustanovenia osobitných predpisov, ktoré s odňatím povolenia na vykonávanie určitej činnosti spájajú povinnosť príslušného orgánu podať na súd návrh na zrušenie spoločnosti (napríklad § 65 ods. 7 ZoB).

3. zanikli predpoklady ustanovené zákonom pre vznik spoločnosti – ObZ vo všeobecných ustanoveniach o obchodných spoločnostiach ako aj v ustanoveniach o jednotlivých obchodných spoločnostiach stanovuje predpoklady potrebné na vznik spoločnosti, ktoré musia byť splnené počas celého trvania spoločnosti. V prípade, že po platnom vzniku spoločnosti zanikne niektorý z predpokladov potrebných na vznik spoločnosti (napríklad pokles počtu spoločníkov alebo základného imania pod zákonom stanovenú hranicu), rozhodne súd o zrušení spoločnosti.

Uvedený dôvod, ktorý vedie k zrušeniu spoločnosti je potrebné odlišiť od dôvodu, pre ktorý súd rozhodne o neplatnosti spoločnosti. Ak totiž predpoklady potrebné pre založenie a vznik spoločnosti neboli splnené už pred vznikom spoločnosti, rozhodne súd o neplatnosti spoločnosti, nie o jej zrušení.

4. spoločnosť porušila svoju povinnosť vytvoriť alebo doplniť rezervný fond – tento dôvod pre zrušenie spoločnosti sa týka iba kapitálových obchodných spoločností, keďže len týmto spoločnostiam ObZ ukladá povinnosť vytvárať rezervný fond. Spoločnosť s ručením obmedzeným má povinnosť (pokiaľ spoločenská zmluva neustanovuje inak), v prípade, že rezervný fond nebol vytvorený už pri vzniku spoločnosti, vytvoriť ho z čistého zisku, ktorý bol vykázaný v riadnej účtovnej závierke za rok, v ktorom sa zisk po prvý raz vytvorí, a to vo výške najmenej 5 % z čistého zisku, nie však viac ako 10 % základného imania. Rezervný fond je spoločnosť s ručením obmedzeným povinná dopĺňať o sumu, ktorú určuje spoločenská zmluva alebo stanov, najmenej však vo výške 5 % z čistého zisku vyčísleného v ročnej účtovnej závierke, a to až do dosiahnutia výšky rezervného fondu, ktorý určuje spoločenská zmluva alebo stanov, najmenej však do výšky 10 % základného imania.

Akciová spoločnosť má povinnosť vytvoriť rezervný fond pri svojom vzniku vo výške najmenej 10 % základného imania. Rezervný fond musí každoročne dopĺňať o sumu, ktorá je uvedená v stanovách, najmenej vo výške 10 % z čistého zisku, ktorý je

vyčíslený v riadnej účtovnej závierke, a to až do dosiahnutia výšky rezervného fondu, ktorú určujú stanovy, minimálne však do výšky 20 % základného imania.

V prípade, že spoločnosť s ručením obmedzeným a akciová spoločnosť porušia svoju povinnosť vytvoriť alebo doplniť rezervný fond podľa vyššie uvedených ustanovení, rozhodne súd o zrušení spoločnosti. Ak však kapitálová obchodná spoločnosť nevytvorila alebo nedoplnila rezervný fond v čase a vo výške, ktoré určuje spoločenská zmluva alebo stanovy nad zákonný rámec, avšak spoločnosť ho vytvorila, prípadne doplnila v čase a vo výške, ktorú im ukladá zákon, nepôjde o dôvod, pre ktorý by mal súd povinnosť spoločnosť zrušiť, nakoľko § 68 ods. 6 písm. d) sa týka výlučne tvorby rezervného fondu podľa ObZ.

5. obchodná spoločnosť porušila povinnosť podľa § 56 ods. 4 ObZ – obchodná spoločnosť musí činnosti, ktoré podľa osobitných zákonov môžu uskutočňovať iba fyzické osoby, vykonávať iba pomocou týchto osôb (napríklad poskytovanie právnych služieb). V prípade, že spoločnosť nezabezpečí, aby tieto činnosti vykonávali oprávnené osoby, obchodná spoločnosť poruší ustanovenie § 56 ods. 4 ObZ a registrový súd spoločnosť zruší.

6. spoločnosť nesplnila zákonnú povinnosť uložiť do zbierky listín individuálnu účtovnú závierku, a to za najmenej dve účtovné obdobia nasledujúce po sebe – *ide o dôvod zrušenia spoločnosti súdom, ktorý bol do nášho právneho poriadku doplnený novelou (zákonom č. 432/2004 Z. z.) účinnou od 1. októbra 2004 s cieľom vymazať z obchodného registra tzv. mŕtve spoločnosti, pretože ak spoločnosť neukladá do zbierky listín účtovné závierky, možno predpokladať, že nevykonáva žiadnu činnosť. Právna úprava takto súčasne vytvára tlak na podnikateľov rešpektovať určité (zákonom ustanovené) štandardy transparentného podnikania.*³

S účinnosťou od 1. októbra 2004 bolo teda ako dôvod zrušenia obchodnej spoločnosti zavedené aj neuloženie individuálnej účtovnej závierky do zbierky listín, avšak ObZ nešpecifikoval, že sa musí jednať o účtovné obdobia nasledujúce po sebe. Tento nedostatok bol odstránený až s účinnosťou od 1. augusta 2005 (zákon č. 315/2005 Z. z.), preto až od uvedeného dňa je ako dôvod zrušenia obchodnej spoločnosti neuloženie individuálnej účtovnej závierky do zbierky listín najmenej dve účtovné obdobia nasledujúce po sebe.

³ OVEČKOVÁ, O. a kol. *Obchodný zákonník. Komentár*. Druhé, doplnené a prepracované vydanie. Bratislava: IURA EDITION, 2008, s. 268, ISBN 978-80-8078-205-4.

7. spoločnosť nespĺňa podmienky podľa § 2 ods. 3 ObZ – tento dôvod zrušenia obchodnej spoločnosti bol do ObZ zavedený s účinnosťou od 1. februára 2007 (zákonom č. 19/2007 Z. z.).

ObZ ukladá obchodnej spoločnosti povinnosť preukázať, že má k nehnuteľnosti alebo jej časti, ktorej adresa je ako adresa sídla spoločnosti zapísaná v obchodnom registri vlastnícke právo, oprávnenie túto nehnuteľnosť užívať, prípadne súhlas vlastníka nehnuteľnosti s jej zápisom do obchodného registra ako sídla obchodnej spoločnosti. V prípade, že spoločnosť nemá k nehnuteľnosti, ktorej adresa je v obchodnom registri uvedená ako sídlo obchodnej spoločnosti, vlastnícke alebo užívacie právo a ani súhlas jej vlastníka so zápisom jej adresy do obchodného registra ako adresy sídla spoločnosti, rozhodne súd o zrušení spoločnosti. Rovnako súd postupuje aj vtedy, ak síce spoločnosť túto zákonnú povinnosť splnila, ale následne jej právo k nehnuteľnosti zaniklo.

Ak súd následne rozhodne o zrušení spoločnosti s likvidáciou, ako adresu sídla spoločnosti zapíše do obchodného registra adresu sídla alebo bydliska likvidátora alebo adresu jeho kancelárie v prípade, že sa jedná o osobu likvidátora, ktorá je zapísaná do zoznamu správcov podľa ZoS. Toto ustanovenie bolo do ObZ zavedené rovnako s účinnosťou od 1. februára 2007 s cieľom odstrániť existujúci rozpor, keďže v danom prípade má spoločnosť v obchodnom registri zapísanú adresu sídla neoprávnene.

Registrový súd môže rozhodnúť o zrušení spoločnosti aj z iných dôvodov, ak tak ustanoví ObZ alebo osobitné predpisy.

ObZ upravuje ďalšie dôvody zrušenia obchodnej spoločnosti v osobitných ustanoveniach o jednotlivých obchodných spoločnostiach (napríklad v § 161b ods.2 ObZ, § 161c ods. 2 ObZ), ako aj v prechodných a záverečných ustanoveniach ObZ (§ 764 ods. 2 ObZ, § 769c ods. 14 ObZ). Dôvody zrušenia spoločnosti upravujú aj osobitné predpisy (napríklad ZCP v § 171).

Na konanie vo veci zrušenia obchodnej spoločnosti je príslušný registrový súd, v ktorého obvode je obchodná spoločnosť zapísaná, pričom registrový súd začne konanie o zrušení spoločnosti buď na základe návrhu štátneho orgánu, návrhu osoby (fyzickej i právnickej), ktorá osvedčí právny záujem (napríklad spoločník), ale aj bez návrhu, ak zistí, že nastala niektorá zo skutočností, ktoré sú uvedené v § 68 ods. 6 ObZ. *Podmienky na zrušenie spoločnosti podľa § 68 ods. 6 Obchodného zákonníka musia byť splnené v čase rozhodovania súdu.*⁴

⁴ Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 30. júla 2002, sp. zn. 3 Obo 280/2000

Vo veci návrhu na zrušenie spoločnosti a jej likvidáciu súd musí konať aj s osobami, o ktorých v priebehu konania zistí, že patria medzi ďalšie oprávnené osoby, ktoré v návrhu neboli uvedené a priberie ich do konania ako účastníkov a vydá o tom uznesenie.⁵

K zrušeniu obchodnej spoločnosti dochádza dňom, ktorý je uvedený v rozhodnutí súdu o zrušení spoločnosti a pokiaľ tento deň v rozhodnutí súdu uvedený nie je, dňom, kedy rozhodnutie o zrušení spoločnosti nadobudne právoplatnosť.

Registrový súd má pred rozhodnutím o zrušení spoločnosti možnosť posúdiť, či je dôvod, pre ktorý má byť spoločnosť zrušená, odstrániteľný alebo nie. Ak pred rozhodnutím registrový súd usúdi, že odstránenie dôvodu vedúceho k zrušeniu spoločnosti je možné, určí spoločnosti lehotu na jeho odstránenie. *Záleží na posúdení konkrétnych okolností prípadu, či súd pred rozhodnutím o zrušení spoločnosti zvolí postup podľa § 68 ods. 7 Obchodného zákonníka. Určenie lehoty na odstránenie nedostatku, pre ktorý má byť spoločnosť zrušená, bude namieste vtedy, ak vzhľadom na okolnosti prípadu možno dôvodne predpokladať, že nedostatok bude, alebo môže byť odstránený.⁶*

Uvedené ustanovenie teda umožňuje spoločnostiam, ktoré majú záujem pokračovať vo svojej činnosti, zabrániť svojmu zrušeniu.

Lehota na odstránenie nedostatku uvedeného v písm. g), teda, ak spoločnosť nespĺňa podmienky podľa § 2 ods. 3 ObZ, nesmie byť kratšia ako 30 dní, čo vyplýva aj zo samotnej povahy dôvodu pre zrušenie spoločnosti, keďže je pri ňom veľký predpoklad na jeho odstránenie zo strany spoločnosti. Určenie uvedenej lehoty bolo zakotvené do ObZ v súvislosti s doplnením písm. g) v § 68 ods. 6 ObZ, účinné je teda od 1. februára 2007. *Doplnením minimálnej lehoty na odstránenie dôvodu zrušenia spoločnosti, ak súd rozhoduje o zrušení spoločnosti podľa odseku 6 písm. g), nie je podľa nášho názoru dotknuté právo súdu uvážiť, či dôvod zrušenia spoločnosti možno odstrániť.⁷*

Pred vydaním rozhodnutia o zrušení spoločnosti musí registrový súd skúmať, či má spoločnosť obchodný majetok. V prípade, ak zistí, že spoločnosť má majetok, ktorý postačí na úhradu primeraných výdavkov a odmeny za výkon funkcie likvidátora, rozhodne o zrušení spoločnosti a nariadi likvidáciu spoločnosti. Registrový súd na podklade skutkových zistení (najmä na základe účtovnej evidencie spoločnosti) skúma, či

⁵ Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 13. decembra 1996, sp. zn. 6 Obo 250/96

⁶ Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 30. júla 2002, sp. zn. 3 Obo 280/2000

⁷ OVEČKOVÁ, O. a kol. *Obchodný zákonník. Komentár*. Druhé, doplnené a prepracované vydanie. Bratislava: IURA EDITION, 2008, s. 269, ISBN 978-80-8078-205-4.

spoločnosť má alebo nemá obchodný majetok. Ak zistí, že spoločnosť obchodný majetok má, rozhodne o jej zrušení s likvidáciou. Ak registrový súd zistí, že spoločnosť nemá majetok, ktorý by postačoval na úhradu primeraných výdavkov a odmeny za výkon funkcie likvidátora, rozhodne o zrušení spoločnosti bez likvidácie. Ak však spoločnosť neplní zákonnú povinnosť uložiť do zbierky listín individuálnu účtovnú závierku za najmenej dve účtovné obdobia nasledujúce po sebe, má súd za to, že spoločnosť nemá obchodný majetok, ktorý by postačoval na úhradu primeraných výdavkov a odmeny za výkon funkcie likvidátora. V danom prípade teda registrový súd vychádza z domnienky nemajetnosti (uvedené ustanovenie je však aplikovateľné len v prípadoch, ak spoločnosť nesplnila túto povinnosť s účinnosťou od 1. januára 2004). Aj v danom prípade však možno domnienku nemajetnosti vyvrátiť v prípade, že osoba, ktorá osvedčí právny záujem, preukáže, pred vydaním rozhodnutia súdu o zrušení spoločnosti, opak. Registrový súd však nemá povinnosť pred vydaním rozhodnutia o zrušení spoločnosti skúmať, či sú tu okolnosti, ktoré domnienku nemajetnosti vyvracajú.

S účinnosťou od 1. decembra 2009 (zákon č. 489/2009 Z. z., ktorým sa novelizoval ObZ) má súd pred vydaním rozhodnutia o zrušení spoločnosti bez likvidácie povinnosť zverejniť v Obchodnom vestníku oznámenie, že sa vedie konanie o zrušení spoločnosti bez jej likvidácie a až po uplynutí 3 mesiacov od zverejnenia tohto oznámenia môže vydať rozhodnutie o zrušení spoločnosti.

Súd teda rozhodne o zrušení spoločnosti, ak návrh na jej zrušenie podala oprávnená osoba, prípadne ak súd začal konanie ex offo, existuje dôvod pre jej zrušenie a zároveň spoločnosť tento dôvod neodstráni v lehote, ktorú jej súd určil.

Na základe právoplatného rozhodnutia o zrušení spoločnosti bez likvidácie vykoná registrový súd ex offo výmaz spoločnosti z obchodného registra.

d) v rámci konkurzného konania – v prípade, že bol na majetok spoločnosti vyhlásený konkurz, k zrušeniu spoločnosti dochádza rozhodnutím súdu v konkurznom konaní. Ide o tieto prípady

- zrušenie konkurzu po splnení rozvrhového uznesenia
- zrušenie konkurzu z dôvodu, že majetok úpadcu nepostačuje na úhradu výdavkov a odmeny správcu konkurznej podstaty
- zastavenie konkurzného konania pre nedostatok majetku
- zrušenie konkurzu pre nedostatok majetku
- zrušenie konkurzu po splnení konečného rozvrhu výťažku
- zamietnutie návrhu na vyhlásenie konkurzu pre nedostatok majetku.

Ak sa zruší spoločnosť s ručením obmedzeným podľa § 68 ods. 3 písm. f) Obchodného zákonníka zamietnutím návrhu na vyhlásenie konkurzu pre nedostatok majetku, existuje ako právnická osoba až do dňa zániku výmazom z obchodného registra. Zostáva teda zachovaná ako jej právna tak aj procesná spôsobilosť.⁸

Ak po skončení konkurzného konania zostane spoločnosti majetok, vykoná sa jej likvidácia. Ak však spoločnosti majetok nezostal, alebo ak bol konkurz zrušený z dôvodu, že majetok úpadcu nestačí na úhradu výdavkov a odmenu správcu konkurznej podstaty, alebo ak návrh na vyhlásenie konkurzu bol zamietnutý pre nedostatok majetku, prípadne ak bolo konkurzné konanie zastavené pre nedostatok majetku alebo ak bol konkurz zrušený pre nedostatok majetku, alebo ak po ukončení konkurzného konania nezostane spoločnosti žiaden majetok, na základe právoplatného rozhodnutia vydaného v konkurznom konaní vykoná súd výmaz obchodnej spoločnosti z obchodného registra, pričom v dôsledku tejto skutočnosti spoločnosť zanikne.

e) z iného dôvodu, ak tak ustanoví osobitný zákon – napríklad ZCP v § 171.

1.1.2 Spôsoby zrušenia obchodných spoločností

Po zrušení spoločnosti sa musí vykonať jej likvidácia s výnimkou prípadov ustanovených zákonom, kedy likvidácia spoločnosti nie je potrebná.

Obchodná spoločnosť sa teda zrušuje:

a) bez likvidácie – v prípade dobrovoľného zrušenia spoločnosti, ak spoločníci, prípadne iný orgán spoločnosti rozhodne o rozdelení, zlúčení alebo splynutí spoločnosti, teda ak rozhodne o tom, že celé imanie spoločnosti prechádza na jej právneho nástupcu.

Likvidácia spoločnosti sa však nevyžaduje aj v prípadoch, kedy imanie spoločnosti neprechádza na právneho nástupcu. Ide o tieto prípady:

- obchodná spoločnosť nemá žiaden majetok
- návrh na vyhlásenie konkurzu bol zamietnutý pre nedostatok majetku
- konkurz bol zrušený z dôvodu, že majetok úpadcu nestačí na úhradu výdavkov a odmenu správcu konkurznej podstaty
- konkurzné konanie bolo zastavené pre nedostatok majetku
- konkurz bol zrušený pre nedostatok majetku
- po ukončení konkurzného konania nezostane spoločnosti žiaden majetok.

⁸ OP 10/1998

b) s likvidáciou – v prípade, že spoločnosť nemá právneho nástupcu a nejde o niektorý z vyššie uvedených prípadov.

Podrobnejšie sa uvedenej problematike budem venovať v osobitnej kapitole.

1.2 Zánik obchodných spoločností

Obchodná spoločnosť zaniká výmazom z obchodného registra. Týmto dňom spoločnosť zaniká ako právnická osoba, preto už nemôže vstupovať do právnych vzťahov a vykonávať ekonomické aktivity. Zánik obchodnej spoločnosti sa považuje za zánik právnej subjektivity spoločnosti. Výmaz spoločnosti z obchodného registra má konštitutívny účinok, obchodná spoločnosť teda zaniká až výmazom z obchodného registra. Obchodná spoločnosť až do okamihu svojho výmazu z obchodného registra môže ako právnická osoba vystupovať v právnych vzťahoch, teda je nositeľom práv i povinností.

ObZ však pripúšťa výnimku zo zásady, že obchodná spoločnosť zaniká až výmazom z obchodného registra. Takýmto prípadom je cezhraničné splynutie alebo zlúčenie obchodných spoločností.

Ak má nástupnícka spoločnosť sídlo v zahraničí, nadobudnutím účinnosti zlúčenia alebo splynutia podľa práva štátu, v ktorom má sídlo nástupnícka spoločnosť, zaniká aj právna subjektivita zanikajúcej spoločnosti so sídlom na území Slovenskej republiky. Výmaz zanikajúcej spoločnosti so sídlom na území Slovenskej republiky z obchodného registra má len deklaratórny charakter (§ 69aa ods. 8).⁹

Výmaz obchodnej spoločnosti z obchodného registra vykonáva registrový súd, ktorým je okresný súd v sídle kraja, ktorý vedie obchodný register. Na konanie vo veci výmazu obchodnej spoločnosti z obchodného registra je príslušný registrový súd, v obvode ktorého má spoločnosť sídlo.

Registrový súd vykoná výmaz obchodnej spoločnosti z obchodného registra na návrh a v stanovených prípadoch aj bez návrhu.

Návrh na výmaz spoločnosti z obchodného registra nie je potrebný a registrový súd vykoná výmaz spoločnosti z obchodného registra ex offo a bez likvidácie, ak:

- po ukončení konkurzného konania nezostal spoločnosti žiaden majetok

⁹ OVEČKOVÁ, O. a kol. *Obchodný zákonník. Komentár*. Druhé, doplnené a prepracované vydanie. Bratislava: IURA EDITION, 2008, s. 264, ISBN 978-80-8078-205-4.

- došlo k zrušeniu konkurzu z dôvodu, že majetok úpadcu nestačí na úhradu výdavkov a odmenu správcu konkurznej podstaty

- návrh na vyhlásenie konkurzu bol zamietnutý pre nedostatok majetku,
- konkurzné konanie bolo zastavené pre nedostatok majetku
- konkurz bol zrušený pre nedostatok majetku.

V týchto prípadoch registrový súd vykoná výmaz obchodnej spoločnosti z obchodného registra na základe právoplatného rozhodnutia konkurzného súdu.

Aj ZoR v § 8a ukladá registrovému súdu povinnosť vykonať (aj bez návrhu) výmaz obchodnej spoločnosti, k zrušeniu ktorej došlo na základe právoplatného rozhodnutia súdu, ktorým:

- bol zamietnutý návrh na vyhlásenie konkurzu pre nedostatok majetku
- bol konkurz zrušený z dôvodu, že majetok úpadcu nepostačuje na úhradu výdavkov a odmenu správcu konkurznej podstaty
- sa rozhodlo o zrušení spoločnosti bez likvidácie, ak spoločnosť nemá žiaden majetok
- sa rozhodlo o zastavení konkurzného konania pre nedostatok majetku
- sa rozhodlo o zrušení konkurzu pre nedostatok majetku.

Nakoľko vyššie uvedené ustanovenie ZoR nezahŕňa prípad, kedy bolo rozhodnuté o zrušení konkurzu po splnení rozvrhového uznesenia súdu a po splnení konečného rozvrhu výťažku, ak spoločnosti nezostal majetok, bude registrový súd postupovať v týchto prípadoch podľa OSP, nie podľa uvedeného ustanovenia ZoR.

V rámci konania musí registrový súd zistiť, či spoločnosť má alebo nemá majetok. Ak spoločnosť majetok má, musí sa vykonať jej likvidácia. Pokiaľ spoločnosť majetok nemá, registrový súd obchodnú spoločnosť z obchodného registra vymaže.

Registrový súd vykoná výmaz spoločnosti z obchodného registra bez návrhu aj v prípade zrušenia spoločnosti súdom, ak súd zistí, že spoločnosť nemá žiaden majetok, a to na základe právoplatného rozhodnutia o zrušení spoločnosti.

V ostatných prípadoch vykoná registrový súd výmaz spoločnosti z obchodného registra na návrh. Osobami oprávnenými podať návrh na výmaz spoločnosti z obchodného registra sú:

- štatutárny orgán obchodnej spoločnosti v prípade, že sa spoločnosť zrušuje bez likvidácie a jej imanie prechádza na právneho nástupcu (v prípade zlúčenia, splynutia alebo rozdelenia spoločnosti) alebo
- likvidátor, ak sa spoločnosť zrušuje s likvidáciou.

Zoznam listín, ktoré je potrebné priložiť k návrhu na výmaz spoločnosti z obchodného registra upravuje vyhláška č. 25/2004 Z. z. v znení neskorších predpisov.

K návrhu na výmaz spoločnosti z obchodného registra, ktorý podáva spoločnosť, je potrebné doložiť súhlas správcu dane, ktorý si spoločnosť od správcu musí vyžiadať. Pokiaľ spoločnosť tento súhlas nedoloží, nemôže registrový súd spoločnosť z obchodného registra vymazať. Súhlas správcu dane však nie je (s účinnosťou od 1. augusta 2005) potrebný v prípade, ak sa spoločnosť zrušuje bez likvidácie.

Návrh na zápis do obchodného registra musí byť doložený listinami o skutočnostiach, ktoré sa majú do registra zapísať, ako aj dokladmi, ktoré na jeho vykonanie vyžadujú osobitné predpisy. Listinou, ktorú musí predložiť žiadateľ súčasne so žiadosťou o výmaz, je aj písomný súhlas správcu dane.¹⁰

Súhlas správcu dane môže byť podkladom pre rozhodnutie registrového súdu o vymazaní daňového subjektu z obchodného registra, len ak od vydania súhlasu do podania návrhu na vymazanie neuplynula doba, v dôsledku ktorej je už súhlas neaktuálny.¹¹

Ak sa spoločnosť zrušila s likvidáciou, je likvidátor k návrhu na výmaz spoločnosti z obchodného registra pripojiť účtovnú závierku, konečnú správu a návrh na rozdelenie likvidačného zostatku.

Na základe právoplatného rozhodnutia súdu o zamietnutí návrhu na vyhlásenie konkurzu pre nedostatok majetku vykoná súd výmaz spoločnosti z obchodného registra. Musí ísť o právoplatnosť vo formálnom aj materiálnom slova zmysle, pričom samotné vyznačenie právoplatnosti na rozhodnutí nemôže založiť jeho právoplatnosť. Výmaz obchodnej spoločnosti na základe rozhodnutia, ktoré nenadobudlo právoplatnosť, je právne neúčinný a z hľadiska právnej subjektivity spoločnosti naň treba hľadiť, ako keby k výmazu nebolo došlo.¹²

Ak žalobcom v žalobe označený žalovaný zanikol výmazom z obchodného registra pred začatím konania, žalovaný nemá spôsobilosť byť účastníkom konania a ide o taký nedostatok konania, ktorý nemožno odstrániť. Nemožno ho odstrániť ani opravou alebo doplnením výzvou podľa § 43 ods. 1 OSP, pretože nejde o vadu podania spočívajúcu v jeho nesprávnom alebo neúplnom, ani postupom podľa § 107 OSP, lebo spôsobilosť byť účastníkom konania stratil žalovaný ešte pred začatím konania. Neprichádza do úvahy ani

¹⁰ Rozsudok Najvyššieho súdu SR z 18. augusta 1993, sp. zn. ObZ 9/93

¹¹ ZSP 16/1996

¹² Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, sp. zn. 1 Obdo V 101/2005

zámena účastníkov alebo pristúpenie do konania podľa § 92 OSP, pretože takýto postup je možný len za predpokladu, že žalovaný, ku ktorému alebo na ktorého miesto má vstúpiť niekto iný, mal spôsobilosť byť účastníkom konania v čase jeho začatia.¹³

Súd nemôže zastaviť konanie o vyhlásenie konkurzu voči dlžníkovi, ktorým je spoločnosť s ručením obmedzeným, s odôvodnením, že jediný jej spoločník a zároveň aj jediný konateľ spoločnosti zomrel, pretože smrťou spoločníka alebo konateľa nedochádza k zániku spoločnosti, a tým ani k zániku spôsobilosti spoločnosti byť účastníkom konania.¹⁴

¹³ ZSR 65/1996

¹⁴ Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 28. apríla 2000, sp. zn. 1 Obo 25/2000

2 Zrušenie obchodných spoločností s likvidáciou

Likvidácia obchodnej spoločnosti znamená právom upravený postup mimosúdneho vypořádania majetkových pomerov zrušenej obchodnej spoločnosti, ktorej imanie neprešlo na právneho nástupcu a ktorá má zaniknúť výmazom z obchodného registra bez právneho nástupcu.¹⁵

V prípade, že obchodná spoločnosť je zrušená likvidáciou, predstavuje likvidácia neopomenuteľnú fázu predchádzajúcu zániku spoločnosti výmazom z obchodného registra.¹⁶

Podstatou likvidácie je speňaženie majetku zrušenej spoločnosti, následné uspokojenie veriteľov spoločnosti z tohto majetku, ako aj rozdelenie likvidačného zostatku medzi spoločníkov spoločnosti.

Likvidáciu vykonáva likvidátor, pričom osoba likvidátora, spôsob konania v mene obchodnej spoločnosti, deň vzniku a skončenia funkcie likvidátora i vstup spoločnosti do likvidácie sa povinne zapisujú do obchodného registra.

Likvidácia sa vykonáva pri každej zrušenej spoločnosti s výnimkou prípadov, kedy imanie zrušenej spoločnosti prechádza na jej právneho nástupcu a tiež v prípadoch, ak tak ustanovuje ObZ (*spoločnosť nemá žiaden majetok, návrh na vyhlásenie konkurzu bol zamietnutý pre nedostatok majetku, konkurz bol zrušený z dôvodu, že majetok úpadcu nestačí na úhradu výdavkov a odmenu správcu konkurznej podstaty, konkurzné konanie bolo zastavené pre nedostatok majetku, konkurz bol zrušený pre nedostatok majetku, po ukončení konkurzného konania nezostane spoločnosti žiaden majetok¹⁷*). Likvidácia spoločnosti sa tiež nevykoná v prípade, ak likvidátor zistí predĺženie spoločnosti, teda ak je spoločnosť v úpadku. V tomto prípade je likvidátor povinný bez zbytočného odkladu podať návrh na vyhlásenie konkurzu.

Právna úprava likvidácie obchodných spoločností je upravená v § 70 až 75a ObZ. Jedná sa o všeobecné ustanovenia ObZ, špecifické otázky (napríklad rozdelenie likvidačného zostatku) upravujú osobitné ustanovenia ObZ o jednotlivých obchodných spoločnostiach, ako aj ustanovenia osobitných predpisov (napríklad v prípade bánk ZoB).

¹⁵ ŽITŇANSKÁ, L. – OVEČKOVÁ, O. *Základy obchodného práva 1*. Bratislava: IURA EDITION, 2009. s. 180. ISBN 978-80-8078-276-4.

¹⁶ Uznesenie Krajského súdu v Brne, sp. zn. 28 Co 75/1992

¹⁷ § 68 ods. 2 zákona č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov

Všeobecná úprava ObZ o likvidácii sa použije aj na iné typy právnických osôb (napríklad občianske združenia), ktoré zanikajú bez právneho nástupcu, keďže v zmysle ustanovenia § 761 ods. 2 ObZ sa ustanovenia § 70 až 75a ObZ použijú aj na likvidáciu iných právnických osôb než obchodných spoločností v prípade, že nemajú právneho nástupcu a z právnych predpisov, ktoré ich upravujú, nevyplýva nič iné.

Zrušená spoločnosť, ktorá nemá právneho nástupcu a má majetok, vstupuje do likvidácie dňom jej zrušenia, ak ObZ nestanovuje inak (napríklad v prípade verejnej obchodnej spoločnosti vstupuje spoločnosť do likvidácie až po uplynutí troch mesiacov od jej zrušenia).

Vstupom spoločnosti do likvidácie vznikne spoločnosti povinnosť podať návrh na zápis dňa, kedy spoločnosť vstúpila do likvidácie, do obchodného registra. Tento zápis do obchodného registra však má iba deklaratórny účinok, keďže spoločnosť priamo zo zákona vstupuje do likvidácie dňom jej zrušenia. Počas celej doby likvidácie musí spoločnosť používať obchodné meno s dodatkom „v likvidácii“, pričom táto povinnosť vzniká spoločnosti okamihom vstupu spoločnosti do likvidácie, bez ohľadu na to, kedy bude vstup spoločnosti do likvidácie zapísaný do obchodného registra.

V prípade, že o zrušení spoločnosti rozhodol súd z dôvodu, že spoločnosť nepreukázala k nehnuteľnosti, ktorej adresa je v obchodnom registri zapísaná ako adresa sídla spoločnosti, vlastnícke alebo iné užívacie právo, zapíše sa ako adresa sídla spoločnosti do obchodného registra adresa bydliska alebo sídla likvidátora, a v prípade, že je likvidátorom osoba zapísaná do zoznamu správcov, adresa kancelárie správcu.

V prípade dobrovoľného zrušenia spoločnosti z vôle spoločníkov, prípadne iného orgánu spoločnosti, je možné proces likvidácie a zániku spoločnosti zvrátiť, pokiaľ sa spoločníci alebo príslušný orgán tak rozhodnú, a to až do doby, kým sa nezačalo s rozdeľovaním likvidačného zostatku. Týmto dňom sa skončí výkon funkcie likvidátora, ktorý je povinný odovzdať všetky doklady o priebehu likvidácie štatutárnemu orgánu spoločnosti. Následne registrový súd vymaže v obchodnom registri pri obchodnom mene spoločnosti dovetok „v likvidácii“.

Likvidátorom môže byť fyzická i právnická osoba. Pokiaľ je likvidátorom právnická osoba, vykonáva jeho pôsobnosť štatutárny orgán alebo jeho členovia, a to spoločne, pokiaľ táto právnická osoba nerozhodne, že pôsobnosť likvidátora bude vykonávať iná fyzická osoba.

ObZ pripúšťa, aby likvidáciu vykonávali aj viacerí likvidátori, pričom každý z nich má pôsobnosť likvidátora, pokiaľ z ich ustanovenia nevyplýva nič iné.

Likvidáciu spoločnosti vykonáva zásadne štatutárny orgán spoločnosti, pokiaľ zákon, spoločenská zmluva, stanovy alebo zakladateľská listina neustanovujú inak. V prípade kapitálových obchodných spoločností likvidátora vymenúva valné zhromaždenie, v prípade osobných spoločností spôsob vymenovania likvidátora stanovuje spoločenská zmluva.

Ak bola za likvidátora ustanovená iná osoba ako štatutárny orgán spoločnosti, funkcia štatutárneho orgánu spoločnosti nezaniká, jeho pôsobnosť je však obmedzená v rozsahu úkonov, ktoré vykonáva likvidátor (obdobný vzťah platí aj medzi štatutárnym orgánom a správcom konkurznej podstaty, ak bol na majetok spoločnosti vyhlásený konkurz, ako aj medzi štatutárnym orgánom a správcom na výkon nútenej správy, ktorý bol ustanovený na výkon nútenej správy. ObZ však opomenul prípad reštrukturalizácie spoločnosti). Keďže funkcia štatutárneho orgánu nezaniká, je tento naďalej zapísaný v obchodnom registri.

V prípade, že likvidátor ešte nie je ustanovený alebo sa jeho funkcia skončila a nový likvidátor nebol ustanovený, vykonáva likvidáciu spoločnosti až do doby ustanovenia nového likvidátora štatutárny orgán spoločnosti. V tomto prípade teda štatutárnemu orgánu vzniká priamo zo zákona povinnosť vykonávať funkciu likvidátora, pričom nie je potrebné, aby jeho ustanovenie do funkcie likvidátora potvrdil príslušný orgán spoločnosti, prípadne súd a tiež bez ohľadu na to, či je alebo nie je zapísaný v obchodnom registri.

Ak však štatutárny orgán nie je ustanovený, prípadne nie je ustanovený žiaden člen štatutárneho orgánu alebo ak likvidátor nie je ustanovený bez zbytočného odkladu, vymenuje likvidátora súd, pričom osobitný zákon môže určiť, kto je súdu oprávnený podať návrh na vymenovanie likvidátora (napríklad v zmysle Zob je návrh na vymenovanie likvidátora oprávnená podať len Národná banka Slovenska). Súd pritom môže začať konanie aj bez návrhu v prípade, že sa dozvie o zrušení spoločnosti a o skutočnosti, že zrušená spoločnosť nemá ustanoveného likvidátora. Súd vymenuje likvidátora aj v prípade, že k zrušeniu spoločnosti došlo na základe jeho rozhodnutia. Súd môže vymenovať za likvidátora niektorého zo spoločníkov, štatutárny orgán, prípadne niektorého jeho člena, a to aj bez jeho súhlasu. Súd však nemôže za likvidátora vymenovať osobu, ktorá podľa osobitných predpisov pôsobnosť likvidátora nemôže vykonávať (napríklad likvidátorom v prípade likvidácie poisťovne nemôže byť osoba, ktorá má alebo mala osobitný vzťah k poisťovni).

Pokiaľ nie je možné vymenovať likvidátora ani týmto spôsobom, za likvidátora vymenuje súd osobu, ktorá je zapísaná v zozname správcov.

*Žiadny všeobecne záväzný predpis neukladá fyzickej osobe povinnosť vykonávať funkciu likvidátora zrušenej právnickej osoby. Súd preto nemôže vymenovať za likvidátora osobu bez jej súhlasu.*¹⁸(jedná sa o rozhodnutie podľa pôvodnej právnej úpravy ObZ).

Ustanovením likvidátora do funkcie prechádza na neho pôsobnosť štatutárneho orgánu konať v mene spoločnosti. Z uvedeného vyplýva, že zápis likvidátora do obchodného registra má už len deklaratórny charakter (s účinnosťou od 1. januára 2002), keďže už účinnosťou rozhodnutia o ustanovení likvidátora na neho prechádza oprávnenie konať v mene spoločnosti. Na likvidátora však neprechádza pôsobnosť ostatných orgánov spoločnosti (valného zhromaždenia, dozornej rady).

Návrh na zápis likvidátora do obchodného registra, prípadne návrh na výmaz likvidátora, je povinný podať ustanovený likvidátor. V prípade, že je likvidátorov viac, podávajú návrh buď spoločne alebo samostatne. Ak však likvidátora vymenoval súd, zapíše sa likvidátor do obchodného registra bez návrhu. Do obchodného registra sa pritom zapíše meno, priezvisko, bydlisko, dátum narodenia a rodné číslo fyzickej osoby, prípadne obchodné meno, sídlo a identifikačné číslo právnickej osoby, ak je pridelené, ktorá sa zapisuje do obchodného registra ako likvidátor, spolu s uvedením spôsobu konania v mene zapísanej osoby a tiež s uvedením dňa vzniku funkcie a po dni jej skončenia deň skončenia funkcie. Pokiaľ funkcia likvidátora zanikla a nový likvidátor ešte nie je ustanovený, návrh na výmaz likvidátora, ktorého funkcia zanikla, z obchodného registra môže podať aj štatutárny orgán.

Rozsah pôsobnosti likvidátora pri výkone jeho funkcie je obmedzený. Likvidátor je totiž oprávnený vykonávať iba úkony, ktoré vedú k likvidácii spoločnosti, teda úkony, ktoré vedú k rýchlemu a hospodárnemu speňažovaniu majetku spoločnosti a čo možno najväčšiemu uspokojeniu veriteľov spoločnosti. Pri výkone svojej funkcie likvidátor:

- a) plní záväzky spoločnosti
- b) uplatňuje pohľadávky a prijíma plnenia
- c) zastupuje spoločnosť pred súdmi a inými orgánmi
- d) uzatvára zmiery a dohody o zmene a zániku práv a záväzkov
- e) uzatvára v mene spoločnosti nové zmluvy, avšak iba v súvislosti s ukončením nevybavených obchodov.

¹⁸ ZSR 60/1996

V prípade, že by likvidátor konal nad rozsah uvedených úkonov (napríklad uzatváral by nové zmluvy, ktoré by neviedli k likvidácii spoločnosti, ale naopak, viedli by k pokračovaniu v činnosti spoločnosti), išlo by o prekročenie jeho právomoci. Z týchto právnych úkonov by nebola zaviazaná spoločnosť, ale sám likvidátor, pričom spoločnosti by zodpovedal za škodu, ktorá jej týmto konaním vznikla.

V prípade, že likvidátor zistí, že spoločnosť je predĺžená, je povinný podať návrh na vyhlásenie konkurzu. Bližšie podmienky sú upravené v ZKR. V zmysle ZKR je likvidátor povinný podať návrh na vyhlásenie konkurzu aj v prípade, ak je spoločnosť v úpadku.

V prípade, že bol na právnickú osobu v likvidácii vyhlásený konkurz, likvidácia sa počas trvania konkurzu prerušuje, pričom likvidátor vykonáva svoju pôsobnosť iba v rozsahu, v akom neprešla na správcu konkurznej podstaty, pričom likvidátor je povinný poskytovať správcovi počas trvania konkurzu súčinnosť. Pôsobnosť likvidátora sa obnovuje po zrušení konkurzu, pričom likvidácia sa vykoná iba v prípade, že spoločnosti po skončení konkurzu zostal majetok. Ak spoločnosti majetok nezostal, prípadne bolo konkurzné konanie zastavené pre nedostatok majetku, je likvidátor povinný podať návrh na výmaz spoločnosti z obchodného registra.

Medzi ďalšie povinnosti likvidátora patrí povinnosť:

a) oznámiť všetkým známym veriteľom vstup spoločnosti do likvidácie

b) zverejniť v obchodnom vestníku, že spoločnosť vstúpila do likvidácie. Súčasťou tohto oznámenia musí byť aj výzva, aby veritelia spoločnosti, iné dotknuté osoby a orgány, prihlásili svoje pohľadávky, prípadne iné práva, a to v lehote, ktorá nesmie byť kratšia ako tri mesiace. Nedodržanie tejto lehoty nemá za následok zánik práv veriteľov, môže však spôsobiť zhoršenie ich vymožiteľnosti. V prípade, že veritelia neuplatnia svoje pohľadávky v lehote určenej likvidátorom, ich pohľadávky nezanikajú, tieto si aj po výmaze spoločnosti z obchodného registra môžu uplatniť voči bývalým spoločníkom, ktorí za uspokojenie pohľadávok veriteľov ručia až do výšky podielu na likvidačnom zostatku, najmenej však v rozsahu, v akom za ne ručili počas trvania spoločnosti. Poradie, v akom má likvidátor uspokojovať pohľadávky veriteľov ObZ nestanovuje. Vychádza sa totiž z predpokladu, že v rámci likvidácie budú uspokojené pohľadávky všetkých veriteľov, keďže v prípade, ak by likvidátor zistil nedostatok majetku spoločnosti, respektíve predĺženie spoločnosti, je povinný podať návrh na vyhlásenie konkurzu.

c) zostaviť ku dňu vstupu spoločnosti do likvidácie likvidačnú účtovnú súvahu a zaslať prehľad o imaní spoločnosti spoločníkom, ktorí o to požiadajú – vstupom spoločnosti do likvidácie nezaniká povinnosť spoločnosti viesť účtovníctvo, nakoľko v zmysle ZoÚ sú

právnické osoby povinné viesť účtovníctvo odo dňa svojho vzniku až do dňa svojho zániku.

d) speňažiť majetok spoločnosti a uspokojovať pohľadávky veriteľov

e) ku dňu skončenia likvidácie zostaviť účtovnú závierku

f) predložiť likvidačnú účtovnú závierku na schválenie, a to spoločníkom, prípadne inému orgánu, ktorý je oprávnený rozhodnúť o zrušení spoločnosti

g) vypracovať konečnú správu o priebehu likvidácie, ktorú je povinný predložiť na schválenie spoločníkom, prípadne príslušnému orgánu spoločnosti

h) uspokojiť nároky zamestnancov zrušeného zamestnávateľa – v zmysle § 31 ods. 6 ZP

i) vypracovať návrh na rozdelenie likvidačného zostatku, teda majetkového zostatku, ktorý vyplynie z likvidácie, medzi spoločníkov a zároveň ho predložiť na schválenie spoločníkom, prípadne príslušnému orgánu spoločnosti. Spôsob rozdelenia likvidačného zostatku medzi spoločníkov upravujú osobitné ustanovenia ObZ o jednotlivých obchodných spoločnostiach.

Na účel predloženia likvidačnej účtovnej závierky, konečnej správy o priebehu likvidácie a návrhu na rozdelenie likvidačného zostatku je likvidátor oprávnený zvolať valné zhromaždenie, pričom na zvolanie valného zhromaždenia sa primerane použijú ustanovenia ObZ alebo stanov o zvolaní valného zhromaždenia. O návrhoch likvidátora rozhodujú spoločníci alebo príslušný orgán spoločnosti spôsobom a väčšinou hlasov, ktoré sú určené na prijatie rozhodnutia o zrušení spoločnosti.

j) zaslať spoločníkom alebo príslušnému orgánu spoločnosti opakovanú výzvu na prerokovanie a schválenie konečnej správy o priebehu likvidácie a návrhu na rozdelenie likvidačného zostatku. Ak sa aj napriek tejto opakovanej výzve k predloženým návrhom likvidátora nevyjadrí potrebný (zákonom ustanovený alebo spoločenskou zmluvou určený) počet spoločníkov, prípadne, ak nie sú schválené príslušným orgánom, považuje sa účtovná závierka, návrh na rozdelenie likvidačného zostatku i správa o priebehu likvidácie za schválené uplynutím jedného mesiaca odo dňa doručenia opakovanej výzvy na ich schválenie, prípadne odo dňa zasadnutia orgánu, ktorý mal o nich rozhodnúť. Z vyššie uvedeného vyplýva, že likvidáciu je možné ukončiť aj bez súčinnosti spoločníkov alebo príslušného orgánu spoločnosti, pokiaľ sú títo nečinní alebo realizujú prierahy v procese likvidácie. Likvidátor následne uloží likvidačný zostatok do úschovy. Tým sa likvidácia zo zákona pokladá za skončenú. *Ak spoločníci alebo príslušný orgán spoločnosti uvedené dokumenty spracované likvidátorom schvália a dôjde k rozdeleniu likvidačného zostatku,*

za deň ukončenia likvidácie treba považovať deň rozdelenia likvidačného zostatku medzi spoločníkov, aj keď Obchodný zákonník takúto úpravu výslovne neobsahuje.¹⁹ Tým však nie je dotknuté oprávnenie spoločníkov, ktorí vyjadrili nesúhlas s návrhom likvidátora na rozdelenie likvidačného zostatku, podať na súd určovaciu žalobu týkajúcu sa výšky likvidačného zostatku.

V záujme ochrany veriteľov spoločnosti je likvidátor povinný dodržiavať (kogentné) ustanovenia ObZ, v zmysle ktorých:

1. nie je možné spoločníkom poskytnúť plnenie z dôvodu ich nároku na podiel na likvidačnom zostatku skôr, než budú uspokojené nároky všetkých známych veriteľov spoločnosti

2. môže rozdeliť likvidačný zostatok, v prípade, že je pohľadávka veriteľa sporná až vtedy, ak sa tomuto veriteľovi poskytlo zodpovedajúce zabezpečenie jeho pohľadávky.

j) podať návrh na výmaz spoločnosti z obchodného registra – likvidátor je povinný podať registrovému súdu návrh na výmaz spoločnosti z obchodného registra, a to do 90 dní od schválenia účtovnej závierky, konečnej správy o priebehu likvidácie a návrhu na rozdelenie likvidačného zostatku, prípadne do 90 dní od uloženia likvidačného zostatku do úschovy. K návrhu je likvidátor povinný priložiť aj účtovnú závierku, konečnú správu o priebehu likvidácie a návrh na rozdelenie likvidačného zostatku, ktoré sa uložia do zbierky listín. K návrhu na výmaz je likvidátor povinný pripojiť aj súhlas správcu dane.

Likvidátor zodpovedá za výkon svojej funkcie rovnakým spôsobom ako štatutárny orgán, teda na výkon jeho funkcie je potrebné primerane aplikovať ustanovenia ObZ o mandátnej zmluve, pričom zodpovednosť likvidátora je založená na princípe objektívnej zodpovednosti.

Likvidátor má za výkon svojej funkcie nárok na odmenu. O jej výške rozhoduje orgán, ktorý likvidátora vymenoval. Nárok na odmenu a náhradu hotových výdavkov má aj likvidátor, ktorého vymenoval súd. Ak však v tomto prípade nedôjde k dohode medzi likvidátorom a obchodnou spoločnosťou o výške odmeny likvidátora, určí výšku výdavkov a odmeny súd uznesením, a to na návrh likvidátora. Toto uznesenie doručí súd likvidátorovi aj spoločnosti. Podrobnosti o určení výšky odmeny likvidátora a výšky hotových výdavkov ustanovuje osobitný predpis (vyhláška č. 526/2004 Z. z. o určení výšky výdavkov a odmeny za výkon funkcie likvidátora).

¹⁹ ŽITŇANSKÁ, L. – OVEČKOVÁ, O. *Základy obchodného práva 1.* Bratislava: IURA EDITION, 2009. s. 189. ISBN 978-80-8078-276-4.

Odmena likvidátora je pohľadávkou likvidátora voči spoločnosti, ktorá sa uhrádza z majetku spoločnosti.

Funkcia likvidátora zaniká:

a) smrťou likvidátora – v tomto prípade musí byť vymenovaný nový likvidátor, a to bez zbytočného odkladu, pričom k jeho vymenovaniu dôjde rovnakým spôsobom ako v prípade predchádzajúceho likvidátora

b) zánikom právnickej osoby, ktorá vykonáva funkciu likvidátora, v prípade, že táto právnická osoba zaniká bez právneho nástupcu

c) obmedzením alebo pozbavením spôsobilosti na právne úkony v prípade likvidátora, ktorý je fyzickou osobou,

d) vzdaním sa funkcie – likvidátor sa môže svojej funkcie vzdať, a to len písomne, pričom vzdanie sa funkcie likvidátora je účinné dňom jeho doručenia obchodnej spoločnosti.

Odstupujúci likvidátor je však povinný upozorniť na opatrenia, ktoré je v spoločnosti nevyhnutné vykonať, pokiaľ by prerušením výkonu likvidácie vznikla spoločnosti škoda. V prípade, že by likvidátor porušil túto povinnosť a spoločnosti by tým vznikla škoda, môže sa spoločnosť voči nemu domáhať nároku na jej náhradu.

Ak sa likvidátor vzdá svojej funkcie, musí spoločnosť vymenovať nového likvidátora. Pokiaľ obchodná spoločnosť nevymenuje nového likvidátora bez zbytočného odkladu, nového likvidátora musí vymenovať súd. Vymenovanie nového likvidátora nie je potrebné, pokiaľ funkciu likvidátora vykonáva niektorý zo skôr ustanovených likvidátorov.

Svojej funkcie sa však nemôže vzdať likvidátor, ktorého vymenoval súd. Súdom vymenovaný likvidátor môže iba podať na súd návrh na svoje odvolanie, a to z dôvodu, ak od neho nemožno spravodlivo požadovať, aby túto funkciu vykonával. O odvolaní z funkcie likvidátora rozhoduje registrový súd, v obvode ktorého má zrušená spoločnosť sídlo. Dôkazné bremeno znáša navrhovateľ, teda vymenovaný likvidátor.

e) odvolaním likvidátora z funkcie – o odvolaní likvidátora z funkcie môže rozhodnúť súd, a to na návrh osoby, ktorá na tom osvedčí právny záujem, a to bez ohľadu na spôsob jeho určenia (teda bez ohľadu na to, či bol vymenovaný súdom, prípadne na základe rozhodnutia príslušného orgánu spoločnosti). Dôvodom na odvolanie likvidátora je porušenie jeho povinností. Ak súd likvidátora z jeho funkcie odvolá, musí určiť náhradnú osobu, ktorá bude vykonávať pôsobnosť likvidátora.

Likvidátor spoločnosti s ručením obmedzeným, ktorý bol menovaný do funkcie valným zhromaždením, môže byť tiež valným zhromaždením z funkcie odvolaný.²⁰

Plná moc udelená likvidátorom spoločnosti s ručením obmedzeným bývalým konateľom likvidovanej spoločnosti, aby samostatne robili právne úkony menom likvidovanej spoločnosti, je porušením povinností likvidátora a teda dôvodom na jeho odvolanie a nahradenie inou osobou v súlade s § 71 ods. 4 ObchZ.²¹

f) na základe rozhodnutia spoločníkov, prípadne príslušného orgánu spoločnosti – spoločníci, prípadne príslušný orgán spoločnosti môžu prijať rozhodnutie, ktorým sa zruší ich rozhodnutia o zrušení spoločnosti a jej vstupe do likvidácie. V tomto prípade funkcia likvidátora zaniká dňom účinnosti tohto rozhodnutia.

ObZ (s účinnosťou od 1.1.2002) pamätá aj na možnosť, ak sa po zániku spoločnosti a jej výmaze z obchodného registra objaví majetok spoločnosti. V tomto prípade sa vykoná dodatočná likvidácia majetku spoločnosti, o ktorej rozhoduje zásadne súd, keďže spoločnosť už de iure neexistuje. Z uvedeného dôvodu sa pri dodatočnej likvidácii nepoužijú ustanovenia ObZ o vymenovaní likvidátora. *Vzniká otázka, či súd tak môže rozhodnúť aj bez toho, aby zrušil zápis o výmaze spoločnosti z obchodného registra. Podľa nášho názoru to nie je možné. To znamená, že pred obnovením likvidácie je potrebné obnoviť právnu subjektivitu zaniknutej spoločnosti. V tomto smere je nová úprava nedostatočná a neúplná. Preto sa domnievame, že súd, ktorý rozhoduje o dodatočnej likvidácii, by mal zrušiť výmaz spoločnosti z obchodného registra.²²*

Súd rozhodne o dodatočnej likvidácii buď na návrh alebo aj bez návrhu, teda z vlastného podnetu. Návrh na nariadenie dodatočnej likvidácie je súdu oprávnený podať štátny orgán, bývalý štatutárny orgán, jeho člen alebo spoločník, prípadne veriteľ alebo dlžník. Iné osoby nie sú oprávnené podať návrh na nariadenie dodatočnej likvidácie, keďže výpočet oprávnených osôb, uvedený v ObZ, je taxatívny. Súd rozhodne aj o odmene likvidátora, ako aj o náhrade jeho výdavkov, keďže dohoda medzi likvidátorom a spoločnosťou nie je možná.

V tomto prípade likvidátora vymenuje súd z osôb zapísaných do zoznamu správcov, pričom po právoplatnosti rozhodnutia zapíše likvidátora do obchodného registra.

Na dodatočnú likvidáciu sa primerane použijú ustanovenia ObZ o likvidácii.

²⁰ OP 7/2000

²¹ Uznesenie Krajského obchodného súdu v Brne z 20.12.1993, č.k. 11Cm 975/93

²² FEKETE, I.: *Obchodná spoločnosť s ručením obmedzeným*. Komplexná príručka. Bratislava: EPOS, 2004. s. 616, ISBN 80-8057-584-3

Pohľadávky veriteľov voči spoločnosti, ktoré veritelia z dôvodu výmazu obchodnej spoločnosti z obchodného registra nemohli uplatniť, sa zo zákona rozhodnutím súdu o nariadení dodatočnej likvidácie obnovujú, pričom môžu byť uplatnené v rozsahu, v akom neboli uspokojené.

Rozdelenie výťažku medzi veriteľov spoločnosti prichádza do úvahy v prípade, že sa pred výmazom spoločnosti z obchodného registra likvidácia buď nevykonávala vôbec alebo sa síce vykonávala, ale niektorí veritelia svoje pohľadávky v lehote stanovenej likvidátorom neprihlásili. V tomto prípade je likvidátor povinný vyzvať veriteľov spoločnosti na prihlásenie pohľadávok, novoobjavený majetok spoločnosti speňažiť a jeho výťažok použiť na uspokojenie veriteľov.

Pokiaľ výťažok nepostačuje na uspokojenie všetkých pohľadávok veriteľov spoločnosti, ObZ nerieši postup likvidátora v tomto prípade, analogicky by sa však mali aplikovať ustanovenia ZKR, teda veritelia by sa mali uspokojiť pomerne. Následne je likvidátor povinný oznámiť súdu skončenie likvidácie a rozdelenie výťažku a súd by mal rozhodnúť o zbavení funkcie likvidátora a obchodnú spoločnosť z obchodného registra vymazať.

3 Zrušenie obchodných spoločností bez likvidácie

Po zrušení obchodnej spoločnosti sa musí vykonať jej likvidácia, s výnimkou taxatívne vymedzených prípadov, kedy sa likvidácia nevyžaduje. V zmysle ObZ sa likvidácia spoločnosti nevyžaduje v týchto prípadoch:

1. spoločnosť nemá obchodný majetok - registrový súd má pred vydaním rozhodnutia o zrušení spoločnosti zákonnú povinnosť zistiť, či spoločnosť má alebo nemá obchodný majetok. V prípade, že súd zistí, že obchodná spoločnosť nedisponuje obchodným majetkom, ktorý by postačoval na úhradu primeraných výdavkov a odmeny likvidátora, rozhodne o zrušení spoločnosti bez likvidácie. Na základe tohto rozhodnutia, po tom, ako nadobudne právoplatnosť, vykoná registrový súd výmaz spoločnosti z obchodného registra.

2. po ukončení konkurzného konania spoločnosti nezostane žiaden majetok – *uvedené ustanovenie nie je presné, pretože KV a ani KR nepozná termín skončenie konkurzného konania, pričom konanie môže skončiť rôznym spôsobom. Toto ustanovenie sa aplikuje len vtedy, keď súd vyhlási konkurz na majetok dlžníka, speňaží celý jeho majetok alebo jeho časť a výťažok rozdelí v rozvrhovom uznesení. Po splnení rozvrhového uznesenia súd rozhodne o zrušení konkurzu.*²³

3. konkurz bol zrušený pre nedostatok majetku – súd aj bez návrhu rozhodne o zrušení spoločnosti, ak v akomkoľvek štádiu konkurzu zistí, že majetok úpadcu nepostačuje ani na úhradu odmeny a výdavkov správcu konkurznej podstaty. Následne právoplatné rozhodnutie o zrušení konkurzu doručí registrovému súdu

4. súd zastavil konkurzné konanie pre nedostatok majetku – v prípade, že súd zastaví konkurzné konanie pre nedostatok majetku, je povinný právoplatné rozhodnutie o zastavení konania bezodkladne doručiť príslušnému registrovému súdu.

5. súd zrušil konkurz, pretože majetok úpadcu nepostačuje ani na úhradu odmeny a výdavkov správcu konkurznej podstaty – právoplatné rozhodnutie o zrušení konkurzu súd bezodkladne doručí príslušnému registrovému súdu.

6. návrh na vyhlásenie konkurzu bol zamietnutý pre nedostatok majetku – základnou podmienkou, aby súd mohol vyhlásiť konkurz je existencia majetku dlžníka,

²³ PATAKYOVÁ, M. a kol. *Obchodný zákonník. Komentár*. 2. aktualizované vydanie. Praha: C. H. Beck, 2008. s. 205. ISBN 978-80-7400-039-3.

ktorý by postačoval aspoň na úhradu trov konania. Pokiaľ dlžník týmto majetkom nedisponuje, súd návrh na vyhlásenie konkurzu zamietne a toto rozhodnutie doručí registrovému súdu

7. dobrovoľné zrušenie spoločnosti na základe rozhodnutia spoločníkov alebo príslušného orgánu spoločnosti a súčasné rozhodnutie o zlúčení, splynutí alebo rozdelení spoločnosti.

3.1 Zlúčenie, splynutie a rozdelenie obchodných spoločností

ObZ pripúšťa dobrovoľné zrušenie obchodnej spoločnosti, kedy obchodné imanie zrušenej spoločnosti prechádza na jej právneho nástupcu, a to na základe zlúčenia, splynutia, prípadne rozdelenia spoločnosti alebo rozdelenia spoločnosti zlúčením. Imanie zanikajúcej spoločnosti pritom prechádza buď na jediného právneho nástupcu (v prípade zlúčenia a splynutia spoločnosti) alebo na viacerých právnych nástupcov (v prípade rozdelenia spoločnosti). Do 1. januára 2002 zrušenie spoločnosti bez likvidácie zahŕňalo aj zmenu právnej formy spoločnosti, kedy spoločnosť, ktorá zmenila právnu formu, bola zrušená bez likvidácie a vznikol nový právny subjekt. S účinnosťou od 1. januára 2002 bola zmena právnej formy obchodnej spoločnosti vyňatá z ustanovenia o zrušení obchodných spoločností a zaradená do samostatného ustanovenia (§ 69b), pričom zmena právnej formy sa začala považovať iba za internú právnoorganizačnú zmenu, pri ktorej spoločnosť, ktorá mení právnu formu, nezaniká.

Všeobecná právna úprava zlúčenia, rozdelenia a splynutia spoločností je obsiahnutá v § 69 ObZ, ktorý sa použije na všetky typy obchodných spoločností (v prípade verejnej obchodnej spoločnosti a komanditnej spoločnosti sa aplikuje výlučne táto úprava, keďže osobitná úprava absentuje), pokiaľ osobitná právna úprava obchodnej spoločnosti nestanovuje inak (napríklad v prípade akciovej spoločnosti v § 218 a NASA.). Ustanovenie § 69 ObZ je výsledkom transponovania smernice Európskeho parlamentu a Rady č. 2005/56/ES z 26. októbra 2005 o cezhraničných zlúčeníach a splynutiach kapitálových spoločností do slovenského právneho poriadku.. Keďže je ustanovenie § 69 ObZ aplikovateľné na všetky formy obchodných spoločností, presahuje rozsah úpravy vyššie uvedenej smernice.

S účinnosťou od 1. januára 2008 bol do ObZ doplnený § 69aa, ktorý obsahuje všeobecné ustanovenia o cezhraničnom zlúčení a splynutí obchodných spoločností na

území štátov Európskeho hospodárskeho priestoru a je tiež výsledkom implementácie vyššie uvedenej smernice.

Základným predpokladom pre zlúčenie, rozdelenie alebo splynutie spoločností je rozhodnutie spoločníkov alebo príslušného orgánu spoločnosti o zrušení spoločnosti spolu s rozhodnutím o zlúčení, splynutí alebo rozdelení spoločnosti. *Z doslovného výkladu by sa mohlo zdať, že požiadavka, aby obe rozhodnutia boli prijaté zároveň, bude splnená, ak valné zhromaždenie rozhodne o oboch veciach spoločným uznesením. Domnievame sa však, že zákonom ustanovená podmienka bude splnená aj v prípade, ak o zrušení spoločnosti a o zlúčení, splynutí alebo rozdelení rozhodne to isté valné zhromaždenie dvoma uzneseniami. Z požiadavky, aby obe rozhodnutia boli prijaté zároveň, možno tiež vyvodiť, že obe rozhodnutia musia byť prijaté rovnakým spôsobom.*²⁴

V prípade osobných spoločností je na prijatie rozhodnutia o zrušení spoločnosti a zároveň o jej zlúčení, splynutí a rozdelení nevyhnutný súhlas všetkých spoločníkov, pokiaľ spoločenská zmluva nestanovuje inak. V prípade kapitálových spoločností sa vyžaduje, aby tieto rozhodnutia boli prijaté valným zhromaždením kvalifikovanou väčšinou hlasov a v prípade akciovej spoločnosti aj vyhotovenie zápisnice vo forme notárskej zápisnice.

Dobrovoľné zrušenie obchodnej spoločnosti s právnym nástupcom je však limitované požiadavkou na právnu formu zanikajúcej i nástupníckej spoločnosti. ObZ totiž vyžaduje, aby pri zlúčení, splynutí a rozdelení spoločnosti mali zanikajúca i nástupnícka spoločnosť (teda spoločnosť, na ktorú prechádza imanie zanikajúcej spoločnosti) rovnakú právnu formu, pokiaľ zákon neustanoví inak. Takúto výnimku pripúšťa § 218l ObZ, ktorý umožňuje zlúčenie spoločnosti s ručením obmedzeným a akciovej spoločnosti, kedy dochádza k zániku spoločnosti s ručením obmedzeným, pričom jej imanie prechádza na akciovú spoločnosť. Táto výnimka však nie je aplikovateľná v prípade splynutia ani rozdelenia.

Ďalšie obmedzenia týkajúce sa zlúčení, splynutia alebo rozdelenia spoločností môžu byť stanovené aj osobitnými predpismi. V zmysle Zob je napríklad zlúčenie, splynutie alebo rozdelenie bánk možné len s predchádzajúcim súhlasom Národnej banky Slovenska.

Okrem prijatia rozhodnutia o zrušení spoločnosti a o jej zlúčení, splynutí alebo rozdelení sa vyžaduje aj schválenie návrhu zmluvy o splynutí (v prípade splynutia

²⁴ OVEČKOVÁ, O. a kol. *Obchodný zákonník. Komentár*. Druhé, doplnené a prepracované vydanie. Bratislava: IURA EDITION, 2008. s. 283. ISBN 978-80-8078-205-4.

spoločnosti), návrhu zmluvy o zlúčení (v prípade zlúčenia spoločnosti) a projektu rozdelenia (v prípade rozdelenia spoločnosti), pričom ObZ nestanovuje, či musí byť návrh zmluvy o zlúčení alebo splynutí alebo projektu rozdelenia prijatý súčasne s rozhodnutím o zrušení spoločnosti alebo nie. *Domnievame sa, že je prípustný aj taký postup, aby spoločníci alebo príslušný orgán spoločnosti na základe predbežnej dohody spoločností rozhodli o zrušení spoločnosti a o jej zlúčení, splynutí alebo rozdelení a súčasne štatutárne orgány týchto spoločností poverili vypracovaním návrhu zmluvy o splynutí alebo zlúčení, resp. vypracovaním projektu rozhodnutia, ktorý predložia spoločníkom, resp. príslušnému orgánu spoločnosti na schválenie.*²⁵

V neposlednom rade je nevyhnutnou podmienkou pre zlúčenie, splynutie a rozdelenie spoločností aj zápis zlúčenia, splynutia a rozdelenia do obchodného registra.

3.1.1 Zlúčenie obchodných spoločností

Zlúčenie obchodnej spoločnosti predstavuje proces, pri ktorom v dôsledku zrušenia bez likvidácie zaniká jedna alebo viacero obchodných spoločností, ktorých imanie prechádza na už jestvujúcu nástupnícku spoločnosť. Na zlúčení spoločností sa musia podieľať najmenej dve spoločnosti s rovnakou právnou formou (s výnimkou ustanovenou v § 218 ods. 1 ObZ), z ktorých jedna zaniká a druhá existujúca spoločnosť sa stáva jej právnym nástupcom, na ktorú prechádza obchodné imanie zanikajúcej spoločnosti. V prípade, že sa na zlúčení podieľajú viaceré existujúce spoločnosti, v dôsledku zlúčenia sa právnym nástupcom stáva iba jedna zo spoločností, kým ostatné zanikajú.

V prípade zlúčenia ide o univerzálnu sukcesiu, keďže imanie zanikajúcej spoločnosti, prípadne zanikajúcich spoločností prechádza v celku na nástupnícku spoločnosť. Zrušená spoločnosť (zrušené spoločnosti) zaniká výmazom z obchodného registra, ktorý sa vykoná k rovnakému dňu ako zápis zmeny pri nástupníckej spoločnosti. K tomuto dňu nastávajú účinky zlúčenia obchodných spoločností, ktoré znamenajú:

- zánik jednej alebo viacerých spoločností
- prechod imania zaniknutej spoločnosti (zanikajúcich spoločností) na nástupnícku spoločnosť

²⁵ OVEČKOVÁ, O. a kol. *Obchodný zákonník. Komentár*. Druhé, doplnené a prepracované vydanie. Bratislava: IURA EDITION, 2008. s. 284. ISBN 978-80-8078-205-4.

- spoločníci zaniknutej (zanikajúcich) spoločnosti sa stávajú spoločníkmi nástupníckej spoločnosti.

Na zlúčenie spoločností sa vyžaduje schválenie návrhu zmluvy o zlúčení, ktorý musí obsahovať:

- a) identifikačné údaje zlučujúcich sa spoločností (obchodné meno, sídlo a identifikačné číslo, ak bolo pridelené)
- b) podiely spoločníkov spoločností, ktoré sa zúčastňujú na zlúčení, v nástupníckej spoločnosti, prípadne aj uvedenie výšky vkladov spoločníkov v nástupníckej spoločnosti
- c) určenie dňa, od ktorého sa úkony zanikajúcich spoločností považujú za úkony uskutočnené na účet nástupníckej spoločnosti, a to pre účely účtovníctva, pričom tento deň môže byť určený do budúcnosti, teda po schválení návrhu zmluvy o zlúčení, ako aj do minulosti, teda pred schválením návrhu zmluvy o zlúčení
- d) určenie času, kedy spoločníci zanikajúcich spoločností nadobudnú v nástupníckej spoločnosti podiel na zisku.

Pokiaľ zmluva o zlúčení neobsahuje minimálne tieto náležitosti, je neplatná. Ďalšie obligatórne náležitosti návrhu zmluvy o zlúčení sú obsiahnuté v ustanoveniach ObZ o jednotlivých obchodných spoločnostiach.

Návrh zmluvy o zlúčení môže obsahovať aj ďalšie náležitosti, napríklad dohodu o tom, že niektorí spoločníci zanikajúcich spoločností sa nestanú spoločníkmi nástupníckej spoločnosti. ObZ totiž pripúšťa, aby sa spoločníci zanikajúcich spoločností, ako aj spoločníci nástupníckej spoločnosti v návrhu zmluvy o zlúčení dohodli, že sa nestanú spoločníkmi nástupníckej spoločnosti. V tomto prípade je nástupnícka spoločnosť povinná týmto spoločníkom vyplatiť vyrovnací podiel. Na platnosť tejto dohody je potrebný súhlas všetkých dotknutých spoločníkov, pričom v jej dôsledku dochádza k zániku účasti dotknutých spoločníkov v spoločnosti počas jej trvania, a to odo dňa nadobudnutia účinkov zlúčenia spoločností. Týmto dňom im vzniká voči nástupníckej spoločnosti pohľadávka na vyplatenie vyrovnacieho podielu.

Návrh zmluvy o zlúčení musí byť schválený so súhlasom všetkých spoločníkov zanikajúcich spoločností, ako aj všetkými spoločníkmi nástupníckej spoločnosti, pokiaľ zákon alebo spoločenské zmluvy zúčastnených spoločností neustanovujú inak. Právna úprava však nestanovuje, či je tento súhlas potrebný pred jej podpisom štatutárnym orgánom spoločnosti alebo po jej podpise.

Účinky zlúčenia nastávajú jeho zápisom do obchodného registra. Návrh na zápis zlúčenia do obchodného registra podávajú všetky zanikajúce i nástupnícka spoločnosť.

Do obchodného registra sa zapíše:

- a) pri každej spoločnosti, ktorá zaniká, informácia o tom, že zanikla zlúčením, spolu s identifikačnými údajmi nástupníckej spoločnosti (obchodné meno, sídlo a identifikačné číslo)
- b) pri nástupníckej spoločnosti údaj, že je právnym nástupcom, spolu s identifikačnými údajmi spoločností (obchodné meno, sídlo a identifikačné číslo), ktoré zanikli zlúčením.

V dôsledku zlúčenia spoločností je potrebné, aby nástupnícka spoločnosť upravila svoju spoločenskú zmluvu, prípadne aj stanov, a to buď ako súčasť návrhu zmluvy o zlúčení, prípadne tieto zmeny môžu byť schválené spolu s návrhom zmluvy o zlúčení.

V dôsledku zlúčenia spoločností nastávajú účinky aj podľa osobitných predpisov. V zmysle ZŽP pri zlúčení spoločností môže nástupnícka spoločnosť pokračovať v živnosti zaniknutej spoločnosti alebo zaniknutých spoločností.

V zmysle ZOHS je zlúčenie obchodných spoločností koncentráciou a v prípade, že spĺňa zákonom stanovené podmienky, podlieha kontrole Protimonopolného úradu Slovenskej republiky.

3.1.2 Splynutie obchodných spoločností

Splynutie obchodných spoločností je proces, pri ktorom v dôsledku zrušenia bez likvidácie zanikajú dve alebo viacero obchodných spoločností, ktorých imanie v dôsledku splynutia prechádza na inú, novozaloženú obchodnú spoločnosť, ktorá sa stáva právnym nástupcom. Ide o univerzálnu sukcesiu, pretože na nástupnícku spoločnosť prechádza imanie zanikajúcich spoločností v celistvosti. Účastníkmi splynutia musia byť najmenej dve obchodné spoločnosti, ktorých imanie prechádza, na rozdiel od zlúčenia, na spoločnosť, ktorá vznikne v dôsledku splynutia.

Pre porovnanie, právna úprava platná od 1.1.2002 definovala splynutie ako proces, pri ktorom dochádza k zániku jednej alebo viacero obchodných spoločností, ktorých imanie v dôsledku splynutia prechádza na inú novozaloženú obchodnú spoločnosť. Nedostatok právnej úpravy, ktorý pod pojem splynutie obchodných spoločností pripúšťal aj zánik iba jednej spoločnosti (teda premenu spoločnosti), bol

odstránený v dôsledku novely ObZ zavedenej zákonom č. 432/2004 Z. z, účinným od 1.októbra 2004.

Zrušené spoločnosti zanikajú výmazom z obchodného registra. Tento výmaz sa vykoná k tomu istému dňu ako zápis spoločnosti, ktorá vznikla splynutím. Týmto dňom nastávajú účinky splynutia, ktorými sú:

- zrušené obchodné spoločnosti zanikajú
- vzniká nová nástupnícka spoločnosť
- imanie zanikajúcich spoločností prechádza na nástupnícku spoločnosť
- spoločníci zanikajúcich spoločností sa stávajú spoločníkmi nástupníckej spoločnosti, a to ku dňu, kedy nastanú účinky splynutia.

Na splnutie obchodných spoločností sa vyžaduje schválenie návrhu zmluvy o splnutí, ktorej obligatónymi náležitosťami sú:

- a) identifikačné údaje (obchodné meno, sídlo a identifikačné číslo, ak je pridelené) spoločností podieľajúcich sa na splnutí, vrátane novovzniknutej spoločnosti, pri ktorej je potrebné uviesť aj jej právnu formu
- b) podiely spoločníkov spoločností, ktoré sa podieľajú na splnutí, v nástupníckej spoločnosti, prípadne výšku vkladov spoločníkov v nástupníckej spoločnosti, pričom je potrebné aplikovať ustanovenie § 56a ObZ o zákaze zneužitia práva, a to v záujme ochrany spoločníkov zanikajúcich spoločností. Jeho porušenie môže mať za následok určenie neplatnosti zmluvy o splnutí
- c) návrh spoločenskej zmluvy alebo zakladateľskej zmluvy a stanov nástupníckej spoločnosti, pričom nie je potrebné osobitné podpísanie spoločenskej zmluvy. Jej náležitosti, ako aj náležitosti zakladateľskej zmluvy a stanov sú upravené v ustanoveniach ObZ o jednotlivých obchodných spoločnostiach
- d) určenia dňa, od ktorého sa úkony zanikajúcich spoločností z hľadiska účtovníctva považujú za úkony vykonané na účet nástupníckej spoločnosti. Určenie tohto dňa ako obligatórnej náležitosti zmluvy o splnutí má význam z hľadiska hospodárenia spoločnosti, pričom tento deň môže pripadnúť na deň, ktorých predchádza dňu schválenia návrhu zmluvy o splnutí, ako aj na deň, ktorý nasleduje po dni schválenia návrhu zmluvy o splnutí. Od tohto dňa je potrebné, aby aj nástupnícka spoločnosť viedla vlastné účtovníctvo
- e) určenie doby, kedy spoločníci zanikajúcich spoločností nadobudnú právo na podiel na zisku v nástupníckej spoločnosti

- f) ak je nástupníckou spoločnosťou spoločnosť s ručením obmedzeným alebo akciová spoločnosť určenie členov štatutárneho orgánu alebo dozornej rady nástupníckej spoločnosti.

Pokiaľ zmluva o splynutí neobsahuje všetky uvedené náležitosti, je neplatná. Ďalšie obligatórne náležitosti stanovujú ustanovenia ObZ o jednotlivých obchodných spoločnostiach.

Fakultatívnou náležitosťou návrhu zmluvy o splynutí môže byť rovnako ako v prípade návrhu zmluvy o zlúčení dohoda spoločníkov spoločností, ktoré zanikajú (nie spoločníkov nástupníckej spoločnosti, ako je to pri zlúčení spoločností, keďže v tomto prípade sú spoločníci nástupníckej spoločnosti aj spoločníkmi zanikajúcich spoločností) o tom, že sa nestanú spoločníkmi nástupníckej spoločnosti. Na schválenie tejto dohody sa vyžaduje súhlas dotknutých spoločníkov (v prípade kapitálových spoločností napríklad v zápisnici z valného zhromaždenia), ktorí následne získavajú právo na vyplatenie vyrovnacieho podielu, a to voči nástupníckej spoločnosti. Pokiaľ táto dohoda nie je schválená dotknutými spoločníkmi, je neplatná a k zrušeniu zanikajúcich spoločností nedôjde, nakoľko predpokladom splynutia je schválenie návrhu zmluvy o splynutí. V prípade uzatvorenia tejto dohody účasť dotknutých spoločníkov v spoločnosti zaniká, a to nadobudnutím účinkov splynutia. Títo spoločníci sa nestanú spoločníkmi nástupníckej spoločnosti, vznikne im však nárok na vyplatenie vyrovnacieho podielu.

Návrh zmluvy o splynutí musí byť schválený všetkými spoločníkmi zanikajúcich spoločností, pokiaľ zákon alebo spoločenské zmluvy týchto spoločností nestanovujú inak. *Schválenie zmluvy (resp. návrhu zmluvy) spoločnosťou preto nepredstavuje iba odkladaciu podmienku účinnosti tejto zmluvy (účinnosti medzi účastníkmi zmluvy), ale je formálnou požiadavkou na jej platnosť. Ako z uvedeného vyplýva, sme toho právneho názoru, že spoločníci, resp. valné zhromaždenie, schvaľujú návrh zmluvy, ktorého príprava je v pôsobnosti štatutárnych orgánov spoločností. Bez súhlasného prejavu vôle všetkých spoločníkov, resp. bez rozhodnutia valného zhromaždenia kapitálových obchodných spoločností nejstvá platne uzavretá zmluva. Štatutárne orgány by vykonávaním ustanovení neschválených zmlúv prekročili svoju pôsobnosť, ktorú im zákon zveruje.*²⁶

²⁶ PATAKYOVÁ, M. a kol. *Obchodný zákonník. Komentár*. 2. aktualizované vydanie. Praha: C. H. Beck, 2008. s. 186. ISBN 978-80-7400-039-3.

Rozhodnutie o zrušení spoločnosti s likvidáciou a rozhodnutie o splynutí spoločnosti nemusia byť prijaté jedným rozhodnutím, ako by sa výkladom ustanovenia ObZ mohlo zdať, ale môžu byť prijaté aj samostatné uznesenia, čo potvrdzuje aj judikatúra súdov. Najvyšší súd SR v uznesení sp. zn. 3Obo 57/99, zo dňa 30.8.1999, ktorým rozhodoval o poplatkovej povinnosti v súvislosti s návrhom na určenie neplatnosti uznesenia valného zhromaždenia v odôvodnení uviedol, že valné zhromaždenie prijíma uznesenie, ktoré pozostáva z viacerých čiastkových rozhodnutí..

Návrh na zápis splynutia do obchodného registra podávajú spoločne zanikajúce spoločnosti i nástupnícka spoločnosť, ktorá zápisom do obchodného registra vzniká ako nástupnícka spoločnosť. V jej mene za tým účelom koná jej štatutárny orgán určený v návrhu zmluvy o splynutí. V prípade, že zanikajúce spoločnosti a nástupnícka spoločnosť majú sídlo v obvode iných registrových súdov, návrh na zápis (v prípade zanikajúcich spoločností ide o návrh na výmaz a v prípade nástupníckej spoločnosti o návrh na prvozápis) musí byť súčasne podaný na všetkých registrových súdoch (keďže výmaz a zápis musia byť vykonané k tomu istému dňu), pričom z návrhu musí byť zřejmé, čoho sa účastníci domáhajú. Do obchodného registra sa zapíše:

- a) pri zanikajúcich spoločnostiach údaj o tom, že zanikli splynutím, spolu s uvedením identifikácie nástupníckej spoločnosti (obchodné meno, sídlo a identifikačné číslo)
- b) pri nástupníckej spoločnosti okrem údajov, ktoré sa vyžadujú pri zápise spoločnosti aj údaj o tom, že vznikla splynutím, s uvedením obchodného mena, sídla a identifikačného čísla všetkých zanikajúcich spoločností.

So splynutím spoločností spájajú právne účinky aj osobitné predpisy. V zmysle ZŽP môže v prípade splynutia spoločností nástupnícka spoločnosť pokračovať v živnosti zaniknutej spoločnosti, prípadne zaniknutých spoločností.

Splynutie obchodných spoločností je koncentráciou v zmysle ZOHS. V prípade splnenia zákonných kritérií podlieha splynutie kontrole Protimonopolného úradu Slovenskej republiky, pričom splyvajúce spoločnosti sú povinné koncentráciu oznámiť Protimonopolnému úradu Slovenskej republiky, a to v lehote 30 dní od uzatvorenia zmluvy o splynutí.

3.1.3 Rozdelenie obchodných spoločností

Rozdelenie obchodnej spoločnosti je postup, pri ktorom na základe zrušenia bez likvidácie dochádza k zániku jednej spoločnosti, ktorej imanie v dôsledku rozdelenia prechádza buď na:

- a) iné už existujúce spoločnosti, ktoré sa stávajú právnymi nástupcami zanikajúcej spoločnosti – ObZ nazýva tento postup rozdelenie spoločnosti zlúčením ako osobitnú formu rozdelenia spoločnosti alebo
- b) iné novovzniknuté spoločnosti, ktoré sa svojim vznikom stávajú právnymi nástupcami zanikajúcej spoločnosti, a to účinnosťou rozdelenia.

Účastníkmi procesu rozdelenia teda musia byť najmenej tri spoločnosti, z ktorých jedna zaniká a jej obchodné imanie prechádza aspoň na dve existujúce alebo novo založené spoločnosti. Zákon dokonca nezakazuje, aby časť imania zanikajúcej spoločnosti prešla na existujúcu spoločnosť a časť imania na novovzniknutú spoločnosť.

V prípade rozdelenia obchodnej spoločnosti imanie zanikajúcej spoločnosti prechádza na viacerých právnych nástupcov, na rozdiel od zlúčenia alebo splynutia, kedy imanie prechádza iba na jedného právneho nástupcu. Právni nástupcovia spoločnosti zanikajúcej rozdelením preberajú iba časť imania zanikajúcej spoločnosti, teda sú singulárnymi právnymi nástupcami spoločnosti, ktorá zanikla rozdelením.

Na zabezpečenie ochrany veriteľov v prípade rozdelenia spoločnosti ObZ stanovuje, že:

- každá nástupnícka spoločnosť ručí za záväzky, ktoré v dôsledku rozdelenia prešli zo zanikajúcej spoločnosti na ostatné nástupnícke spoločnosti, ide teda o zákonné ručenie. Toto ručenie vzniká k okamihu, kedy nastanú účinky rozdelenia, pričom toto ručenie sa použije všeobecná úprava ručenia obsiahnutá v § 303 a nasl. ObZ. Nástupnícke spoločnosti pritom ručia celým svojím majetkom, a to aj v prípade rozdelenia spoločnosti zlúčením, kedy nástupnícke spoločnosti ručia nielen majetkom zanikajúcej spoločnosti, ktorý nadobudli rozdelením, ale aj majetkom, ktorý nadobudli predtým, ako nastali účinky rozdelenia spoločnosti zlúčením. Nástupnícke spoločnosti pritom za splnenie záväzku ručia spoločne a nerozdielne, jedná sa teda o solidárne ručenie.

- veritelia sú oprávnení požadovať celé plnenie záväzku od ktorejkoľvek z nástupníckych spoločností, pričom pokiaľ záväzok splnila niektorá z nástupníckych spoločností, povinnosť ostatných nástupníckych spoločností splniť záväzok zaniká.

Nástupnícké spoločnosti sa následne medzi sebou vyporiadajú v takom pomere, v akom na nich prešlo imanie zanikajúcej spoločnosti.

Na rozdelenie spoločnosti sa vyžaduje schválenie návrhu projektu rozdelenia. Pokiaľ ide o náležitosti návrhu projektu rozdelenia, je potrebné použiť primerane ustanovenie ObZ o náležitostiach návrhu zmluvy o zlúčení a splynutí. Obligačnými náležitosťami návrhu projektu rozdelenia sú:

- a) identifikačné údaje (obchodné meno, sídlo a identifikačné číslo, ak je pridelené) spoločností, ktoré sa na rozdelení podieľajú, a ak ide o rozdelenie spoločnosti splynutím aj právnu formu nástupníckych spoločností
- b) podiely spoločníkov zanikajúcej spoločnosti v nástupníckych spoločnostiach, prípadne výšku vkladov spoločníkov v nástupníckych spoločnostiach
- c) návrh spoločenskej zmluvy, prípadne zakladateľskej zmluvy a stanov novovznikajúcich spoločností,
- d) určenie dňa, od ktorého sa úkony zanikajúcej spoločnosti z hľadiska účtovníctva pokladajú za úkony, ktoré sa vykonávajú na účet nástupníckej spoločnosti
- e) určenie času, kedy spoločníci zanikajúcej spoločnosti nadobudnú podiel na zisku nástupníckych spoločností
- f) určenie členov štatutárneho orgánu a dozornej rady novovzniknutých spoločností, pokiaľ sa jedná o spoločnosť s ručením obmedzeným alebo akciovú spoločnosť.

Návrh projektu rozdelenia tiež musí obsahovať presný popis a určenie časti majetku a záväzkov zanikajúcej spoločnosti, ktorý prechádza na jednotlivé nástupnícké spoločnosti. Pravidlá rozdelenia majetku a záväzkov sú ponechané na slobodnej vôli spoločností zúčastňujúcich sa na rozdelení. V prípade, že v rozhodnutí o rozdelení nie je uvedené, na ktorú z nástupníckych spoločností prechádza časť majetku zaniknutej spoločnosti, platí nevyvrátiteľná domnienka o tom, že táto časť majetku prechádza do podielového spoluvlastníctva všetkých nástupníckych spoločností. Podiely nástupníckych spoločností sa pritom určia podľa pomeru, v akom na ne prešlo čisté obchodné imanie zaniknutej spoločnosti. ObZ však nerieši prípad, kedy návrh projektu rozdelenia neuvádza, na ktorú z nástupníckych spoločností prechádza záväzok zanikajúcej spoločnosti. Použitím ustanovenia o neuvedenom majetku možno dospieť k záveru, že sa bude postupovať analogicky, teda za záväzky zanikajúcej spoločnosti, ktoré nie sú uvedené v rozhodnutí o rozdelení, ručia nástupnícké spoločnosti spoločne a nerozdielne. Medzi sebou sa nástupnícké spoločnosti vyporiadajú podľa pomeru, v akom na ne prešlo čisté obchodné imanie zaniknutej spoločnosti.

Obligatórnou náležitosťou návrhu projektu rozdelenia je aj určenie podielov nástupníckych spoločností medzi spoločníkmi, pričom ObZ nestanovuje, ako sa tieto podiely majú určiť a ani neurčuje, že všetci spoločníci zanikajúcej spoločnosti musia nadobudnúť podiely vo všetkých nástupníckych spoločnostiach.

Pokiaľ projekt rozdelenia neobsahuje uvedené náležitosti, je neplatný. Ďalšie obligatórne náležitosti návrhu projektu rozdelenia stanovuje ObZ v ustanoveniach o jednotlivých obchodných spoločnostiach.

Fakultatívnou náležitosťou návrhu projektu rozdelenia je dohoda spoločníkov, že niektorí spoločníci spoločnosti, ktorá v procese rozdelenia zaniká, sa nestanú spoločníkmi nástupníckych spoločností, ale bude im vyplatený vyrovnací podiel. Táto dohoda prichádza do úvahy iba v procese rozdelenia spoločnosti zlúčením. V prípade rozdelenia spoločnosti zlúčením teda návrh projektu rozdelenia môže so súhlasom dotknutých spoločníkov určiť, že sa nestanú spoločníkmi nástupníckej spoločnosti, ale bude im vyplatený vyrovnací podiel, čím zanikne ich účasť v spoločnosti počas jej trvania. V tomto prípade účasť spoločníka v spoločnosti zaniká dňom nadobudnutia účinnosti rozdelenia spoločnosti a tomuto spoločníkovi nevzniká účasť v nástupníckej spoločnosti. Spoločníkovi však týmto okamihom vzniká právo na vyplatenie vyrovnacieho podielu, ktorý sa určí na základe riadnej účtovnej závierky spoločnosti, ktorej bol spoločníkom, za účtovné obdobie, ktoré predchádza účtovnému obdobiu, v ktorom zaniká účasť spoločníka v spoločnosti, pokiaľ spoločenská zmluva nestanovuje inak. Vôľa spoločníka, že sa nechce stať spoločníkom nástupníckej spoločnosti, musí byť vyjadrená tým, že dotknutý spoločník vyjadrí súhlas s návrhom projektu rozdelenia, ktorého súčasťou je aj predmetná dohoda dotknutých spoločníkov. Jednostranné vyhlásenie spoločníka o tom, že nechce byť spoločníkom nástupníckej spoločnosti, nevedie k zániku jeho účasti v spoločnosti. V prípade, že návrh projektu rozdelenia, ktorého súčasťou je táto dohoda, nebude schválený dotknutými spoločníkmi, je takýto projekt rozdelenia neplatný a k zániku spoločnosti, ktorá sa má rozdeliť, nedôjde, nakoľko ObZ viaže proces rozdelenia spoločnosti na schválenie návrhu projektu rozdelenia.

Pokiaľ ide o proces schvaľovania návrhu projektu rozdelenia, primerane sa použijú ustanovenia ObZ o schvaľovaní návrhu zmluvy o zlúčení a splynutí. Návrh projektu rozdelenia teda musí byť schválený spoločníkmi (v prípade osobných spoločností) alebo valným zhromaždením (v prípade kapitálových obchodných spoločností), a to jednak spoločníkmi alebo valným zhromaždením zanikajúcej spoločnosti, ako aj nástupníckych spoločností, ak sa jedná o rozdelenie spoločnosti zlúčením.

Spoločenská zmluva, prípadne zakladateľská listina a stanovy sú v prípade novovzniknutých nástupníckych spoločností v procese rozdelenia súčasťou návrhu projektu rozdelenia. V prípade rozdelenie spoločnosti zlúčením musia nástupnícke spoločnosti v dôsledku rozdelenia zmeniť svoje spoločenské zmluvy, pričom tieto zmeny môžu byť schválené tiež ako súčasť návrhu projektu rozdelenia. Pokiaľ však nie sú súčasťou návrhu projektu rozdelenia, musia byť schválené spolu s návrhom projektu rozdelenia. Zmeny spoločenskej zmluvy alebo stanov musia byť schválené rovnakým spôsobom ako návrh projektu rozdelenia.

Návrh na zápis rozdelenia do obchodného registra musia podať súčasne zanikajúca i nástupnícke spoločnosti. Obsahom návrhu musí byť návrh na výmaz zanikajúcej spoločnosti a návrh na prvozápis (ak v dôsledku rozdelenia spoločnosti vzniká nová spoločnosť), prípadne návrh na zápis zmien (v prípade rozdelenia spoločnosti zlúčením, ak ide nástupnícku spoločnosť), pričom tieto zápisy musia byť vykonané súčasne. Pokiaľ majú nástupnícke a zanikajúca spoločnosť sídlo v obvode odlišných registrových súdov, návrh na zápis rozdelenia musí byť podaný na všetkých súdoch, pričom k návrhu je potrebné pripojiť listiny, ktoré určuje vyhláška č. 25/2004 Z. z.

Zrušená spoločnosť zaniká výmazom z obchodného registra, ktorý sa vykoná k tomu istému dňu ako zápis spoločností, ktoré vznikli v procese rozdelenia. V prípade rozdelenia spoločnosti zlúčením sa k tomu istému dňu vykoná výmaz zanikajúcej spoločnosti a zápis rozdelenia spoločnosti zlúčením pri nástupníckej spoločnosti.

Zápisom do obchodného registra nastávajú účinky rozdelenia, ktorými sú

- zánik obchodnej spoločnosti
- vznik nástupníckych spoločností (s výnimkou rozdelenia spoločnosti zlúčením)
- imanie zanikajúcej spoločnosti prechádza na nástupnícke spoločnosti
- spoločníci zanikajúcej spoločnosti sa stávajú spoločníkmi nástupníckych spoločností.

S rozdelením spoločnosti spájajú právne účinky aj osobitné predpisy. V zmysle § 14 ods. 3 ZŽP môžu v prípade rozdelenia spoločnosti pokračovať v živnosti, ktorú nadobudla zanikajúca spoločnosť, všetky novovzniknuté spoločnosti, na ktoré prešla prevádzkareň, v ktorej bola prevádzkovaná živnosť zaniknutej spoločnosti. V danom prípade je však potrebné, aby bolo živnostenskému úradu oznámené, v akom rozsahu budú novovzniknuté nástupnícke spoločnosti v živnosti pokračovať. Následne živnostenský úrad vydá pre spoločnosti nové živnostenské listy alebo koncesné listiny.

ZŽP však nie je dôsledný, nakoľko v súvislosti s pokračovaním v živnosti, pokiaľ ide o rozdelenie spoločnosti pripúšťa iba prípad, že v živnosti bude pokračovať novovzniknutá

spoločnosť (nie aj už existujúce spoločnosti). Uvedená skutočnosť je spôsobená tým, že ZŽP nereflektoval na novelizáciu ObZ, ktorý zaviedol možnosť zrušenia spoločnosti aj formou jej rozdelenia zlúčením.

Osobitným prípadom sú banky, poisťovne a obchodníci s cennými papiermi, u ktorých sa na rozdelenie vyžaduje predchádzajúci súhlas Národnej banky Slovenska.

Ak žalovaný subjekt zanikne rozdelením skôr, ako sa konanie právoplatne skončilo, pokračuje súd v konaní s jeho právnym nástupcom (nástupcami) aj v prípade, ak tento (títo) má sídlo na území Českej republiky a konanie bolo začaté pred nadobudnutím platnosti „Zmluvy medzi Slovenskou republikou a Českou republikou o právnej pomoci poskytovanej justičnými orgánmi a úprave niektorých právnych vzťahov v občianskych a trestných veciach.“²⁷

3.2 Cezhraničné zlúčenie a cezhraničné splynutie spoločností na území štátov Európskeho hospodárskeho priestoru

S účinnosťou od 1. januára 2008 bola novelou ObZ (zákon č. 657/2007 Z. z.) do slovenského právneho poriadku implementovaná smernica Európskeho parlamentu a Rady č. 2005/56/ES z 26. októbra 2005 o cezhraničných zlúčeníach alebo splynutiach kapitálových spoločností, ktorej prijatie bolo výsledkom snáh uľahčiť fúzie spoločností vo všetkých členských štátoch Európskej únie a zmluvných štátoch Dohody o Európskom hospodárskom priestore. Uvedená smernica sa vzťahuje na:

- a) spoločnosti, na ktoré sa aplikuje smernica č. 68/151/EHS o obchodných spoločnostiach; v slovenskom právnom poriadku ide o spoločnosť s ručením obmedzeným a akciovú spoločnosť a
- b) iné spoločnosti, ktoré majú povinnosť vytvárať základné imanie, disponujú právnou subjektivitou a majetkom, ktorý slúži na krytie ich záväzkov a ktoré podľa vnútroštátneho práva, ktorým sa riadia, podliehajú podmienkam o zárukách podľa smernice 68/151/EHS na ochranu záujmov spoločníkov a tretích osôb. Podľa slovenského právneho poriadku do tejto definície nespadá žiadna obchodná spoločnosť.

Výsledkom implementácie vyššie uvedenej smernice je nové ustanovenie ObZ, a to § 69aa.

²⁷ R 43/1995

Uvedená smernica bola do slovenského právneho poriadku implementovaná v širšom rozsahu, nakoľko ustanovenie § 69aa sa vzťahuje nielen na kapitálové obchodné spoločnosti, ale aj na osobné spoločnosti a družstvo, napriek tomu, že povinnosť implementovať smernicu sa vzťahovala iba na akciovú spoločnosť a spoločnosť s ručením obmedzeným.

Ustanovenie § 69aa predstavuje osobitnú právnu úpravu. Pokiaľ táto právna úprava nerieši niektoré otázky, aplikujú sa primerane ustanovenie ObZ o zlúčení a splynutí akciovej spoločnosti, respektíve ustanovenia o jednotlivých právnych formách, pokiaľ výsledkom cezhraničného splynutia je nástupnícka spoločnosť, ktorá má sídlo na území Slovenskej republiky.

V odseku 1 §69aa sú vymedzené základné pojmy, a to členský štát, zúčastnená spoločnosť, slovenská a zahraničná zúčastnená spoločnosť a napokon aj cezhraničné zlúčenie a splynutie.

Cezhraničným zlúčením a splynutím sa rozumie proces, v rámci ktorého dochádza k zlúčeniu alebo splynutiu jednej alebo viacerých slovenských zúčastnených spoločností s jednou alebo viacerými zahraničnými zúčastnenými spoločnosťami, pričom zúčastnenou spoločnosťou sa rozumie slovenská alebo zahraničná zúčastnená spoločnosť.

Slovenská zúčastnená spoločnosť je spoločnosť so sídlom na území Slovenskej republiky a zahraničná zúčastnená spoločnosť je spoločnosť, ktorá má sídlo na území iného členského štátu.

Napokon členským štátom sa rozumie členský štát Európskej únie alebo zmluvný štát Dohody o Európskom hospodárskom priestore, teda aj Nórsko, Lichtenštajnsko a Island.

Právna úprava cezhraničného splynutia a zlúčenia obchodných spoločností vyžaduje, aby zanikajúce i nástupnícka spoločnosť mali obdobnú právnu formu. *Interpretácia, v zmysle ktorej by bolo cezhraničné zlúčenie alebo splynutie zákonom aprobované iba v prípadoch dokonale totožnej právnej formy zúčastnených spoločností, by znamenala obmedzenie práva spoločnosti usadiť sa zaručené čl. 43 a čl. 48 Zmluvy o ES a spôsobila by neaplikovateľnosť tohto ustanovenia (ako i smernice) v praxi. Taktiež by bola v rozpore s právnymi závermi rozhodnutia ESD zo dňa 13.12.2005 vo veci SEVIC Systems AG, zn. C-411/03, ktorý judikoval, že zabránenie cezhraničnému zlúčeniu alebo splynutiu je v rozpore so slobodou usadenia sa a možno mu zabrániť len z rovnakých dôvodov ako*

To, či majú obchodné spoločnosti obdobnú právnu formu posudzuje registrový súd, ktorý rozhoduje o zápise cezhraničného zlúčenia alebo splynutia. ObZ však pripúšťa výnimku z povinnosti dodržať obdobnú právnu formu v prípade, ak vnútroštátne právne predpisy štátov, na území ktorých majú spoločnosti zúčastňujúce sa na cezhraničnom zlúčení alebo splynutí svoje sídlo, umožňujú zlúčenie alebo splynutie rôznych právnych foriem spoločností.

Spoločnosti, ktoré sa zúčastňujú na cezhraničnom zlúčení a splynutí (konkrétne ich štatutárne orgány) sú povinné vypracovať návrh zmluvy o cezhraničnom zlúčení a splynutí v rovnakom znení pre všetky spoločnosti, ktorý okrem všeobecných náležitostí návrhu zmluvy o zlúčení a splynutí (uvedených v §69 ods. 6 ObZ a v prípade akciových spoločností a spoločností s ručením obmedzeným aj v § 218a ods. 1 ObZ) musí obsahovať aj:

- a) pravdepodobné vplyvy, ktoré bude mať cezhraničné splynutie a zlúčenie spoločností na zamestnanosť – ObZ však neuvádza žiadny postup pre vypracovanie tohto odhadu, ani neurčuje osobu, ktorá je oprávnená tento odhad realizovať
- b) návrh spoločenskej zmluvy, prípadne zakladateľskej zmluvy a stanov alebo návrh dokumentov obdobného charakteru nástupníckej spoločnosti, ktorá vznikne v dôsledku cezhraničného splynutia
- c) v prípade cezhraničného zlúčenia spoločností, pri ktorom je nástupníckou spoločnosťou slovenská spoločnosť, návrh zmeny jej stanov, ak si to cezhraničné zlúčenie vyžaduje
- d) údaje o postupoch, v zmysle ktorých sa upraví účasť zamestnancov na riadení v nástupníckych spoločnostiach, v prípade, ak je to potrebné – uvedenie týchto postupov je potrebné vtedy, ak sa čo i len v jednej z nástupníckych spoločností podľa jej národného poriadku aplikujú pravidlá účasti zamestnancov na riadení
- e) údaje o imaní, ktoré prechádza na nástupnícku spoločnosť
- f) deň účtovných závierok zúčastnených spoločností, na základe ktorých sa stanovili podmienky cezhraničného zlúčenia alebo splynutia spoločností – tento deň

²⁸ PATAKYOVÁ, M. a kol. *Obchodný zákonník. Komentár. 2. aktualizované vydanie.* Praha: C. H. Beck, 2008. s. 231. ISBN 978-80-7400-039-3.

vyhotovenia účtovných závierok musí byť u všetkých zúčastnených spoločností rovnaký.

Slovenská zúčastnená spoločnosť je povinná uložiť návrh zmluvy o cezhraničnom zlúčení alebo splynutí do zbierky listín, pričom táto povinnosť sa týka osobných i kapitálových spoločností. Spolu s uložením návrhu zmluvy o cezhraničnom zlúčení alebo splynutí do zbierky listín je slovenská zúčastnená spoločnosť povinná zverejniť v obchodnom registri aj:

- a) obchodné meno, sídlo a právnu formu všetkých zúčastnených spoločností
- b) názov obchodného registra, prípadne inej evidencie, do ktorej je zúčastnená spoločnosť zapísaná, ďalej jej identifikačné číslo v obchodnom registri alebo inej evidencii, ak jej bolo pridelené, prípadne iné číslo zápisu, pokiaľ právny poriadok štátu, ktorým sa zúčastnená spoločnosť spravuje, ukladá spoločnosti povinnosť zápisu do obchodného registra alebo inej evidencie
- c) odkaz na prijaté opatrenia, ktorými sa má zabezpečiť ochrana menšinových spoločníkov a veriteľov, spolu s uvedením poštovej adresy a v prípade, že je zriadená, aj adresy webového sídla, na ktorých možno bezplatne získať všetky uvedené informácie.

Povinnosť uložiť návrh zmluvy o cezhraničnom zlúčení alebo splynutí a povinnosť zverejniť vyššie uvedené údaje je osobná spoločnosť povinná v lehote 60 dní pred hlasovaním o návrhu zmluvy o zlúčení alebo splynutí a v prípade kapitálových spoločností v lehote 30 dní pred konaním valného zhromaždenia, ktoré bude rozhodovať o cezhraničnom zlúčení alebo splynutí.

Slovenská zúčastnená spoločnosť má povinnosť zverejniť vo svojom sídle, prípadne na inej adrese a tiež na webovom sídle tieto údaje:

- a) ak sa v návrhu zmluvy o cezhraničnom zlúčení alebo splynutí predpokladá, že nástupnícka spoločnosť bude mať sídlo mimo územia Slovenskej republiky, informáciu o tom, že spoločnosť premiestni v dôsledku cezhraničného splynutia alebo zlúčenia svoje sídlo mimo územia Slovenskej republiky
- b) ak bude mať nástupnícka spoločnosť sídlo mimo územia Slovenskej republiky informáciu v štátnom jazyku o právnej forme nástupníckej spoločnosti, spolu s odkazom na príslušné ustanovenia právnych predpisov upravujúce túto právnu formu

- c) účtovné závierky všetkých zúčastnených spoločností, prípadne aj ich právnych predchodcov, a to za posledné po sebe idúce tri roky, a v prípade, že niektorá zo zúčastnených spoločností vznikla neskôr, za všetky roky jej trvania
- d) v prípade, že posledná riadna účtovná závierka zúčastnených spoločností bola vyhotovená ku dňu, od ktorého ku dňu vyhotovenia návrhu zmluvy o cezhraničnom zlúčení alebo splynutí uplynulo viac ako šesť mesiacov, aj priebežnú účtovnú závierku, ktorá je vyhotovená ku dňu, ktorý nie je skorší ako prvý deň tretieho mesiaca, ktorý predchádza vyhotoveniu návrhu zmluvy o cezhraničnom zlúčení alebo splynutí
- e) meno, priezvisko a adresu notárskeho úradu, prípadne ďalšie kontaktné údaje notára, ktorý bude vydávať osvedčenie o splnení požiadaviek pre cezhraničné zlúčenie alebo cezhraničné splynutie spoločností,

a to v lehote najneskôr 60 dní pred hlasovaním o schválení návrhu zmluvy o cezhraničnom zlúčení alebo cezhraničnom splynutí spoločností. Zverejnením je pritom potrebné rozumieť nielen sprístupnenie údajov a listín, ale aj možnosť vyhotoviť si kópie stanovených listín.

Návrh zmluvy o cezhraničnom zlúčení alebo cezhraničnom splynutí musí byť v prípade osobných spoločností (teda spoločností, ktoré povinne nevytvárajú základné imanie) schválený všetkými spoločníkmi a v prípade kapitálových spoločností (teda spoločností, ktoré povinne vytvárajú základné imanie) dvojtretinovou väčšinou spoločníkov, ktorí sú prítomní na rozhodovaní o cezhraničnom zlúčení alebo cezhraničnom splynutí spoločností. ObZ, spoločenská zmluva, zakladateľská zmluva, zakladateľská listina alebo stanovky však môžu určiť aj prísnejšie pravidlá pre schvaľovanie návrhu týchto zmlúv. Napríklad ObZ v § 218c ods. 1 posledná veta stanovuje požiadavku, aby návrh zmluvy o zlúčení alebo splynutí bol schválený dvojtretinovou väčšinou prítomných akcionárov všetkých druhov akcií, a to v prípade, že v akciovej spoločnosti bolo vydaných viacero druhov akcií.

Na ochranu tých spoločníkov, ktorí nesúhlasili s návrhom zmluvy o cezhraničnom zlúčení alebo splynutí spoločností, ako aj na ochranu spoločníkov, ktorí nesúhlasili s výmenným pomerom alebo doplatkom v peniazoch, sa použijú ustanovenia ObZ o spoločníkoch akciovej spoločnosti. Ak teda spoločník, ktorý bol spoločníkom niektorej zo slovenských zúčastnených spoločností v čase, keď sa rozhodlo o schválení návrhu zmluvy o cezhraničnom zlúčení alebo cezhraničnom splynutí spoločností, bol prítomný na zasadnutí, na ktorom sa o schválení návrhu rozhodlo, hlasoval proti schváleniu návrhu

a zároveň požiadal o zápis svojho nesúhlasného stanoviska spolu s návrhom na odkúpenie jeho podielov, má právo na to, aby slovenská zúčastnená spoločnosť od neho odkúpila jeho podiely za primerané peňažné protiplnenie.

V prípade, že výmenný pomer alebo prípadné doplatky v peniazoch určené zmluvou o cezhraničnom zlúčení alebo splynutí nie sú primerané, môže spoločník za rovnakých podmienok ako spoločník, ktorý nesúhlasil s obsahom návrhu zmluvy o cezhraničnom zlúčení alebo splynutí požadovať, aby mu slovenská zúčastnená spoločnosť doplatila primeraný peňažný doplatok.

ObZ však chráni aj veriteľov slovenskej zúčastnenej spoločnosti, a to tak, že títo veritelia, ktorí majú voči slovenskej zúčastnenej spoločnosti nesplatené pohľadávky ku dňu schválenia návrhu zmluvy o cezhraničnom zlúčení alebo splynutí spoločností, majú právo požadovať od slovenskej zúčastnenej spoločnosti, aby bolo primerane zabezpečené splnenie ich neuhradených pohľadávok. Ak medzi nimi nedôjde k dohode, rozhodne o primeranom zabezpečení súd. ObZ pritom stanovuje domnienku, že zabezpečenie splnenia záväzku veriteľa sa považuje za dostatočné, ak sa zložila do notárskej úschovy peňažná hotovosť, a to vo výške pohľadávky označenej veriteľom.

V záujme dodržania zákonom stanoveného postupu pri cezhraničnom zlúčení a splynutí spoločností zavádza ObZ inštitút preskúmania splnenia zákonných požiadaviek a postupu, ktoré zabezpečuje notár. Tento novozavedený inštitút vyplýva zo smernice o cezhraničných zlúčeníach a splynutiach kapitálových spoločností, ktorá ukladá každému členskému štátu povinnosť zabezpečiť, aby súd, notár alebo iný poverený orgán preskúmali, či bol dodržaný postup pre cezhraničné zlúčenie a splynutie spoločností, ktorý stanovujú právne predpisy. V zmysle ObZ je týmto orgánom notár, ktorý je pred zápisom cezhraničného zlúčenia a splynutia spoločností do obchodného registra povinný skúmať, či boli splnené zákonné podmienky pre cezhraničné splynutie a zlúčenie pri slovenskej zúčastnenej spoločnosti. V prípade, že tieto podmienky boli splnené, vydá osvedčenie vo forme notárskej zápisnice, a to po uzatvorení zmluvy o cezhraničnom zlúčení alebo splynutí.

Podmienkou pre vydanie tohto osvedčenia je, aby všetky súdne konania, o ktorých bol informovaný veriteľmi a ktoré prebiehali medzi slovenskou zúčastnenou spoločnosťou a jej veriteľmi, v súvislosti so zabezpečením ich pohľadávok, boli právoplatne skončené. Ak tieto konania neboli skončené, môže vydať osvedčenie len vtedy, ak návrh zmluvy o cezhraničnom zlúčení alebo splynutí obsahuje dohodu o právomoci súdu a o rozhodnom práve, ktoré umožňujú veriteľom zúčastnenej slovenskej spoločnosti, ktorí majú voči nej

pohľadávky, uplatniť svoje právo voči nástupníckej spoločnosti, a to podľa slovenského práva na slovenskom súde.

V prípade, že súdne konania medzi slovenskou zúčastnenou spoločnosťou a jej veriteľmi, predmetom ktorých je otázka zabezpečenia pohľadávok veriteľov, nie sú ešte skončené, notár v osvedčení uvedie, že tieto konania prebiehajú. Následne aj po nadobudnutí účinkov cezhraničného zlúčenia a splynutia zostáva zachovaná právomoc slovenského súdu.

Pre účinky cezhraničného zlúčenia alebo splynutia je rozhodujúce, kde má nástupnícka spoločnosť svoje sídlo. V prípade, že má nástupnícka spoločnosť sídlo na území Slovenskej republiky, vykoná sa v obchodnom registri výmaz zanikajúcej slovenskej zúčastnenej spoločnosti a zápis spoločnosti vzniknutej splynutím, prípadne nástupníckej spoločnosti pri zlúčení, k tomu istému dňu. Bližšie podmienky určuje ZoR. V opačnom prípade sa vykoná výmaz slovenskej zúčastnenej spoločnosti z obchodného registra, a to bez zbytočného odkladu po tom, ako bolo registrovému súdu doručené oznámenia zahraničného registra alebo inej príslušnej evidencie, do ktorej sa nástupnícka spoločnosť zapisuje, o nadobudnutí účinkov cezhraničného zlúčenia alebo splynutia. Výmaz zanikajúcej spoločnosti sa pritom vykoná ku dňu cezhraničného zlúčenia alebo splynutia. V tomto prípade teda pôjde o výnimku z konštitutívneho účinku výmazu obchodnej spoločnosti z obchodného registra. Ak má teda nástupnícka spoločnosť sídlo mimo územia Slovenskej republiky, rozhodujúcim dňom pre zánik slovenskej zúčastnenej spoločnosti je deň účinnosti cezhraničného zlúčenia alebo splynutia, ktorý sa riadi právnym poriadkom štátu, na území ktorého má nástupnícka spoločnosť sídlo. Tento deň je zároveň dňom zániku slovenskej zúčastnenej spoločnosti, pričom výmaz slovenskej zúčastnenej spoločnosti z obchodného registra má už len deklaratórny účinok. Pre účinky cezhraničného zlúčenia alebo splynutia je teda rozhodujúci právny poriadok nástupníckej spoločnosti.

K návrhu na zápis cezhraničného zlúčenia alebo splynutia sa prikladá schválená zmluva o cezhraničnom zlúčení alebo splynutí, ako aj zmluva o cezhraničnom zlúčení alebo splynutí schválená príslušným orgánom zahraničnej zúčastnenej spoločnosti. Táto zmluva je vyhotovená v cudzom jazyku, zároveň však musí byť však opatrená overeným prekladom do slovenského jazyka.

Ak cezhraničné zlúčenie alebo splynutie nadobudne účinnosť, nemožno sa domáhať určenia jeho neplatnosti, a to z dôvodu zabezpečenia právnej istoty zúčastnených spoločností, ich spoločníkov, ako aj veriteľov.

4 Zrušenie a zánik verejnej obchodnej spoločnosti

Na zrušenie, zánik a likvidáciu verejnej obchodnej spoločnosti sa aplikujú všeobecné ustanovenia ObZ o obchodných spoločnostiach. Na všeobecnú úpravu zrušenia a zániku obchodných spoločností nadväzuje osobitná právna úprava obsiahnutá v § 88 až § 92 ObZ súvisiaca s osobným charakterom verejnej obchodnej spoločnosti.

Osobitné dôvody zrušenia verejnej obchodnej spoločnosti sú dôsledkom jednostranného právneho úkonu (výpoveď), dvojstranného právneho úkonu (spoločenská zmluva), právnej udalosti (smrť spoločníka), prípadne individuálneho rozhodnutia (rozhodnutie súdu).

Verejná obchodná spoločnosť sa okrem všeobecných dôvodov zrušenia (uvedených v § 68 ods. 3 ObZ) zrušuje aj z týchto dôvodov:

1. výpoveď spoločníka
2. rozhodnutie súdu
3. smrť spoločníka
4. zánik spoločníka
5. vyhlásenie konkurzu na majetok spoločníka alebo zamietnutie návrhu na vyhlásenie konkurzu pre nedostatok majetku
6. pozbavenie alebo obmedzenie spôsobilosti na právne úkony spoločníka
7. doručenie exekučného príkazu na podiel spoločníka
8. ďalšie dôvody uvedené v spoločenskej zmluve

1. Dôvodom na zrušenie verejnej obchodnej spoločnosti je aj výpoveď, teda jednostranný právny úkon spoločníka, ktorý nemá záujem zotrvať vo verejnej obchodnej spoločnosti. Výpoveď musí mať písomnú formu. Predpokladom účinnosti výpovede spoločníka je splnenie dvoch podmienok. Prvou podmienkou je dodržanie lehoty na podanie výpovede, a to tak, že výpoveď musí byť podaná najneskôr 6 mesiacov pred uplynutím kalendárneho roka. Spoločenská zmluva však môže určiť aj inú výpovednú lehotu. Druhou podmienkou je, aby spoločenská zmluva bola uzatvorená na dobu neurčitú. Spoločenská zmluva však môže určiť, že spoločník je oprávnený podať výpoveď aj v prípade, ak je spoločnosť založená na dobu určitú, prípadne môže podanie výpovede spoločníkom úplne vylúčiť. Spoločenská zmluva tiež môže určiť dôvody, z akých je spoločník oprávnený podať výpoveď. Pokiaľ tieto dôvody neupravuje, platí, že spoločník

môže podať výpoveď aj bez uvedenia dôvodu. Dôsledkom podania výpovede spoločníkom je zánik spoločnosti k 1. januáru nasledujúceho roka.

V prípade, že niektorý zo spoločníkov podal výpoveď, môžu sa zostávajúci spoločníci dohodnúť, že spoločnosť bude trvať aj napriek zániku účasti spoločníka, ktorý výpoveď podal, a to zmenou spoločenskej zmluvy. Túto dohodu však musia uzatvoriť najneskôr do 3 mesiacov od zrušenia spoločnosti, inak toto právo zaniká a spoločnosť vstupuje do likvidácie. Uvedená lehota je prekluzívna, preto jej uplynutie má za následok vstup spoločnosti do likvidácie. *Rejstříkový soud může provést výmaz vystoupivšího společníka z veřejné obchodní společnosti jen tehdy, když má osvědčeno, že se má podle dohody společníků ve smyslu čl. 127 obch. zák. i po vystoupení jednoho společníka se zbylými společníky ve společnosti dále pokračovati. Není-li tohoto předpokladu pro další trvání společnosti, může dojít jen k zápisu zrušení společnosti, likvidační firmy a likvidátorů, nikoliv jen k výmazu vystouplého společníka.*²⁹

2. O zrušení verejnej obchodnej spoločnosti môže rozhodnúť aj súd (okrem dôvodov uvedených v § 68 ods.6 ObZ), pričom musia byť splnené 2 podmienky. Prvou z nich je návrh spoločníka, druhou podmienkou je skutočnosť, že niektorý zo spoločníkov porušuje spoločenskú zmluvu podstatným spôsobom. Čo sa rozumie podstatným porušením spoločenskej zmluvy by mala určovať spoločenská zmluva. V prípade, že spoločenská zmluva toto ustanovenie neobsahuje, je potrebné primerane aplikovať ustanovenie § 345 ods. 2 ObZ o podstatnom porušení zmluvy. V prípade pochybností sa má za to, že porušenie nie je podstatné. Lehota, v rámci ktorej môže spoločník podať na súd návrh, nie je osobitne stanovená. Návrhom spoločníka súd nie je viazaný, preto mu nemusí vyhovieť. Na konanie je príslušný registrový súd, v obvode ktorého má spoločnosť sídlo. Spoločnosť sa zrušuje dňom, kedy rozhodnutie súdu nadobudlo právoplatnosť. Rozhodnutie súdu o zrušení spoločnosti nie je možné zmeniť, a to ani dohodou spoločníkov.

3. Verejná obchodná spoločnosť sa zrušuje aj v prípade, ak niektorý zo spoločníkov zomrel. ObZ však pripúšťa, aby aj napriek smrti niektorého zo spoločníkov verejná obchodná spoločnosť nezanikla. Predpokladmi ďalšieho trvania spoločnosti sú tieto skutočnosti:

a) spoločenská zmluva pripúšťa, aby sa spoločníkom stal dedič mŕtveho spoločníka

²⁹ Rozhodnutie Najvyššieho súdu Českej republiky, sp. zn. R I 189/44, zo dňa 16.6.1944

b) dedič sa o účasť v spoločnosti prihlási, a to v lehote najneskôr do 1 mesiaca od skončenia konania o dedičstve. Prihlásenie dedičia musí mať písomnú formu a jeho podpis musí byť úradne overený

c) v spoločnosti zostanú aspoň dvaja ďalší spoločníci.

V prípade, že sa dedič prihlási o účasť v spoločnosti, nastupuje do všetkých práv a povinností spoločníka, ktorý zomrel, a to ku dňu jeho smrti. Jedná sa teda o univerzálnu sukcesiu. Ak sa dedič o účasť v spoločnosti neprihlási, má právo na vyplatenie vyrovnacieho podielu.

Ak podiel spoločníka, ktorý zomrel zdedí viacero dedičov, o účasť v spoločnosti sa môže prihlásiť každý z nich, pričom toto právo sa týka iba jeho účasti. Podiel zomrelého spoločníka sa potom rozdelí medzi jeho dedičov v takom pomere, v akom nadobudli dedičstvo. Dedičia, ktorí sa o účasť v spoločnosti prihlásili, sa stávajú samostatnými spoločníkmi v spoločnosti, pričom ich podiel v spoločnosti sa určuje podľa výšky časti vyrovnacieho podielu mŕtveho spoločníka, ktorý im pripadol v dedičskom konaní. Dedičia, ktorí sa o účasť v spoločnosti neprihlásili, majú právo na vyplatenie časti vyrovnacieho podielu mŕtveho spoločníka, ktorá im pripadla v dedičskom konaní.

V prípade, že spoločenská zmluva nepripúšťa, aby sa spoločníkom stal dedič mŕtveho spoločníka, dedič tohto spoločníka má nárok na vyplatenie vyrovnacieho podielu. V tomto prípade, ako aj v prípade, že sa dedič o účasť v spoločnosti neprihlási, sa zostávajúci spoločníci (musia byť však najmenej dvaja) môžu dohodnúť najneskôr do troch mesiacov od zrušenia spoločnosti na zmene spoločenskej zmluvy, v zmysle ktorej bude spoločnosť pokračovať a nedôjde k jej zániku. Pokiaľ medzi spoločníkmi k tejto dohode nedôjde, spoločnosť vstupuje do likvidácie. *Rozchádzejú-li se dědici zesnulého veřejného společníka a pozůstavší veřejný společník v otázce, zda vzhledem ke společenské smlouvě úmrtím veřejného společníka nastalo zrušení veřejné obchodní společnosti, nemůže rejstříkový soud učinit opatření o zrušení a o likvidaci společnosti.*³⁰

4. Ak je spoločníkom verejnej obchodnej spoločnosti právnická osoba, spoločnosť sa zrušuje aj v prípade zániku tejto právnickej osoby, pokiaľ spoločenská zmluva neustanoví, že spoločnosť sa v tomto prípade nezrušuje.

Zostávajúci spoločníci (najmenej však dvaja) sa môžu dohodnúť na zmene spoločenskej zmluvy a ďalšom trvaní spoločnosti. Túto dohodu však musia urobiť v trojmesačnej prekluzívnej lehote, ktorá začína plynúť odo dňa, kedy nastal dôvod

³⁰ Rozhodnutie Najvyššieho súdu Českej republiky, sp. zn. R I 494/31, zo dňa 25.6.1931

zrušenia spoločnosti. Spoločenská zmluva však môže určiť, že verejná obchodná spoločnosť nezaniká ani v prípade zániku spoločníka s právnym nástupcom, ktorý sa tak stane jej novým spoločníkom.

5. Vyhlásením konkurzu na majetok spoločníka, prípadne zamietnutím návrhu na vyhlásenie konkurzu pre nedostatok majetku, dochádza k zrušeniu verejnej obchodnej spoločnosti. Uvedené ustanovenie ObZ má za cieľ chrániť veriteľov spoločnosti, keďže spoločník, ktorého sa dôvod zrušenia spoločnosti týka, už nemôže, vzhľadom na osobný charakter ručenia, plniť úlohu ručiteľa za záväzky spoločnosti.

Aj v tomto prípade sa však spoločníci zmenou spoločenskej zmluvy môžu dohodnúť, že spoločnosť bude pokračovať. Trojmesačná lehota od zrušenia spoločnosti musí byť zachovaná aj v tomto prípade.

Ak však po výmaze tohto spoločníka z obchodného registra dôjde k právoplatnému zastaveniu konkurzného konania na majetok spoločníka, (avšak z iných dôvodov ako je splnenie rozvrhového uznesenia súdu alebo pre nedostatok majetku), obnovuje sa ex lege účasť tohto spoločníka v spoločnosti, a to ku dňu právoplatnosti rozhodnutia súdu o zrušení konkurzu. Ak už spoločnosť tomuto spoločníkovi vyplatila vyrovnací podiel, má právo na jeho vrátenie. Ak však k obnoveniu účasti spoločníka dôjde v čase, keď sa už spoločnosť nachádza v likvidácii, teda ešte nezanikla, môžu sa spoločníci dohodnúť, že spoločnosť bude naďalej pokračovať vo svojej činnosti, a to formou zmeny spoločenskej zmluvy.

6. Dôvodom na zrušenie verejnej obchodnej spoločnosti je aj pozbavenie alebo obmedzenie spôsobilosti na právne úkony niektorého zo spoločníkov. Tento dôvod zrušenia sa uplatní v prípade, ak je spoločníkom fyzická osoba. K zrušeniu spoločnosti však nedôjde, ak sa zostávajúci (najmenej dvaja) spoločníci v stanovenej lehote (3 mesiace od zrušenia spoločnosti) dohodnú (zmenou spoločenskej zmluvy), že spoločnosť trvá naďalej. Ak k tejto dohode nedôjde, spoločnosť vstupuje do likvidácie.

Aj v tomto prípade sa spoločníci môžu (ak bola síce spoločnosť už zrušená, ale dosiaľ nedošlo k jej zániku) dohodnúť, že spoločnosť bude trvať naďalej. Prakticky však uvedené ustanovenie nie je možné aplikovať. Ustanovenie ObZ (§ 88 ods. 4), ktorý túto možnosť pripúšťa, odkazuje na podmienky upravené v odseku 3, ktorý však predpokladá obnovenie účasti spoločníka v spoločnosti iba v prípade zastavenia konkurzného konania alebo exekučného konania.

7. Doručením exekučného príkazu na podiel spoločníka dochádza k zrušeniu verejnej obchodnej spoločnosti, pokiaľ sa spoločníci (v trojmesačnej lehote od zrušenia

spoločnosti) nedohodnú na trvaní spoločnosti. Uvedený dôvod zrušenia verejnej obchodnej spoločnosti bol do ObZ zavedený s účinnosťou od 1. januára 2002, s cieľom zabezpečiť ochranu veriteľov.

Ak však súd právoplatne rozhodol o zrušení exekúcie (z iných dôvodov ako z dôvodu, že majetok dlžníka nepostačuje ani na úhradu trov exekúcie) účasť spoločníka sa ex lege v spoločnosti obnovuje, a to ku dňu právoplatnosti rozhodnutia súdu, na základe ktorého sa exekučné konanie zastavilo. Obnovenie účasti spoločníka v spoločnosti vedie k tomu, že spoločník, ktorého účasť v spoločnosti bola obnovená, nadobúda všetky práva a povinnosti spojené so svojím podielom. Ak spoločnosť tomuto spoločníkovi už vyplatila vyrovnací podiel, má právo na jeho vrátenie. Ak k obnoveniu účasti spoločníka došlo k času, kedy sa už spoločnosť nachádza v likvidácii, je možné jej zastavenie a ďalšie fungovanie spoločnosti. Predpokladom tohto postupu je dohoda spoločníkov o ďalšom trvaní spoločnosti, a to formou zmeny spoločenskej zmluvy. Právnym dôsledkom tejto dohody je zastavenie likvidácie a návrat spoločnosti do pôvodného stavu.

8. K zrušeniu verejnej obchodnej spoločnosti môže dôjsť aj z iných dôvodov, ktoré stanoví spoločenská zmluva (napríklad právoplatné odsúdenie spoločníka pre trestný čin).

Ak dôjde k zrušeniu účasti jedného alebo viacerých spoločníkov (s výnimkou zrušenia účasti na základe rozhodnutia súdu a z dôvodov určených v spoločenskej zmluve) a verejná obchodná spoločnosť ďalej existuje, má spoločník, prípadne jeho dedič alebo právny nástupca zanikajúceho spoločníka (právnickej osoby) nárok na vyrovnací podiel. Spoločnosť je povinná tento podiel spoločníkovi vyplatiť bez ohľadu na to, či spoločnosť vstúpila do likvidácie alebo sa spoločníci dohodli na trvaní spoločnosti. Spôsob určenia výšky vyrovnacieho podielu ako aj jeho splatnosť sa riadia úpravou obsiahnutou v spoločenskej zmluve. Pokiaľ spoločenská zmluva toto ustanovenie neobsahuje, aplikuje sa ustanovenie § 92 ObZ, ktorý určuje pravidlá pre rozdelenie likvidačného zostatku. Čisté obchodné imanie spoločnosti sa teda rozdelí medzi spoločníkov najprv do výšky hodnoty ich splatených vkladov. Zvyšok sa potom medzi nimi rozdelí rovným dielom. Ak však čisté obchodné imanie spoločnosti nedosiahne hodnotu splatených vkladov, výška vyrovnacieho podielu sa z čistého obchodného imania určí pomerne, teda podľa výšky splateného vkladu spoločníka, ktorého účasť zaniká, k výške splatených vkladov ostatných spoločníkov. Právo na vyplatenie vyrovnacieho podielu zaniká uplynutím troch mesiacov odo dňa schválenia účtovnej závierky za účtovné obdobie, ktoré predchádza účtovnému obdobiu, v ktorom účasť spoločníka v spoločnosti zanikla, a v prípade, že táto účtovná

závierka nebola schválená, uplynutím troch mesiacov odo dňa, keď mala byť schválená, v prípade, že spoločenská zmluva nestanovuje inak.

Pokiaľ nastane niektorý z osobitných dôvodov zrušenia verejnej obchodnej spoločnosti (s výnimkou zrušenia spoločnosti súdom alebo z iného dôvodu určeného v spoločenskej zmluve) pri jednom alebo viacerých spoločníkoch a v spoločnosti zostáva aspoň jeden spoločník, ObZ pripúšťa, aby sa tento spoločník rozhodol, že prevezme imanie zrušenej spoločnosti bez jej likvidácie a stane sa jej univerzálnym právnym nástupcom. Uvedené rozhodnutie spoločníka musí mať písomnú formu a jeho podpis musí byť úradne overený. Na prijatie tohto rozhodnutia však ObZ určuje spoločníkovi lehotu, a to jeden mesiac odo dňa, kedy nastal dôvod pre zrušenie spoločnosti. Uplynutím tejto lehoty právo spoločníka zaniká a spoločnosť vstupuje do likvidácie. Táto lehota sa však predlžuje o čas potrebný na zvolanie valného zhromaždenia stanovený zákonom, spoločenskou zmluvou alebo stanovami v prípade, ak je zostávajúcim spoločníkom spoločnosť s ručením obmedzeným alebo akciová spoločnosť, keďže na prijatie tohto rozhodnutia je v prípade uvedených spoločností potrebný súhlas valného zhromaždenia.

Účinky prevzatia imania spoločnosti zostávajúcim spoločníkom nastávajú okamihom zápisu prevzatia do obchodného registra, jedná sa teda o konštitutívny zápis. Týmto dňom prechádzajú na zostávajúceho spoločníka aj práva a povinnosti zaniknutej spoločnosti z pracovnoprávných vzťahov.

Návrh na zápis podáva spoločník, pričom do obchodného registra sa zapíše:

- a) pri zanikajúcej spoločnosti informácia o tom, že jej imanie prevzal jej spoločník, spolu s uvedením jeho identifikačných údajov (meno, bydlisko a rodné číslo alebo obchodné meno, sídlo a identifikačné číslo)
- b) pri zostávajúcom spoločníkovi údaj o tom, že prevzal imanie spoločnosti s uvedením jej obchodného mena, sídla a identifikačného čísla, za predpokladu, že je tento spoločník zapísaný v obchodnom registri. V tomto prípade sa oba zápisy v obchodnom registri vykonajú k tomu istému dňu.

V dôsledku prevzatia imania spoločnosti vzniká bývalému spoločníkovi, prípadne spoločníkom, ich dedičom alebo právnym nástupcom nárok na vyplatenie vyrovnacieho podielu.

Ak dôjde k zrušeniu verejnej obchodnej spoločnosti, musí sa vykonať jej likvidácia. Likvidácia sa však nevyžaduje v prípade, ak imanie verejnej obchodnej spoločnosti prechádza na jej právneho nástupcu, teda v prípade dobrovoľného zrušenia verejnej obchodnej spoločnosti, a to na základe zlúčenia, splynutia, prípadne rozdelenia spoločnosti

alebo rozdelenia spoločnosti zlúčením. Zlúčenie, splynutie a rozdelenie verejnej obchodnej spoločnosti sa spravuje všeobecnými ustanoveniami ObZ o rozdelení, zlúčení a splynutí obchodných spoločností. Likvidácia verejnej obchodnej spoločnosti sa nevyžaduje ani v prípade, ak zrušená spoločnosť nemá žiaden majetok, prípadne návrh na vyhlásenie konkurzu bol zamietnutý pre nedostatok majetku alebo ak bol konkurz zrušený z dôvodu, že majetok úpadcu nestačí ani na úhradu výdavkov a odmeny správcu konkurznej podstaty, prípadne bolo konkurzné konanie zastavené pre nedostatok majetku alebo bol konkurz zrušený pre nedostatok majetku, alebo ak po skončení konkurzného konania nezostane spoločnosti žiaden majetok.

V ostatných prípadoch sa vyžaduje likvidácia spoločnosti. Na likvidáciu verejnej obchodnej spoločnosti sa použijú všeobecné ustanovenia ObZ o likvidácii obchodných spoločností. Odchylná je však právna úprava momentu vstupu verejnej obchodnej spoločnosti do likvidácie. Verejná obchodná spoločnosť vstupuje do likvidácie až po uplynutí troch mesiacov od zrušenia spoločnosti, keďže do uplynutia tejto lehoty sa spoločníci môžu dohodnúť (s výnimkou, ak o zrušení verejnej obchodnej spoločnosti rozhodol súd alebo ak sa zrušuje z dôvodov uvedených v spoločenskej zmluve) na ďalšom trvaní spoločnosti.

Taktiež pri zrušení verejnej obchodnej spoločnosti, v ktorej zostane jediný spoločník, môže sa tento rozhodnúť, že prevezme imanie zrušenej spoločnosti bez jej likvidácie, pričom toto rozhodnutie musí urobiť v lehote do jedného mesiaca od zrušenia spoločnosti. Ak toto právo neuplatní, uplynutím uvedenej lehoty vstupuje spoločnosť do likvidácie. *Po zrušení veřejné společnosti sestávající pouze ze dvou společníků, musí nastati v případě, že mezi nimi nedošlo k dohodě o vypořádání společenského jmění, likvidace společnosti, a to vždy, necht' ke zrušení došlo podle čl. 123 obch. zák. nebo podle čl. 125 obch. zák.*³¹

Po zrušení verejnej obchodnej spoločnosti majú spoločníci nárok na podiel na likvidačnom zostatku, teda na podiel na majetku, ktorý po skončení likvidácie spoločnosti zostal. Nárok na podiel na likvidačnom zostatku vzniká spoločníkom ku dňu zrušenia spoločnosti. Pravidlá pre rozdelenie likvidačného zostatku by mala obsahovať spoločenská zmluva. Pokiaľ spoločenská zmluva túto otázku nerieši, použije sa zákonná úprava, v zmysle ktorej sa likvidačný zostatok rozdelí medzi spoločníkov najprv do výšky hodnoty ich splatených vkladov, pričom zvyšok sa medzi spoločníkov rozdelí rovným dielom.

³¹ Rozhodnutie Najvyššieho súdu Českej republiky, sp. zn. Rv I 1079/42, zo dňa 16.12.1942

V prípade, že likvidačný zostatok nepostačuje na vrátenie hodnoty splatených vkladov, podieľajú sa na ňom spoločníci v pomere k výške ich vkladov.

Verejná obchodná spoločnosť ako právnická osoba zaniká výmazom z obchodného registra.

Jakmile byla skončena likvidace veřejné obchodní společnosti a došlo k výmazu firmy z rejstříku, zanikla veřejná obchodní společnost konečně. Nestalo-li se co do případných, nově sa vyskytnuvších pohledávek opatření mezi společníky již za likvidace, mohou jako žalobci přijíti v úvahu již jen bývalí společníci popřípadě jejich právní nástupci. Žalovala-li veřejná obchodní společnost již neexistující, nemůže vstoupiti do sporu třetí osoba, byť i to byl bývalý veřejný společník. Řízení jest nenapravitelně zmatečným. Útraty úspěšného dovolacího rekursu odpůrcova nelze tu přisouditi ani proti neexistující již společnosti ani proti veřejnému společníku, o jehož vstup do sporu se jednalo.³²

³² Rozhodnutie Najvyššieho súdu Českej republiky, sp. zn. Rv I 1079/42, zo dňa 16.12.1942

5 Zrušenie a zánik komanditnej spoločnosti

Zániku komanditnej spoločnosti predchádza jej zrušenie. Na zrušenie komanditnej spoločnosti sa primerane aplikujú všeobecné ustanovenia o zrušení obchodných spoločností, pokiaľ osobitná úprava komanditnej spoločnosti nestanovuje inak. Na komanditnú spoločnosť sa primerane aplikujú aj ustanovenia o verejnej obchodnej spoločnosti.

Osobitosť úpravy v prípade komanditnej spoločnosti súvisí s osobným charakterom komanditnej spoločnosti a tiež s osobitným postavením komplementárov a komanditistov. Kým niektoré dôvody vo vzťahu ku komanditistom vedú iba k zániku ich účasti v spoločnosti (pokiaľ v spoločnosti zostane aspoň jeden komanditista), u komplementárov vedú k zániku spoločnosti

Komanditná spoločnosť sa okrem dôvodov uvedených v § 68 ObZ zrušuje aj z týchto dôvodov:

1. smrťou komplementára - s výnimkou prípadu, kedy spoločenská zmluva pripúšťa, aby sa komplementárom stal dedič spoločníka, dedič sa v stanovenej lehote o účasti v spoločnosti prihlási a v komanditnej spoločnosti zostanú aspoň dvaja spoločníci
2. zánikom komplementára, ktorý je právnickou osobou
3. pozbavením alebo obmedzením spôsobilosti na právne úkony komplementára, ktorý je fyzickou osobou
4. vyhlásením konkurzu na majetok komplementára alebo zamietnutím návrhu na vyhlásenie konkurzu pre nedostatok majetku
5. doručením exekučného príkazu na podiel komplementára
6. z ďalších dôvodov, ktoré určí spoločenská zmluva.

Ak však niektorá z vyššie uvedených skutočností (s výnimkou bodu 6) nastane vo vzťahu ku komanditistovi, spoločnosť sa ex lege nezrušuje.

Komanditná spoločnosť teda nezaniká v dôsledku:

a) smrti komanditistu – v prípade, že v spoločnosti zostane aspoň jeden komanditista. V tomto prípade sa komanditistom stane dedič spoločníka, pokiaľ spoločenská zmluva túto možnosť nevyklučuje. V prípade, že spoločenská zmluva túto možnosť vylučuje, dedičovi vzniká nárok na vyplatenie vyrovnacieho podielu

b) zániku komanditistu, ktorý je právnickou osobou – v prípade, že komanditista zaniká bez likvidácie s právnym nástupcom, stáva sa tento právny nástupca komanditistom

v komanditnej spoločnosti. Pokiaľ zaniká komanditista bez právneho nástupcu, teda s likvidáciou, zánik komanditistu nespôsobuje zánik komanditnej spoločnosti, pokiaľ v spoločnosti zostane aspoň jeden komanditista. Vyrovnací podiel v tomto prípade tvorí súčasť likvidovaného majetku.

c) obmedzenia alebo pozbavenia spôsobilosti komanditistu na právne úkony – právne úkony komanditistu môže vykonávať jeho zákonný zástupca. Pokiaľ nemá záujem o zotrvanie v spoločnosti, spoločnosť nezaniká, pokiaľ v spoločnosti zostane aspoň jeden komanditista. Komanditistovi, ktorého účasť v spoločnosti zanikla, vzniká nárok na vyplatenie vyrovnacieho podielu.

d) vyhlásenia konkurzu na majetok komanditistu alebo zamietnutím návrhu na jeho vyhlásenie pre nedostatok majetku – v tomto prípade komanditistovi zaniká účasť v spoločnosti a vyrovnací podiel sa stáva súčasťou konkurznej podstaty. Pokiaľ bol však návrh na vyhlásenie konkurzu zamietnutý pre nedostatok majetku, vyrovnací podiel nebude súčasťou konkurznej podstaty, ale bude vyplatený bývalému spoločníkovi. Komanditná spoločnosť sa však nezrušuje, pokiaľ v nej zostal aspoň jeden komanditista.

e) doručenie exekučného príkazu na podiel komanditistu – v prípade, že spoločenská zmluva nepripúšťa, aby bol podiel komanditistu prevedený na inú osobu bez súhlasu ostatných spoločníkov, má exekúcia na podiel komanditistu rovnaký účinok ako zrušenie jeho účasti v spoločnosti súdom. Komanditná spoločnosť sa však nezrušuje, pokiaľ v nej zostal aspoň jeden komanditista.

Spoločenská zmluva však môže určiť, že komanditná spoločnosť sa zrušuje aj v prípade, ak nastane niektorá z uvedených skutočností aj u komanditistu.

Osobitným dôvodom zrušenia komanditnej spoločnosti je zánik účasti všetkých komanditistov v spoločnosti, nakoľko v tomto prípade zanikol zákonný predpoklad pre existenciu komanditnej spoločnosti. V prípade, že zostávajúci spoločníci nerozhodnú o zrušení spoločnosti, môže tak urobiť aj registrový súd, a to aj bez návrhu. ObZ však v tomto prípade dáva zostávajúcim spoločníkom možnosť, aby spoločnosť nezanikla, a to tým, že rozhodnú o transformácii komanditnej spoločnosti na verejnú obchodnú spoločnosť, a to na základe dohody.

Ak bola komanditná spoločnosť zrušená bez právneho nástupcu a má majetok, vstupuje dňom zrušenia do likvidácie. Na likvidáciu sa použijú všeobecné ustanovenia ObZ o likvidácii spoločností. Likvidáciu vykonáva komplementár, pokiaľ spoločenská zmluva neurčuje inak.

Pri zrušení spoločnosti s likvidáciou majú spoločníci nárok na podiel na likvidačnom zostatku, pričom podrobnosti jeho výpočtu a splatnosti určuje spoločenská zmluva. Pokiaľ však spoločenská zmluva túto otázku neupravuje, platí, že najprv sa spoločníkom vyplatí hodnota ich splatených vkladov a zvyšok sa medzi spoločníkov rozdelí podľa rovnakých zásad ako zisk. Pokiaľ však likvidačný zostatok nepostačuje na toto vyplatenie, majú prednostné právo na vrátenie komanditisti. Zvyšok sa medzi spoločníkmi rozdelí podľa rovnakých zásad ako zisk. Pokiaľ však likvidačný zostatok nepostačuje ani na vrátenie hodnoty splatených vkladov komanditistov, rozdelí sa likvidačný zostatok medzi spoločníkov podľa rovnakých zásad ako zisk (teda pomerom určeným v spoločenskej zmluve medzi komplementárov a komanditistov, inak rovnakým pomerom, teda na polovicu. Komplementári sa následne rozdelia rovným dielom a komanditisti podľa výšky splatených vkladov, pokiaľ spoločenská zmluva neurčuje inak).

Likvidácia komanditnej spoločnosti sa nevyžaduje, ak jej imanie prechádza na právneho nástupcu, a to na základe rozhodnutia spoločníkov o dobrovoľnom zrušení spoločnosti formou zlúčenia, splynutia alebo rozdelenia, na ktoré sa použije všeobecná úprava ObZ.

Likvidácia komanditnej spoločnosti sa tiež nevyžaduje, ak komanditná spoločnosť nemá žiaden majetok, prípadne bol návrh na vyhlásenie konkurzu zamietnutý pre nedostatok majetku, alebo bol konkurz zrušený z dôvodu, že majetok úpadcu nepostačuje ani na úhradu výdavkov a odmeny správcu konkurznej podstaty, prípadne bolo konkurzné konanie zastavené pre nedostatok majetku alebo bol konkurz zrušený pre nedostatok majetku, prípadne po skončení konkurzného konania spoločnosti nezostane žiaden majetok.

Komanditná spoločnosť zaniká výmazom z obchodného registra. Návrh na výmaz podáva likvidátor, v prípade, že komanditná spoločnosť bola zrušená s likvidáciou. Ak sa komanditná spoločnosť zrušuje bez likvidácie s právnym nástupcom, návrh na zápis zmien podávajú súčasne zanikajúce i nástupnícke spoločnosti.

6 Zrušenie a zánik spoločnosti s ručením obmedzeným

Spoločnosť s ručením obmedzeným, rovnako ako ostatné spoločnosti, zaniká výmazom z obchodného registra. Zániku predchádza zrušenie spoločnosti. Na zrušenie a zánik spoločnosti s ručením obmedzeným sa vzťahujú všeobecné ustanovenia ObZ o zrušení a zániku obchodných spoločností, teda aj dôvody zrušenia obchodných spoločností uvedené v § 68 ObZ.

Spoločnosť s ručením obmedzeným sa navyše v zmysle § 152 ObZ zrušuje aj:

- a) z iných dôvodov, ktoré určí spoločenská zmluva – napríklad z dôvodu úmrtia spoločníka, ktorý je fyzickou osobou, prípadne jeho zánikom, pokiaľ je právnickou osobou. Následne už nie je potrebné rozhodnutie príslušného orgánu o zrušení spoločnosti
- b) rozhodnutím súdu – z dôvodov a za podmienok uvedených spoločenskej zmluve, zakladateľskej listine, prípadne stanovách (napríklad úmrtie spoločníka, zánik spoločníka a podobne). Tieto dôvody a podmienky však nesmú odporovať zákonu a dobrým mravom. Pokiaľ však spoločenská zmluva ani stanovy tieto dôvody neobsahujú, nemôže sa spoločník, ani konateľ domáhať zrušenia spoločnosti v zmysle § 152 ObZ.

Dôvody zrušenia spoločnosti s ručením obmedzeným súdom upravuje aj ObZ, pričom ide o tieto prípady:

- spojenie obchodných podielov v rukách jedného spoločníka, pokiaľ nedôjde k splateniu peňažných vkladov, prípadne tento spoločník neprevedie časť obchodného podielu na inú osobu
- nadobudnutie vlastného obchodného podielu spoločnosťou, ak spoločnosť tento podiel neprevedie na iného spoločníka alebo tretiu osobu, prípadne valné zhromaždenie nerozhodne o znížení základného imania
- nadobudnutie obchodných podielov ovládajúcej spoločnosti ovládanou spoločnosťou, pokiaľ tá neprevedie obchodný podiel na iného spoločníka, tretiu osobu alebo ak ovládaná osoba nepodá v stanovenej lehote návrh na súd na zrušenie svojej účasti v spoločnosti.

Návrh na zrušenie spoločnosti podáva na príslušný registrový súd spoločník, a pokiaľ to umožňuje spoločenská zmluva alebo stanovy, aj konateľ.

6.1 Zrušenie spoločnosti s ručením obmedzeným s právnym nástupcom

Osobitná úprava ObZ o zrušení spoločnosti s ručením obmedzeným s právnym nástupcom je pomerne stručná, preto sa primerane aplikujú ustanovenia o akciovej spoločnosti (vrátane cezhraničného zlúčenia a splynutia) a subsidiárne aj všeobecné ustanovenia ObZ o zlúčení, splynutí a rozdelení spoločností.

Na splynutie a zlúčenie spoločnosti s ručením obmedzeným sa vyžaduje schválenie návrhu zmluvy o zlúčení alebo splynutí, ktoré je v pôsobnosti valného zhromaždenia všetkých zanikajúcich spoločností a v prípade zlúčenia aj nástupníckej spoločnosti. Návrh predkladajú valnému zhromaždeniu konatelia. Na jeho schválenie sa vyžaduje dvojtretinová väčšina hlasov všetkých spoločníkov, pokiaľ spoločenská zmluva nestanoví vyšší počet hlasov. Ak však spoločenská zmluva zanikajúcich spoločností pripúšťa prevod obchodného podielu na inú osobu (odlišnú od spoločníka) a spoločenská zmluva nástupníckej spoločnosti tento prevod nepripúšťa, je na schválenie splynutia alebo zlúčenia, ako aj návrhu zmluvy o zlúčení alebo splynutí potrebný súhlas všetkých spoločníkov tejto zanikajúcej spoločnosti. ObZ týmto ustanovením chráni spoločníkov zanikajúcich spoločností.

Návrh zmluvy o zlúčení alebo splynutí (na rozdiel od akciovej spoločnosti) sa neukladá do zbierky listín.

Na rozdiel od akciovej spoločnosti právna úprava v prípade spoločnosti s ručením obmedzeným vyžaduje, aby bola spoločníkom zaslaná pozvánka na valné zhromaždenie spolu s listinami, ktoré musia mať spoločníci k dispozícii pred konaním valného zhromaždenia (a to návrh zmluvy o zlúčení alebo splynutí, účtovné závierky, výročné správy, priebežnú účtovnú závierku, správy konateľov a správy nezávislých expertov). Keďže sa tieto listiny doručujú spoločníkom, nie je potrebné, aby boli poskytnuté na nahliadnutie v sídle spoločnosti a taktiež v pozvánke na valné zhromaždenie nemusia byť spoločníci upozornení na právo vyžiadať si kópie týchto listín (s výnimkou cezhraničného zlúčenia a splynutia, kedy zúčastnená spoločnosť má povinnosť informovať spoločníkov o tomto práve, vrátane povinnosti uložiť návrh zmluvy o cezhraničnom zlúčení alebo splynutí do zbierky listín). Na druhej strane (na rozdiel od akciovej spoločnosti) majú spoločníci od zvolania valného zhromaždenia právo požadovať od konateľov informácie

o zlúčení alebo splynutí spoločnosti, pričom konatelia sú povinní im tieto informácie poskytnúť. Na uvedené právo musia byť upozornení v pozvánke na valné zhromaždenie.

O zamýšľanom zlúčení alebo splynutí sú konatelia všetkých zúčastnených spoločností povinní vypracovať podrobnú správu. Túto povinnosť nemajú, pokiaľ sa všetci spoločníci vzdali práva na jej predloženie. Vzdanie sa môže byť spoločníkmi uskutočnené buď písomne alebo do zápisnice z valného zhromaždenia. Pokiaľ sa tohto práva nevzdali všetci spoločníci, sú konatelia povinní správu vypracovať.

V prípade, že je v spoločnosti zriadená dozorná rada, je povinná preskúmať správu konateľov o zamýšľanom splynutí alebo zlúčení. Taktiež je povinná preskúmať aj zamýšľané zlúčenia a splynutie a návrh zmluvy o zlúčení alebo splynutí a o výsledkoch informovať valné zhromaždenie. Pokiaľ však dozorná rada nie je zriadená, toto ustanovenie sa nepoužije.

Pri zlúčení a splynutí spoločnosti s ručením obmedzeným sa nevyžaduje preskúmanie návrhu zmluvy o zlúčení alebo splynutí nezávislým expertom. Pokiaľ však spoločník (bez ohľadu na výšku jeho obchodného podielu) o jeho preskúmanie požiada, je spoločnosť povinná jeho požiadavke vyhovieť, pričom náklady hradí spoločnosť. Nezávislého experta vymenuje súd, a to na základe návrhu konateľov. Pokiaľ spoločnosť nezabezpečí toto preskúmanie návrhu zmluvy o zlúčení alebo splynutí, je spoločník oprávnený požiadať o zaznamenanie tejto skutočnosti do zápisnice z valného zhromaždenia, ktoré bude o návrhu zmluvy rozhodovať. ObZ pritom stanovuje predpoklad, že takéto zaznamenanie do zápisnice sa považuje za protest proti rozhodnutiu o schválení splynutia alebo zlúčenia spoločnosti. Zároveň tomuto spoločníkovi vzniká nárok na odkúpenie jeho obchodného podielu v nástupníckej spoločnosti.

ObZ neobsahuje špeciálnu úpravu o rozdelení spoločnosti s ručením obmedzením. Na rozdelenie spoločnosti s ručením obmedzeným sa preto použijú ustanovenia ObZ o rozdelení akciovej spoločnosti, ktoré odkazujú na právnu úpravu splynutia a zlúčenia akciových spoločností a subsidiárne všeobecná úprava rozdelenia obchodných spoločností. Zároveň sa na rozdelenie spoločnosti s ručením obmedzeným aplikujú aj všeobecné ustanovenia ObZ o zlúčení a splynutí spoločností.

6.2 Likvidácia spoločnosti s ručením obmedzeným

Spoločnosť s ručením obmedzeným sa zrušuje s likvidáciou v prípade, ak jej obchodné imanie neprechádza na právneho nástupcu (s výnimkou stanovených prípadov, napríklad nedostatok majetku), pričom spoločnosť vstupuje do likvidácie dňom jej zrušenia. Na likvidáciu spoločnosti s ručením obmedzeným sa použije všeobecná úprava o likvidácii obchodných spoločností. Likvidátora vymenúva valné zhromaždenie pred začatím likvidácie. Ide o kogentné ustanovenie ObZ, ktoré nemôže vylúčiť ani spoločenská zmluva.

Pri zrušení spoločnosti s likvidáciou vzniká spoločníkom nárok na vyplatenie podielu na likvidačnom zostatku, ktorý sa určí podľa pomeru splateného vkladu spoločníka k splateným vkladom ostatných spoločníkov. Spoločenská zmluva však môže stanoviť aj iný spôsob určenia podielu na likvidačnom zostatku. O návrhu likvidátora na rozdelenie likvidačného zostatku rozhodujú spoločníci dvojtretinovou väčšinou hlasov, pokiaľ spoločenská zmluva neurčuje vyšší počet. V prípade, že spoločníci s týmto návrhom nesúhlasia, môžu sa určovacou žalobou domáhať na súde určenia jeho výšky. Spoločníkom však môže byť podiel na likvidačnom zostatku vyplatený až po uspokojení všetkých známych veriteľov spoločnosti.

7 Zrušenie a zánik akciovej spoločnosti

Akciová spoločnosť zaniká výmazom z obchodného registra, pričom zániku akciovej spoločnosti predchádza jej zrušenie.

Na zrušenie akciovej spoločnosti sa použijú všeobecné ustanovenia ObZ o zrušení obchodných spoločností.

Dôvodmi zrušenia akciovej spoločnosti teda sú:

a) uplynutie času, na ktorý bola akciová spoločnosť založená

b) rozhodnutie valného zhromaždenia, pričom akciová spoločnosť sa zrušuje dňom prijatia tohto rozhodnutia, prípadne dňom, ktorý je v ňom uvedený. Na prijatie rozhodnutia o zrušení spoločnosti sa vyžaduje súhlas dvojtretinovej väčšiny hlasov prítomných akcionárov, pričom o tomto rozhodnutí sa musí vyhotoviť notárska zápisnica.

c) rozhodnutie súdu, pričom k zrušeniu akciovej spoločnosti dochádza dňom právoplatnosti rozhodnutia súdu alebo dňom, ktorý je v rozhodnutí uvedený

d) zrušením konkurzu po splnení rozvrhového uznesenia, prípadne zrušením konkurzu z dôvodu, že majetok úpadcu nepostačuje na úhradu výdavkov a odmenu správcu konkurznej podstaty, alebo zamietnutím návrhu na vyhlásenie konkurzu pre nedostatok majetku, prípadne zastavením konkurzného konania pre nedostatok majetku alebo zrušením konkurzu pre nedostatok majetku, ako aj zrušením konkurzu po splnení konečného rozvrhu výťažku,

e) z iných dôvodov uvedených v osobitných zákonoch.

Akciová spoločnosť sa zrušuje s likvidáciou alebo bez likvidácie.

7.1 Likvidácia akciovej spoločnosti

Aj pre likvidáciu akciovej spoločnosti platia všeobecné ustanovenia ObZ o likvidácii spoločností, s použitím osobitných ustanovení týkajúcich sa akciovej spoločnosti.

Akciová spoločnosť teda vstupuje do likvidácie dňom jej zrušenia, pričom likvidáciu zásadne vykonáva jej štatutárny orgán, teda predstavenstvo, pokiaľ ObZ alebo stanovky neurčujú inak. Stanovky však môžu vylúčiť aplikáciu ustanovenia § 71 ods. 1 ObZ (teda, že likvidáciu spoločnosti vykonáva zásadne jej štatutárny orgán). V tomto prípade likvidátora vymenúva valné zhromaždenie. Valné zhromaždenie môže ustanoveného likvidátora odvolať a nahradiť ho novým likvidátorom. O odvolaní likvidátora teda rozhoduje valné

zhromaždenie. Jedná sa o kogentné ustanovenie ObZ. Pokiaľ by stanovy spoločnosti odňali valnému zhromaždeniu túto právomoc, bola by táto úprava stanov v rozpore so zákonom. Pokiaľ bol však likvidátor vymenovaný súdom, z jeho funkcie ho môže odvolať iba súd. Akcionári, ktorí majú akcie s menovitou hodnotou aspoň 5 % základného imania, sa môžu domáhať, aby súd odvolal likvidátora vymenovaného valným zhromaždením a nahradil ho inou osobou. Uvedené právo majú akcionári iba za predpokladu, že stanovy neurčujú inak. Stanovy spoločnosti môžu určiť, že toto právo majú aj akcionári, ktorí majú akcie s menovitou hodnotou nižšou ako 5% základného imania spoločnosti, prípadne môže podmieniť toto právo splnením ďalších podmienok. Návrh akcionárov musí byť odôvodnený. Na konanie je príslušný registrový súd, v obvode ktorého má akciová spoločnosť sídlo.

Po skončení likvidácie vzniká akcionárom právo na podiel na likvidačnom zostatku. V záujme ochrany veriteľov spoločnosti sa však likvidačný zostatok medzi akcionárov rozdelí až po úplnom uspokojení všetkých veriteľov spoločnosti. Táto osobitná úprava je striktnejšia v porovnaní so všeobecnou úpravou rozdelenia likvidačného zostatku, ktorá pripúšťa rozdelenie likvidačného zostatku aj v prípade, ak pohľadávky všetkých veriteľov nie sú ešte uspokojené.

Likvidačný zostatok sa rozdelí medzi akcionárov v pomere, ktorý zodpovedá menovitej hodnote ich akcií. Stanovy pritom môžu určiť aj iný spôsob rozdelenia likvidačného zostatku, avšak iba za predpokladu, ak boli akcie úplne splatené a likvidačný zostatok postačuje na úhradu menovitej hodnoty akcií všetkých akcionárov. V prípade, že akcie neboli úplne splatené, akcionárom sa vyplatí suma, ktorú už splatili. Zvyšok sa následne rozdelí medzi akcionárov, a to v pomere k výške menovitej hodnoty ich akcií. Ak však likvidačný zostatok nepostačuje ani na úhradu menovitej hodnoty akcií, rozdelia sa akcionári v pomere, ktorý zodpovedá splatenej menovitej hodnote ich akcií.

Ku dňu schválenia návrhu na rozdelenie likvidačného zostatku vzniká akcionárovi voči spoločnosti pohľadávka na vyplatenie jeho podielu na likvidačnom zostatku, a to po predložení (listinnej) akcie alebo po zrušení zaknihovanej akcie v evidencii zaknihovaných akcií. Právo akcionára na podiel na likvidačnom zostatku je prevoditeľné, teda môže byť predmetom samostatného prevodu.

V zmysle § 14 ZCP cenný papier zaniká aj zánikom emitenta cenných papierov s výnimkou prípadu, ak emitent zaniká s právnym nástupcom. Ak teda zanikne emitent bez právneho nástupcu, je v záujme ochrany tretích osôb potrebné zabezpečiť, aby sa s cennými papiermi emitenta už neobchodovalo. V prípade akciových spoločností je

spôsob zabezpečenia vzatia akcií z obehu upravený v § 220a ObZ. Pokiaľ akciová spoločnosť vydala listinné akcie, je likvidátor po schválení účtovnej závierky, konečnej správy o priebehu likvidácie a návrhu na rozdelenie likvidačného zostatku povinný vyzvať akcionárov, aby v lehote, ktorú likvidátor určí, predložili akcie na zničenie. Túto výzvu realizuje spôsobom, ktorý určuje ObZ a stanovky na zvolávanie valného zhromaždenia. Akcie, ktoré sú predložené, likvidátor zničí. Pokiaľ akcionár v stanovenej lehote nepredloží akcie na zničenie, zákon likvidátorovi prikazuje postupovať spôsobom, ktorý je určený pri znížení základného imania, teda vyhlásiť akcie za neplatné. Rozhodnutie o vyhlásení akcií za neplatné musí likvidátor zverejniť v Obchodnom vestníku a oznámiť akcionárom, ktorých akcie boli vyhlásené za neplatné, a to na adresu uvedenú v zozname akcionárov. Keďže akcionárovi vzniká nárok na vyplatenie jeho podielu na likvidačnom zostatku až po predložení akcií určených na zničenie, v prípade, že akcie nepredloží, nie je mu možné vyplatiť tento podiel na likvidačnom zostatku. Podiel na likvidačnom zostatku, ktorý pripadá na akcie, ktoré boli vyhlásené za neplatné, uloží likvidátor do súdnej úschovy. Pokiaľ spoločnosť vydala zaknihované akcie, je likvidátor po schválení účtovnej závierky, konečnej správy o priebehu likvidácie a návrhu na rozdelenie likvidačného zostatku povinný zabezpečiť zrušenie týchto akcií v evidencii zaknihovaných cenných papierov. Týmto zrušením vzniká akcionárovi nárok na vyplatenie podielu na likvidačnom zostatku.

Registrový súd vykoná výmaz akciovej spoločnosti z obchodného registra až potom, ako sa preukáže, že všetky listinné akcie boli zničené, prípadne vyhlásené za neplatné, alebo všetky zaknihované akcie boli zrušené. V prípade zaknihovaných akcií sa splnenie tejto podmienky preukáže výpisom z evidencie zaknihovaných akcií a v prípade listinných akcií to môže byť vyhlásenie likvidátora o tom, že listinné akcie boli zničené, prípadne vyhlásené za neplatné.

7.2 Zrušenie akciovej spoločnosti bez likvidácie

Akciová spoločnosť sa zrušuje bez likvidácie, ak jej celé obchodné imanie prechádza na právneho nástupcu, teda k zrušeniu akciovej spoločnosti dochádza jej splynutím, zlúčením alebo rozdelením. Likvidácia akciovej spoločnosti sa nevyžaduje tiež v prípade, ak

1. akciová spoločnosť nemá žiaden majetok
2. súd zamietol návrh na vyhlásenie konkurzu pre nedostatok majetku

3. súd zrušil konkurz z dôvodu, že majetok akciovej spoločnosti nepostačuje ani na úhradu výdavkov a odmenu správcu konkurznej podstaty
4. konkurzné konanie bolo zastavené pre nedostatok majetku
5. konkurz bol zrušený pre nedostatok majetku
6. po ukončení konkurzného konania spoločnosti nezostal žiaden majetok.

7.2.1 Zlúčenie a splynutie akciovej spoločnosti

Zlúčenie a splynutie akciovej spoločnosti je zložitý proces, ktorého základným predpokladom je, aby spoločnosť, ktorá zaniká a spoločnosť, ktorá je právnym nástupcom zanikajúcej spoločnosti, mali rovnakú právnu formu. ObZ však z tohto pravidla pripúšťa výnimku, kedy dochádza k zlúčeniu spoločnosti s ručením obmedzeným a akciovej spoločnosti, kedy právnym nástupcom je akciová spoločnosť a spoločnosť s ručením obmedzeným zaniká. Na zlúčenie sa pritom použijú ustanovenia ObZ o akciových spoločnostiach a v prípade spoločnosti s ručením obmedzeným aj ustanovenia ObZ o spoločnosti s ručením obmedzeným.

Na zlúčenie a splynutie akciových spoločností sa aplikuje všeobecná úprava zlúčenia a splynutia obchodných spoločností, pričom túto úpravu dopĺňa osobitná úprava akciových spoločností. Cieľom osobitnej úpravy zlúčenia a splynutia akciových spoločností je zabezpečiť ochranu akcionárov zúčastnených spoločností, ako aj veriteľov spoločnosti v záujme zabezpečenia vymožitelnosti ich pohľadávok.

Predpokladom zlúčenia a splynutia je schválenie návrhu zmluvy o zlúčení a splynutí. Vypracovanie návrhu zmluvy o zlúčení a splynutí je v kompetencii predstavenstiev zúčastnených spoločností, ktoré ho predkladajú na schválenie valným zhromaždeniam zanikajúcich spoločností a v prípade zlúčenia aj valnému zhromaždeniu nástupníckej spoločnosti.

Zmluva o zlúčení a zmluva o splynutí musia byť vyhotovené vo forme notárskej zápisnice o právnom úkone, čo je výsledkom požiadavky vyplývajúcej zo smernice č. 78/855/EHS o zlúčení a splynutí akciových spoločností, ako aj smernice č. 82/891/ES o rozdelení akciových spoločností. Obsah notárskej zápisnice pritom musí zodpovedať obsahu prijatých uznesení, pričom tento súlad preskúmava notár, ktorý vyhotoví notársku zápisnicu. Návrh zmluva o zlúčení a splynutí musí okrem náležitostí uvedených v § 69 ods. 6 ObZ obsahovať aj:

a) určenie výmenného pomeru akcií nástupníckej spoločnosti, ktoré sú určené na výmenu za akcie zanikajúcich spoločností. Zároveň je potrebné uviesť aj podobu, formu, druh a menovitú hodnotu týchto akcií, prípadne aj údaj o obmedzení prevoditeľnosti akcií na meno

b) určenie výšky doplatku v peniazoch, pokiaľ má byť akcionárom vyplatený. Jeho celková výška však nesmie presiahnuť 10 % menovitej hodnoty akcií, ktoré sú vydané nástupníckou spoločnosťou pre akcionárov zúčastnených spoločností. Uvedené ustanovenie slúži na ochranu akcionárov zanikajúcich spoločností pred ich možným nedobrovoľným „odchodom“ zo spoločnosti.

Vzhľadom na osobitnú povahu akciovej spoločnosti (účasť spoločníka – akcionára v spoločnosti je spojená s akciou ako cenným papierom) sa ustanovenie ObZ o určení podielu spoločníkov zanikajúcich spoločností v nástupníckej spoločnosti, ako aj výške vkladu v nástupníckej spoločnosti ako obligatórnej náležitosti návrhu zmluvy o splynutí alebo zlúčení, nepoužijú.

c) podrobnosti o postupe, ktorým sa uskutoční výmena akcií nástupníckej spoločnosti za akcie zanikajúcich spoločností, prípadne postup, akým sa vyplatí doplatok v peniazoch. Súčasťou musí byť aj určenie lehôt, v rámci ktorých je potrebné predložiť akcie na výmenu, ako aj lehôt na vyplatenie doplatku v peniazoch

d) určenie primeraného peňažného protiplnenia za akcie, ktoré je nástupnícka spoločnosť povinná odkúpiť, vrátane lehoty určenej na vyplatenie protiplnenia

e) osobitosti ohľadne práv akcionárov zúčastnených spoločností na podiel na zisku v nástupníckej spoločnosti (napríklad, že časť čistého zisku spoločnosti bude určená na výplatu zamestnancom spoločnosti)

f) určenie práv, ktoré nástupnícka spoločnosť poskytne akcionárom zanikajúcich spoločností, ktorí majú prioritné akcie, sú majiteľmi prioritných alebo vymeniteľných dlhopisov, prípadne sú majiteľmi cenných papierov s osobitnými právami, ktoré boli vydané zanikajúcou spoločnosťou alebo určenie osobitných opatrení, ktoré sa navrhujú v prospech týchto osôb (napríklad zvýhodnenie pri rozdelení zisku)

g) každú výhodu, ktorá má byť poskytnutá členom predstavenstiev alebo dozorných rád zúčastnených spoločností, prípadne výhod poskytnutých nezávislému expertovi (napríklad predkupné právo na akcie spoločnosti).

Pokiaľ zmluva o zlúčení alebo splynutí neobsahuje vyššie uvedené náležitosti, ako aj náležitosti uvedené v § 69a ObZ, je neplatná.

ObZ vyžaduje, aby návrh zmluvy o zlúčení alebo zmluvy o splynutí preskúmal nezávislý expert, a to pre každú zo zúčastnených spoločností, čím sa má zabezpečiť ochrana akcionárov pri určení výmenného pomeru akcií, ktorý je rozhodujúci pre spôsob a rozsah uplatňovania práv akcionára v nástupníckej spoločnosti. Nezávislého experta vymenúva registrový súd, v obvode ktorého je spoločnosť zapísaná, a to na návrh predstavenstva, pričom nezávislý expert musí byť nezávislý na zúčastnených spoločnostiach. Nezávislosť experta posudzuje súd. Súd môže vymenovať pre všetky zúčastnené spoločnosti jedného nezávislého experta alebo viacerých expertov spoločne pre všetky zúčastnené spoločnosti, ak to spoločne navrhnú predstavenstvá zúčastnených spoločností. V tomto prípade sa príslušnosť súdu riadi dohodou predstavenstiev zúčastnených spoločností. Právna úprava však nerieši prípad, kedy je na konanie príslušných viacerých súdov, teda ak spoločnosti majú sídlo v obvode viacerých registrových súdov.

O výsledkoch preskúmania návrhu vyhotoví nezávislý expert písomnú správu. V prípade, že boli vymenovaní viacerí experti, môžu správu vypracovať spoločne pre všetky zúčastnené spoločnosti. Písomná správa nezávislého experta by mala obsahovať najmä:

- a) stanovisko nezávislého experta o tom, či je výmenný pomer akcií, prípadne doplatok v peniazoch primeraný
- b) určenie metódy, na základe ktorej sa určil výmenný pomer akcií
- c) stanovisko, či použitá metóda bola primeraná pre daný prípad a zároveň určenie výmenného pomeru akcií podľa všetkých metód, ako aj určenie významu, ktorý bol jednotlivým metódam pri určení výmenného pomeru priznaný
- d) ak sa pri určení výmenného pomeru vyskytli osobitné ťažkosti, uvedenie týchto ťažkostí.

Za účelom vypracovania správy má nezávislý expert právo, aby mu zúčastnené spoločnosti poskytli všetky informácie a doklady, ktoré sú potrebné na jej vypracovanie a zároveň má právo uskutočniť v týchto spoločnostiach aj kontrolu. V prípade, že nezávislý expert poruší pri vyhotovení správy svoje povinnosti, zodpovedá akcionárom za škodu, ktorú im svojim konaním spôsobil. Zodpovednosti sa zbaví iba v prípade, ak preukáže, že pri výkone svojej činnosti postupoval s odbornou starostlivosťou a v dobrej viere, že koná v záujme spoločnosti.

ObZ pripúšťa možnosť, aby návrh zmluvy o splynutí alebo zlúčení nebol preskúmaný nezávislým expertom a nezávislý expert nemusel vypracovať správu. Predpokladom tohto postupu je dohoda akcionárov všetkých zúčastnených spoločností.

V záujme ochrany akcionárov musí byť návrh zmluvy o zlúčení alebo splynutí uložený do zbierky listín, a to v prípade každej zúčastnenej spoločnosti. Oznámenie o jeho uložení musí byť zverejnené najneskôr 30 dní pred dňom konania valného zhromaždenia, ktoré bude návrh zmluvy schvaľovať. *Sme toho názoru, že nedodržanie tejto lehoty spôsobuje formálne pochybenie, o vecné zdôvodnenie ktorého sa môže predstavenstvo pokúsiť (analógia § 184 ods. 8), ale nemôže tým vylúčiť možnosť podania žaloby na určenie neplatnosti uznesenia valného zhromaždenia zo strany akcionára. Nakoľko zverejňovanie v Obchodnom vestníku patrí k základným právnym inštitútom efektívnej ochrany práv akcionárov, sme toho názoru, že nedodržanie zákonom ustanovenej lehoty ipso facto obmedzuje práva akcionára.*³³ Povinnosť uložiť návrh zmluvy o zlúčení alebo splynutí do zbierky listín môže spoločnosť splniť aj tým, že návrh zmluvy o zlúčení alebo splynutí zverejní v tej istej lehote v Obchodnom vestníku.

Uloženie návrhu zmluvy o zlúčení alebo splynutí, ako aj oznámenie o jeho uložení do zbierky listín, nemusí byť u všetkých zúčastnených spoločností uskutočnené v rovnakom čase, keďže valné zhromaždenia zúčastnených spoločností sa nemusia konať v rovnaký čas.

Predstavenstvo zúčastnených spoločností je okrem návrhu zmluvy o zlúčení alebo splynutí povinné vypracovať aj písomnú správu, v ktorej z ekonomického a právneho hľadiska odôvodní splynutie alebo zlúčenie spoločnosti, ako aj jednotlivé náležitosti návrhu zmluvy o zlúčení alebo splynutí, vrátane výmenného pomeru akcií. V záujme zabezpečenia všetkých informácií, ktoré sú rozhodujúce pre rozhodnutie akcionárov o zlúčení alebo splynutí spoločností, je predstavenstvo povinné osobitne upozorniť na významné ťažkosti pri určení výmenného pomeru, pokiaľ sa vyskytli.

V prípade cezhraničného zlúčenia alebo splynutia je súčasťou písomnej správy predstavenstva aj odôvodnenie následkov, ktoré sa z cezhraničného zlúčenia alebo splynutia očakávajú vo vzťahu ku akcionárom, veriteľom a zamestnancom slovenských zúčastnených spoločností.

V záujme ochrany akcionárov je predstavenstvo zúčastnenej spoločnosti navyše povinné informovať valné zhromaždenie, ako aj predstavenstvá všetkých zúčastnených

³³ PATAKYOVÁ, M. a kol. *Obchodný zákonník. Komentár*. 2. aktualizované vydanie. Praha: C. H. Beck, 2008. s. 598. ISBN 978-80-7400-039-3.

spoločností o závažnej zmene obchodného majetku a záväzkov spoločnosti, ktoré nastali v období medzi vyhotovením návrhu zmluvy o zlúčení alebo splynutí a dňom, kedy valné zhromaždenia zúčastnených spoločností o návrhoch rozhodujú. Túto povinnosť, ani povinnosť vypracovať správu však predstavenstvo nemá, ak sa na tom akcionári zúčastnených spoločností dohodnú..

Zamýšľané splynutie alebo zlúčenie, návrh zmluvy o zlúčení alebo splynutí, ako aj správu predstavenstva preskúmava, z dôvodu ochrany akcionárov, aj dozorná rada, ktorá je za tým účelom predložiť valnému zhromaždeniu svoje stanovisko o zamýšľanom zlúčení alebo splynutí. Uvedenú povinnosť však dozorná rada nemá v prípade súhlasu všetkých akcionárov zúčastnených spoločností.

Ak členovia predstavenstva a dozornej rady porušili pri príprave a uskutočnení splynutia alebo zlúčenia svoje povinnosti, zodpovedajú akcionárom za škodu, ktorú im spôsobili, a to spoločne a nerozdielne.

V sídle každej zo zúčastnených spoločností je predstavenstvo v lehote najmenej 30 dní pred konaním valného zhromaždenia povinné sprístupniť akcionárom a v prípade cezhraničného zlúčenia alebo splynutia aj zamestnancom zúčastnených spoločností, prípadne ich zástupcom:

a) návrh zmluvy o splynutí alebo zlúčení

b) účtovné závierky a výročné správy zúčastnených spoločností, prípadne ich právnych predchodcov za posledné tri roky, a pokiaľ spoločnosť vznikla neskôr, za všetky roky jej trvania

c) priebežnú účtovnú závierku, ktorá musí byť vyhotovená ku dňu, ktorý nie je skorší ako prvý deň tretieho mesiaca, ktorý predchádza vyhotoveniu návrhu zmluvy o zlúčení alebo splynutí, ak posledná riadna účtovná závierka bola vyhotovená ku dňu, od ktorého do obdobia vyhotovenia návrhu zmluvy o zlúčení alebo splynutí uplynulo viac ako šesť mesiacov. Priebežná účtovná závierka musí byť vyhotovená podľa rovnakých metód ako posledná riadna účtovná závierka pred vyhotovením návrhu zmluvy o zlúčení alebo splynutí. Túto povinnosť však nemá zúčastnená verejná akciová spoločnosť, ktorá svojim akcionárom v sídle spoločnosti sprístupní na nahliadnutie zverejnenú polročnú finančnú správu. Rovnako v prípade, ak s tým súhlasia akcionári všetkých zúčastnených spoločností nie je potrebné, aby spoločnosť sprístupnila akcionárom priebežnú účtovnú závierku.

d) správy predstavenstiev zúčastnených spoločností, ktoré odôvodňujú zlúčenie alebo splynutie s výnimkou prípadu, ak akcionári zúčastnených spoločností súhlasia s tým, že predstavenstvo túto správu nemusí vypracovať

e) správy nezávislých expertov všetkých zúčastnených spoločností alebo spoločná správa nezávislých expertov, s výnimkou prípadu, ak vypracovanie správy nie je potrebné.

Povinnosť sprístupniť uvedené dokumenty môže spoločnosť splniť aj ich uverejnením na svojom webovom sídle, v prípade, že ho má zriadené, a to v lehote nepretržite najmenej 30 dní pred konaním valného zhromaždenia, ktoré návrh zmluvy o zlúčení alebo splynutí bude schvaľovať. V prípade, že spoločnosť túto povinnosť nesplní, je povinná poskytnúť akcionárom tieto dokumenty na ich žiadosť v listinnej podobe, a to bezplatne a bezodkladne. Pokiaľ nastane prerušenie zverejnenia dokumentov na webovom sídle spoločnosti, nie je daný dôvod na vyhlásenie neplatnosti uznesenia valného zhromaždenia o zlúčení alebo splynutí spoločností alebo schválení návrhu zmluvy o zlúčení alebo splynutí spoločností, pokiaľ spoločnosť poskytne akcionárom tieto dokumenty bezodkladne a bezplatne v listinnej podobe.

V pozvánke na valné zhromaždenie alebo v oznámení o jeho konaní musia byť akcionári informovaní o práve vyžiadať si kópie uvedených dokumentov, ako aj požadovať ich zaslanie na adresu, ktorú uvedú, pričom spoločnosť je povinná ich požiadavke bezplatne vyhovieť.

Povinnosť zaslať dokumenty môže spoločnosť splniť aj ich zaslaním prostredníctvom elektronickej pošty, ak s tým akcionár súhlasí.

V pozvánke na valné zhromaždenie alebo v oznámení o jeho konaní musia byť akcionári upozornení aj na možnosť prístupu k vyššie uvedeným dokumentom v elektronickej podobe. Stanovy môžu určiť aj ďalší spôsob, akým je predstavenstvo povinné zabezpečiť ich poskytnutie akcionárom.

Spoločnosť však nie je povinná poskytnúť kópie dokumentov, ani ich akcionárom zaslať na nimi uvedenú adresu, ak sú tieto dokumenty prístupné nepretržite počas doby 30 dní pred konaním valného zhromaždenia na webovom sídle spoločnosti, ak si ich akcionári nepretržite počas tejto doby majú možnosť stiahnuť v elektronickej podobe a taktiež si ich vytlačiť.

Pri cezhraničnom splynutí alebo zlúčení musí byť zabezpečený aj preklad dokumentov, ktoré sa týkajú zahraničnej zúčastnenej spoločnosti, a to do štátneho jazyka. .

Schválenie návrhu zmluvy o zlúčení alebo splynutí je v pôsobnosti valného zhromaždenia zanikajúcich spoločností a v prípade zlúčenia aj nástupníckej spoločnosti, pričom na prijatie rozhodnutia o schválení je potrebná dvojtretinová väčšina hlasov prítomných akcionárov a musí sa o ňom vyhotoviť notárska zápisnica. Pokiaľ spoločnosť

vydala viacero druhov akcií, vyžaduje sa aj súhlas dvojtretinovej väčšiny prítomných akcionárov z každého druhu akcií.

V prípade cezhraničného zlúčenia alebo splynutia si valné zhromaždenia slovenských zúčastnených spoločností môžu vyhradiť, že podmienkou cezhraničného zlúčenia alebo splynutia je ich súhlas s úpravou účasti zamestnancov na riadení v nástupníckej spoločnosti. Udelenie tohto súhlasu je potom podmienkou na to, aby notár vydal osvedčenie o cezhraničnom zlúčení alebo splynutí.

Na založenie nástupníckej spoločnosti sa v prípade splynutia spoločností použije všeobecná právna úprava ObZ o založení akciových spoločností, pričom návrh zakladateľskej zmluvy, stanov a prvých členov orgánov nástupníckej spoločnosti sú súčasťou návrhu zmluvy o splynutí. Jej schválením dochádza k schváleniu zakladateľskej zmluvy, stanov a prvých členov orgánov. V tomto prípade sa nepoužijú ustanovenia ObZ o oceňovaní nepeňažného vkladu (za predpokladu, že bola nezávislým expertom vypracovaná správa o výsledkoch preskúmania návrhu zmluvy o splynutí), o určení počtu akcií upísaných zakladateľmi, určení správcu vkladu a určení predmetu nepeňažného vkladu ako súčasť zakladateľskej zmluvy.

V prípade splynutia spoločností teda stanovy nástupníckej spoločnosti tvoria súčasť návrhu zmluvy o splynutí. Ak je v dôsledku zlúčenia spoločností potrebné uskutočniť zmeny v stanovách nástupníckej spoločnosti, musia byť tieto zmeny (v prípade, že nie sú súčasťou návrhu zmluvy o zlúčení) schválené nástupníckou spoločnosťou, a to spolu s návrhom zmluvy o zlúčení. Nemusia byť však schválené tým istým uznesením, postačí, ak sú prijaté dvoma uzneseniami na tom istom valnom zhromaždení. Vyžaduje sa však rovnaké rozhodnutie ako v prípade schvaľovania návrhu zmluvy o zlúčení alebo splynutí.

V procese zlúčenia spoločností je spravidla potrebné zvýšiť základné imanie nástupníckej spoločnosti, a to z dôvodu, aby táto spoločnosť mohla vydať akcie akcionárom zrušenej spoločnosti. Rozhodnutie o zvýšení základného imania je potrebné prijať na valnom zhromaždení, ktoré rozhoduje o schválení návrhu zmluvy o zlúčení. Na zvýšenie základného imania sa pritom použijú ustanovenia o zvýšení základného imania na základe upisovania nových akcií s výnimkou niektorých ustanovení.

Návrh na zápis zlúčenia alebo splynutia do obchodného registra podávajú všetky zúčastnené spoločnosti. Zápisom zlúčenia alebo splynutia dochádza k výmazu zanikajúcich spoločností, vzniku nástupníckej spoločnosti, prípadne k zápisu zmien existujúcej spoločnosti do obchodného registra, ktoré sa vykonajú k tomu istému dňu. Týmto dňom

nastávajú účinky zlúčenia alebo splynutia. Akcionári zanikajúcich spoločností sa týmto dňom stávajú akcionármi nástupníckej spoločnosti.

Akcie zaniknutej spoločnosti však v dôsledku splynutia alebo zlúčenia nezanikajú, predstavenstvo nástupníckej spoločnosti je však povinné bezodkladne zabezpečiť výmenu akcií zaniknutej spoločnosti za akcie nástupníckej spoločnosti vo výmennom pomere určenom v zmluve o zlúčení alebo splynutí, prípadne zabezpečiť výplatu doplatkov v peniazoch. Nástupnícka spoločnosť však nemôže vydať vlastné akcie za akcie zaniknutej spoločnosti, ktoré má vo svojom majetku sama alebo prostredníctvom osoby, ktorá síce koná vo vlastnom mene, ale na jej účet. Rovnako nemôže nástupnícka spoločnosť vydať vlastné akcie za akcie zanikajúcej spoločnosti, ktorá tieto akcie mala vo svojom majetku buď priamo alebo nepriamo, teda prostredníctvom osoby konajúcej vo vlastnom mene, ale na účet zanikajúcej spoločnosti. Pod tento zákaz sa však nesubsumuje prípad, kedy nástupnícka spoločnosť nadobudne vlastné akcie, ktoré mala v majetku zanikajúca spoločnosť.

V záujme ochrany veriteľov v prípade zlúčenia alebo splynutia akciových spoločností ObZ umožňuje veriteľom spoločnosti domáhať sa primeraného zabezpečenia ich neuhradených pohľadávok od nástupníckej spoločnosti. Musí sa však jednať o pohľadávky, ktoré ku dňu účinnosti zlúčenia alebo splynutia spoločností nie sú ešte splatné a primerane zabezpečené a v dôsledku zlúčenia alebo splynutia spoločností sa zhorší ich vymožiteľnosť. Tieto podmienky musia byť pritom splnené kumulatívne. Lehota, v rámci ktorej sa veritelia môžu domáhať zabezpečenia svojich pohľadávok je šesť mesiacov odo dňa zverejnenia zápisu zlúčenia alebo splynutia do obchodného registra. Pokiaľ svoje právo v tejto lehote neuplatnia, uvedené právo im zanikne, keďže sa jedná o prekluzívnu lehotu. Ak medzi veriteľmi a akciovou spoločnosťou nedôjde k dohode o spôsobe zabezpečenia pohľadávky, rozhodne o dostatočnom zabezpečení súd.

Nástupnícka spoločnosť je tiež povinná zabezpečiť majiteľom prioritných a vymeniteľných dlhopisov, prípadne aj majiteľom iných cenných papierov s osobitnými právami, ktoré vydala zanikajúca spoločnosť, poskytnutie rovnocenných práv, aké mali v zanikajúcej spoločnosti (tieto práva sú tiež obligatórnou náležitosťou návrhu zmluvy o zlúčení alebo splynutí). Toto zákonné ustanovenie je vyjadrením zásady minimálne rovnocenných práv v nástupníckej spoločnosti. Nástupnícka spoločnosť uvedené práva akcionárom nemusí poskytnúť iba v prípade, ak s tým akcionári súhlasili, prípadne, ak títo akcionári majú nárok na odkúpenie cenných papierov nástupníckou spoločnosťou.

Po zápise zlúčenia alebo splynutia do obchodného registra sa nemožno domáhať určenia neplatnosti zlúčenia alebo splynutia spoločností, ani neplatnosti zmluvy o zlúčení alebo splynutí. Domáhať sa možno len vyslovenia neplatnosti uznesenia valného zhromaždenia o zlúčení alebo splynutí spoločností a o schválení návrhu zmluvy o zlúčení alebo splynutí, a to stanoveným spôsobom (uznesenie valného zhromaždenia je v rozpore so zákonom, spoločenskou zmluvou alebo stanovami a akcionár, ktorý napadol uznesenie podal na valnom zhromaždení, ktoré uznesenie prijalo, protest do zápisnice z valného zhromaždenia) Tým nie je dotknuté právo domáhať sa (v prípade splynutia spoločností) vyslovenia neplatnosti spoločnosti, pokiaľ nastal niektorý z taxatívne vymedzených dôvodov uvedených v §68a ObZ, ako aj v ustanoveniach osobitných zákonov. Dôvodom pre vyslovenie neplatnosti uznesenia valného zhromaždenia o schválení zlúčenia alebo splynutia spoločností, ako aj návrhu zmluvy o splynutí alebo zmluvy však nie primeranosť výmenného pomeru akcií a výšky doplatku v peniazoch, ani nesúlad údajov týkajúcich sa výmenného pomeru akcií a výšky doplatku v peniazoch uvedených v správe predstavenstva alebo nezávislého experta s právnymi predpismi, keďže tieto nároky si môže akcionár uplatňovať prostredníctvom iných právnych inštitútov (napríklad uplatňovaním osobnej zodpovednosti členov orgánov za škodu spôsobenú akcionárom).

Ustanovenie § 218h ods. 2 Obchodného zákonníka z hľadiska akcionárov má všeobecnú povahu, pretože nešpecifikuje, ktorých konkrétnych akcionárov sa toto obmedzenie týka. Akcionári majú právo domáhať sa určenia neplatnosti uznesenia valného zhromaždenia o zlúčení podľa § 183 v spojení s § 131 Obchodného zákonníka, ale nie z dôvodov, ktoré vylučuje ustanovenie § 218h ods. 2 Obchodného zákonníka.³⁴

Lehota, v rámci ktorej je možné domáhať sa neplatnosti uznesenia, je šesť mesiacov odo dňa účinnosti splynutia alebo zlúčenia (teda jeho zápisu do obchodného registra). Rozhodnutie súdu o vyslovení neplatnosti uznesenia valného zhromaždenia o splynutí alebo zlúčení a o schválení návrhu zmluvy o splynutí alebo zmluvy o zlúčení spoločností sa ukladá do zbierky listín, a to v záujme ochrany tretích osôb. Po zverejnení oznámenia o uložení rozhodnutia súdu do zbierky listín sú zo záväzkov, ktoré vznikli v čase od zápisu splynutia alebo zlúčenia do obchodného registra po deň zverejnenia oznámenia o uložení rozhodnutia súdu do zbierky listín, zaviazané všetky zúčastnené spoločnosti. V tomto prípade teda dôjde k obnoveniu stavu pred nadobudnutím účinkov

³⁴ Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 29. septembra 2008, sp. zn. 1 Obdo V 79/2006

zlúčenía alebo splynutia. (v prípade splynutia však obnovenie pôvodného stavu môže byť problematické).

V záujme zachovania zásady rovnakých práv pre akcionárov zanikajúcich spoločností a akcionárov nástupníckej spoločnosti ObZ (s účinnosťou od 1. januára 2008) umožňuje akcionárom zúčastnených spoločností, ktorí sa domnievajú, že výmenný pomer akcií a doplatky v peniazoch určené v zmluve o zlúčení alebo splynutí nie sú primerané, požadovať od nástupníckej spoločnosti doplatenie primeraného peňažného doplatku. O tomto práve, ako aj o podmienkach na jeho uplatnenie musia byť akcionári upozornení v pozvánke na valné zhromaždenie, ktoré bude rozhodovať o schválení návrhu zmluvy o splynutí alebo zlúčení. Uvedené právo musí byť uplatnené v jednoročnej prekluzívnej lehote, ktorá začína plynúť odo dňa zápisu zlúčenía alebo splynutia do obchodného registra, pričom prináleží iba akcionárom, ktorí splnia súčasne nasledovné podmienky:

- a) boli akcionármi niektorej zo zúčastnených spoločností v čase konania valného zhromaždenia, ktoré rozhodlo o zlúčení alebo splynutí spoločností
- b) boli na predmetnom valnom zhromaždení reálne prítomní
- c) ich nesúhlasné stanovisko s výmenným pomerom a doplatkom bolo na ich žiadosť zapísané do zápisnice z valného zhromaždenia
- d) nepreviedli akcie žiadnej zo zúčastnených spoločností, vrátane akcií nástupníckej spoločnosti, ktoré nadobudli výmenou, a to v čase do podania návrhu na súd
- e) svojho práva na primeraný peňažný doplatok sa nevzdali (akcionár sa totiž môže vzdať svojho práva na primeraný peňažný doplatok. Ak sa tohto práva vzdá, je vzdanie sa účinné iba za predpokladu, že bolo urobené v písomnej forme a doručené spoločnosti alebo urobené na valnom zhromaždení zápisom do zápisnice. Ak sa akcionár svojho práva vzdal, nemôže sa ho domáhať ani osoba, ktoré od akcionára nadobudla akcie).

Následne bude rozhodujúca všeobecná hodnota peňažného doplatku zistená v súdnom konaní, a to prípadne aj s využitím znaleckého dokazovania, pričom preddavky na znalecké dokazovanie hradí nástupnícka spoločnosť. Vypracovaním znaleckého posudku poverí súd osobu, ktorá je zapísaná v zozname znalcov. Hodnota takto zisteného peňažného doplatku sa určí ako rozdiel hodnoty akcií zúčastnených spoločností a akcií nástupníckej spoločnosti.

Pokiaľ medzi akcionárom a spoločnosťou dôjde k dohode o vyplatení primeraného peňažného doplatku po lehote podľa odseku 4 a spoločnosť vyplatí akcionárovi peňažný doplatok, nejde o bezdôvodné obohatenie.³⁵

Oprávnený akcionár, ktorý nepodal návrh na súd, má právo, aby mu nástupnícka spoločnosť ponúkla návrh zmluvy, ktorý určuje nový výmenný pomer akcií alebo výmenný pomer akcií s prípadným doplatkom, alebo len návrh zmluvy, ktorého obsahom bude primeraný peňažný doplatok., a to v lehote 30 dní od zápisu zlúčenia alebo splynutia do obchodného registra.. Tento návrh však musí obsahovať aj hodnotu jednotlivých vymieňaných akcií a lehotu, počas ktorej je návrh zmluvy možné prijať, pričom táto lehota nesmie byť kratšia ako 14 dní.

Na ponuku môže oprávnený akcionár reagovať buď jej akceptovaním alebo podaním návrhu na začatie súdneho konania o preskúmanie návrhu (príslušným na konanie bude súd podľa sídla nástupníckej spoločnosti) alebo bude nečinný. V tomto prípade platí nevyvrátiteľná domnienka, že návrh je akcionárom prijatý.

Akcionár, ktorý podal návrh na súd a v tomto konaní bol úspešný (súd mu priznal primeraný peňažný doplatok určený podľa vyššie uvedených kritérií), získa plnenie s účinkami aj voči ostatným akcionárom, v dôsledku čoho je nástupnícka spoločnosť povinná vyplatiť všetkým oprávneným akcionárom rovnaký doplatok v peniazoch za každú akciu alebo vydať ďalšie akcie. V prípade, že spoločnosť túto povinnosť neplní, môžu sa akcionári domáhať svojho práva na súde, a to vo všeobecnej štvorročnej premlčacej dobe.

Ak ObZ neustanovuje inak, primeraný peňažný doplatok nesmie byť nižší ako

- a) hodnota najvyššieho peňažného doplatku poskytnutého jednotlivým akcionárom za rovnakú akciu a zároveň nesmie byť nižší ako*
- b) rozdiel hodnoty akcií spoločnosti podieľajúcej sa na zlúčení alebo splynutí a hodnoty akcií nástupníckej spoločnosti, pričom určená hodnota akcií nesmie byť nižšia ako hodnota čistého obchodného imania pripadajúceho na jednu akciu podľa poslednej účtovnej závierky zvýšená o hodnotu nehmotného majetku nevykazovaného v súvahe vyčíslenú nezávislým expertom; v prípade, ak je spoločnosť povinná zostavovať konsolidovanú účtovnú závierku, použijú sa údaje poslednej konsolidovanej účtovnej závierky; a zároveň nesmie byť určená hodnota akcií spoločností podieľajúcich sa na zlúčení alebo splynutí nižšia ako priemerný kurz akcií spoločností, ktoré sa podieľajú na zlúčení alebo splynutí a*

³⁵ OVEČKOVÁ, O. a kol. *Obchodný zákonník. Komentár*. Druhé, doplnené a prepracované vydanie. Bratislava: IURA EDITION, 2008. s. 844. ISBN 978-80-8078-205-4.

*ktorých akcie sú obchodované na regulovanom trhu, dosiahnutý na burze cenných papierov za posledných 12 mesiacov pred uložením návrhu zmluvy o zlúčení alebo zmluvy o splynutí spoločností do zbierky listín.*³⁶

Pokiaľ sa preukáže, že výmenný pomer akcií bol neprimeraný (v prospech akcionárov), ObZ chráni akcionárov tým, že nie sú povinní vrátiť akcie. OZ však umožňuje, aby spoločnosť vymáhala rozdiel titulom bezdôvodného obohatenia alebo zodpovednosti za škodu.

V prípade cezhraničného zlúčenia alebo splynutia spoločností majú akcionári slovenskej zúčastnenej spoločnosti právo požadovať od nej primeraný peňažný doplatok, ak výmenný pomer akcií, prípadne doplatky v peniazoch, nie sú primerané. V tomto prípade sa primerane aplikujú ustanovenia ObZ o národnom zlúčení alebo splynutí spoločností s niektorými výnimkami. Akcionári slovenskej zúčastnenej spoločnosti musia byť na zasadnutí valného zhromaždenia prítomní, musia požiadať o zápis ich nesúhlasného stanoviska do zápisnice, pričom svoje právo uplatňujú voči slovenskej zúčastnenej spoločnosti. Výnimku tiež predstavuje okamih začatia plynutia lehoty na zaslanie návrhu zmluvy s novým výmenným pomerom alebo výmenným pomerom s peňažným doplatkom, prípadne iba s peňažným doplatkom, ktorá spoločnosti v tomto prípade začína plynúť už odo dňa konania valného zhromaždenia, ktoré cezhraničné zlúčenie alebo splynutie schválilo.

Pokiaľ spoločnosť nesplní svoju povinnosť zaslať akcionárom uvedený návrh v stanovenej lehote, notár nevydá osvedčenie o splnení požiadaviek pre cezhraničné splynutie alebo zlúčenie. Toto osvedčenie môže notár vydať iba v prípade, ak sa právoplatne skončili všetky súdne konania, ktoré sa týkajú uplatnenia práva na preskúmanie návrhu slovenskej zúčastnenej spoločnosti súdom. Skončenie týchto konaní nie je prekážkou pre vydanie osvedčenia iba v prípade, ak návrh zmluvy o zlúčení alebo splynutí obsahuje dohodu o právomoci súdov a rozhodnom práve, v zmysle ktorej si akcionári môžu svoj nárok na preskúmanie návrhu zmluvy voči nástupníckej spoločnosti uplatniť na slovenskom súde a podľa slovenského práva a zároveň má notár preukázaný súhlas s týmto dodatočným vysporiadaním od všetkých zúčastnených spoločností. Notár v tomto prípade v osvedčení uvedie, že tieto súdne konania prebiehajú.

Pri vykonávaní úkonov notára sú akcionári povinní poskytnúť mu potrebnú súčinnosť.

³⁶ § 218 i ods. 9 zákona č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov.

Ďalším právom, ktoré ObZ garantuje akcionárom, je právo na uzavretie zmluvy o odkúpení akcií, ktoré akcionári nadobudli v dôsledku zlúčenia alebo splynutia. Na toto právo musia byť akcionári upozorení v pozvánke na valné zhromaždenie alebo v oznámení o konaní valného zhromaždenia, ktoré bude o splynutí alebo zlúčení rozhodovať. Podmienkou pre jeho uplatnenie je existencia postavenia akcionára v čase konania predmetného valného zhromaždenia, prítomnosť akcionára na valnom zhromaždení, hlasovanie proti schválenému návrhu zmluvy o zlúčení alebo splynutí, žiadosť o zápis nesúhlasného stanoviska do zápisnice a žiadosť o zaslanie návrhu zmluvy na odkúpenie akcií. Následne má nástupnícka spoločnosť povinnosť zaslať akcionárovi návrh zmluvy o odkúpení akcií za primerané peňažné protiplnenie v lehote do 30 dní odo dňa zápisu zlúčenia alebo splynutia do obchodného registra. Návrh zmluvy o odkúpení akcií musí obsahovať aj:

- a) návrh ponúkaného primeraného peňažného protiplnenia
- b) lehotu na prijatie návrhu, táto však nesmie byť kratšia ako 14 dní od jeho doručenia
- c) postup pri odkúpení akcií a
- d) výhradu vlastníctva, v zmysle ktorej bude prevod vlastníctva k akciám podmienený až úplným vyplatením primeraného peňažného protiplnenia (ObZ stanovuje limity, pod ktoré nemôže byť určené toto protiplnenie, pričom jeho hodnota musí byť určená v rovnakej výške za každú akciu).

ObZ súčasne zakotvuje nevyvrátiteľnú domnienku, v zmysle ktorej sa návrh považuje za prijatý, ak akcionár v lehote určenej na jeho prijatie nepodá návrh na začatie súdneho konania o jeho preskúmaní. V prípade, že návrh na súd podá, je na konanie príslušný súd podľa sídla nástupníckej spoločnosti.

Akcionár, ktorý v stanovenej lehote nepodal na súd návrh na preskúmanie návrhu zmluvy o odkúpení akcií, avšak nesúhlasí s navrhovanou výškou peňažného doplatku alebo tento doplatok nie je primeraný, môže si v jednoročnej prekluzívnej lehote uplatniť nárok na vyplatenie primeraného peňažného protiplnenia. Na jeho určenie sa primerane použijú ustanovenia ObZ o jeho stanovení v prípade, ak výmenný pomer akcií alebo peňažný doplatok, uvedené v zmluve o zlúčení alebo splynutí, nie sú primerané.

V prípade cezhraničného zlúčenia alebo splynutia spoločností majú akcionári slovenskej zúčastnenej spoločnosti tiež právo požadovať od nej odkúpenie akcií za primeraný peňažný protiplnenie. Aj v tomto prípade sa primerane aplikuje právna úprava ObZ týkajúca sa národného zlúčenia alebo splynutia s tým, že nárok na primerané peňažné

protiplnenie si akcionári slovenských zúčastnených spoločností uplatňujú voči slovenskej zúčastnenej spoločnosti. Rozhodujúcim okamihom pre začatie plynutia lehoty na predloženie návrhu na odkúpenie akcií akcionára je konanie valného zhromaždenia, ktoré schválilo návrh zmluvy o cezhraničnom zlúčení alebo splynutí.

Notár v prípade vydania osvedčenia o cezhraničnom zlúčení alebo splynutí skúma, či slovenská zúčastnená spoločnosť zaslala oprávneným akcionárom návrh zmluvy o odkúpení akcií v lehote 30 dní od konania valného zhromaždenia. Ak spoločnosť svoju povinnosť nesplnila, notár osvedčenie nevydá. Pre vydanie osvedčenia platia rovnaké podmienky ako pri neprimeranom výmennom pomere akcií.

ObZ pripúšťa zjednodušený postup v prípade zlúčenia akciových spoločností. Ak má nástupnícka spoločnosť (či už priamo alebo prostredníctvom osoby, ktorá koná vo svojom mena ale na účet tejto spoločnosti) vo vlastníctve viac ako 90 % akcií zanikajúcich spoločností, s ktorými je spojené hlasovacie právo, avšak nie všetky akcie, s ktorými je spojené hlasovacie právo, nie je potrebné, aby sa konalo valné zhromaždenie nástupníckej spoločnosti, ktoré schvaľuje zlúčenie a návrh zmluvy o zlúčení, a to za týchto predpokladov, ktoré musia byť splnené kumulatívne:

a) nástupnícka spoločnosť zabezpečí zverejnenie oznámenia o tom, že do zbierky listín bol pri nástupníckej spoločnosti uložený návrh zmluvy o zlúčení, a to v lehote najmenej 30 dní pred konaním valných zhromaždení zanikajúcich spoločností

b) nástupnícka spoločnosť zabezpečí, aby boli v jej sídle všetkým akcionárom nástupníckej spoločnosti sprístupnené na nahliadnutie návrh zmluvy o zlúčení, účtovné závierky a výročné správy za posledné tri roky, a to najneskôr 30 dní pred konaním valného zhromaždenia zanikajúcich spoločností. Akcionári majú tiež v stanovenej lehote právo dostať na nahliadnutie aj priebežnú účtovnú závierku, správy predstavenstiev a odborných expertov, pokiaľ ObZ nestanovuje inak.

Rozhodnutie o zlúčení, ako aj schválení návrhu zmluvy o zlúčení v nástupníckej spoločnosti je následne v kompetencii predstavenstva, pokiaľ stanovy neurčia inak. Ak však menšinový akcionár nástupníckej spoločnosti (akcionár, ktorý vlastní akcie s menovitou hodnotou najmenej 5% základného imania), prípadne ak stanovy určia aj akcionár s akciami s menovitou hodnotou nižšou ako 5% základného imania, požiada o zvolanie valného zhromaždenia, je predstavenstvo povinné zvolať valné zhromaždenie, ktoré bude o zlúčení a návrhu zmluvy o zlúčení rozhodovať štandardným postupom. *Sme toho názoru, že zo systematického výkladu vyplýva, že akcionár má toto svoje právo*

uplatniť v lehote 30 dní od zverejnenia oznámenia v Obchodnom vestníku [§ 218k ods. 1 písm. a), § 184 ods. 3], ak stanovy neurčujú inú (dlhšiu) dobu.³⁷

V prípade zjednodušeného postupu zlúčenia nemusí byť vypracovaná správa nezávislého experta, ani správy predstavenstiev a dozornej rady, ani sprístupnené stanovené doklady v sídle zúčastnenej spoločnosti, pokiaľ zmluva o zlúčení obsahuje ustanovenie, ktorým sa nástupnícka spoločnosť zaväzuje odkúpiť od všetkých menšinových akcionárov zanikajúcich spoločností akcie, ktoré získali výmenou.

Osobitný postup stanovuje ObZ aj v prípade, ak nástupnícka spoločnosť vlastní (priamo alebo nepriamo) všetky akcie zanikajúcich spoločností. Na tento postup sa primerane aplikujú ustanovenia ObZ o zlúčení, s výnimkou niektorých ustanovení.

ObZ tiež upravuje zjednodušený postup cezhraničného zlúčenia, v prípade, že nástupnícka spoločnosť (priamo alebo nepriamo) vlastní všetky akcie zúčastnených spoločností, s ktorými je spojené hlasovacie právo.

7.3 Rozdelenie akciovej spoločnosti

Na rozdelenie akciových spoločností sa primerane aplikujú ustanovenia ObZ o zlúčení a splynutí akciových spoločností, iba niektoré otázky sú upravené osobitne. V prípade, že niektoré otázky sú upravené odlišne pri zlúčení a odlišne pri splynutí akciových spoločností, na rozdelenie akciových spoločností zlúčením sa aplikuje úprava zlúčenia akciových spoločností a v prípade rozdelenia spoločnosti, pri ktorom vznikajú nové spoločnosti, sa aplikuje právna úprava splynutia akciových spoločností. Na spoločnosti, ktoré v procese rozdelenia zanikajú, sa primerane použijú ustanovenia ObZ o spoločnostiach podieľajúcich sa na zlúčení a splynutí a v prípade spoločností, ktoré v procese rozdelenia vznikajú, ako aj na už existujúce spoločnosti, ustanovenia ObZ o nástupníckej spoločnosti.

Na rozdelenie akciových spoločností sa nepoužije právna úprava týkajúca sa zjednodušeného postupu rozdelenia akciovej spoločnosti zlúčením, keďže sa aplikuje osobitná právna úprava.

K rozdeleniu akciovej spoločnosti sa vyžaduje projekt rozdelenia, na obsahové náležitosti ktorého, vrátane procesu jeho schválenia, sa primerane použijú ustanovenia ObZ o zlúčení a splynutí akciových spoločností. Na rozdiel od zlúčenia a splynutia však

³⁷ PATAKYOVÁ, M. a kol. *Obchodný zákonník. Komentár*. 2. aktualizované vydanie. Praha: C. H. Beck, 2008. s. 624. ISBN 978-80-7400-039-3.

v prípade nepeňažných vkladov do základného imania nástupníckych spoločností musia byť vyhotovené znalecké posudky, keďže sa obchodné imanie delí a jeho rozdelenie nemusí byť vždy rovnomerné. Vyhotovenie znaleckého posudku (priamym odkazom na § 218d ods. 1 a 2) sa však nevyžaduje:

- a) v prípade rozdelenia spoločnosti splynutím, ak nezávislý audítor vyhotovil (pokiaľ ide o nástupnícku spoločnosť) správu o výsledku preskúmania návrhu projektu rozdelenia
- b) v prípade rozdelenia spoločnosti zlúčením, ak nástupnícka spoločnosť zvyšuje svoje základné imanie.

Informácia o určení hodnoty nepeňažného vkladu do nástupníckej spoločnosti v správe nezávislého experta musí byť tiež predmetom správy predstavenstva rozdeľovanej spoločnosti, ktorú je predstavenstvo povinné vyhotoviť. Jej obsahom okrem všeobecných náležitostí musí byť aj informácia o vyhotovení znaleckých posudkov na nepeňažné vklady do nástupníckej spoločnosti, ako aj vysvetlenie a odôvodnenie kritérií, ktoré boli použité na prerozdelenie akcií, ako aj informácia o tom, že uvedené listiny boli uložené do zbierky listín.

Predstavenstvu rozdeľovanej spoločnosti (v prípade rozdelenia spoločnosti zlúčením) je povinnosť informovať valné zhromaždenie rozdeľovanej spoločnosti, ak aj predstavenstvá nástupníckych spoločností o podstatnej zmene obchodného majetku a záväzkov tejto spoločnosti. Rozhodujúcim obdobím, ktorého sa táto zmena má dotknúť, je okamih od vyhotovenia návrhu projektu rozdelenia do dňa konania valného zhromaždenia rozdeľovanej spoločnosti, ktorá schvaľuje návrh projekt rozdelenia. Následne sú predstavenstvá nástupníckych spoločností povinné oboznámiť vlastné valné zhromaždenie o týchto zmenách.

Za podmienky, že s tým vyslovia súhlas všetci akcionári zanikajúcej spoločnosti a v prípade rozdelenia spoločnosti zlúčením aj všetci akcionári nástupníckych spoločností, nevyžaduje sa preskúmanie návrhu projektu rozdelenia nezávislým expertom, ani vyhotovenie správy o preskúmaní nezávislým expertom, uloženie návrhu projektu rozdelenia do zbierky listín, ani zverejnenie oznámenia o jeho uložení, správa predstavenstva, ani jej preskúmanie dozornou radou, sprístupnenie priebežnej účtovnej závierky, správy predstavenstva a nezávislých expertov v sídle zúčastnených spoločností, ani osobitné náležitosti správy predstavenstva a povinnosť predstavenstva informovať o podstatných zmenách majetku a záväzkov. Súhlas akcionárov môže mať buď písomnú formu, prípadne môže byť udelený v zápisnici z valného zhromaždenia, ktoré rozhodlo

o zrušení spoločnosti rozdelením. Tento súhlas však musí byť udelený najneskôr do dňa konania prvého valného zhromaždenia, ktoré bude o rozdelení spoločnosti rozhodovať. Pokiaľ bol výmenný pomer akcií nástupníckej (nástupníckych) spoločnosti, ktoré boli určené na výmenu za akcie zanikajúcej spoločnosti primeraný právam, ktoré mali akcionári v zanikajúcej spoločnosti, neuplatnia sa ustanovenia o povinnosti preskúmať návrh projektu rozdelenia nezávislým expertom, vypracovaní správy o výsledku preskúmania, povinnosti poskytnúť nezávislému expertovi súčinnosť, povinnosti predstavenstva vypracovať správu o rozdelení spoločnosti, sprístupnení priebežnej účtovnej závierky, správy predstavenstva a nezávislých expertov, ako aj ustanovenia o osobitných náležitostiach správy predstavenstva a povinnosti predstavenstva informovať o podstatných zmenách majetku a záväzkov.

Aj v prípade rozdelenia akciových spoločností ObZ pripúšťa zjednodušený postup. V rámci tohto zjednodušeného postupu sa pri rozdelení spoločnosti zlúčením nevyžaduje rozhodnutie valného zhromaždenia rozdeľovanej spoločnosti, ak

a) nástupnícke spoločnosti vlastní všetky akcie zanikajúcej spoločnosti, s ktorými je spojené hlasovacie právo

b) nástupnícke spoločnosti zabezpečili uloženie návrhu projektu rozdelenia do zbierky listín pre každú zo zúčastnených spoločností, pričom oznámenie o jeho uložení bolo zverejnené najneskôr 30 dní pred nadobudnutím účinkov rozdelenia

c) akcionári všetkých zúčastnených spoločností majú právo v sídle spoločnosti, ktorej sú akcionármi, najmenej 30 dní pred nadobudnutím účinnosti rozdelenia, dostať na nahliadnutie návrh projektu rozdelenia, účtovnú závierku a výročnú správu všetkých zúčastnených spoločností, pričom priebežnú účtovnú závierku, správy nezávislých expertov a predstavenstiev majú právo dostať na nahliadnutie v sídle nástupníckej spoločnosti, pokiaľ ObZ nestanovuje inak (napríklad všetci akcionári zúčastnených spoločností sa dohodli, že preskúmanie návrhu projektu rozdelenia nezávislým expertom, ani vypracovanie správy o tomto preskúmaní nezávislým expertom nie sú potrebné). Tým však nie je dotknutá povinnosť valných zhromaždení nástupníckych spoločností schváliť rozdelenie spoločnosti, ako aj návrh projektu rozdelenia.

V tomto prípade sa povinnosť predstavenstva zanikajúcej spoločnosti informovať predstavenstvá nástupníckych spoločností o podstatných zmenách v majetku a záväzkoch spoločnosti vzťahuje na obdobie od vyhotovenia návrhu projektu rozdelenia po jeho schválenie predstavenstvom nástupníckej spoločnosti.

Zjednodušený proces rozdelenia akciovej spoločnosti zlúčením však nie je možné realizovať, pokiaľ oprávnený akcionár rozdeľovanej spoločnosti (akcionár, ktorý vlastní akcie, ktorých menovitá hodnota dosahuje najmenej 5 % základného imania) požiada o zvolanie valného zhromaždenia, ktoré bude rozhodovať o rozdelení spoločnosti. Stanovy spoločnosti môžu určiť, že toto právo majú aj akcionári, ktorí vlastní akcie s nižšou menovitou hodnotou.

ObZ tiež umožňuje (v nadväznosti na článok 6 šiestej smernice č. 82/891/EHS o rozdelení akciových spoločností), aby sa pri rozdelení spoločnosti zlúčením nekonalo valné zhromaždenie nástupníckej spoločnosti, ktoré by malo schváliť návrh projektu rozdelenia. Pre tento postup však musia byť splnené nasledovné podmienky:

a) každá z nástupníckych spoločností uložila návrh projektu rozdelenia do zbierky listín a zároveň oznámenie o jeho uložení bolo zverejnené najneskôr 30 dní pred dňom uvedeným ako deň konania valného zhromaždenia rozdeľovanej spoločnosti, ktoré má rozhodnúť o schválení projektu rozdelenia

b) akcionári všetkých nástupníckych spoločností majú najmenej 30 dní pred dňom uvedeným ako deň konania valného zhromaždenia rozdeľovanej spoločnosti dostať v sídle spoločnosti, ktorej sú akcionármi na nahliadnutie návrh projektu rozdelenia, účtovnú závierku a výročnú správu všetkých zúčastnených spoločností, pričom priebežnú účtovnú závierku, správy nezávislých expertov a predstavenstiev majú právo dostať v sídle nástupníckej spoločnosti, pokiaľ ObZ nestanovuje inak

c) oprávnený akcionár (akcionár nástupníckej spoločnosti, ktorý vlastní akcie, ktorých menovitá hodnota predstavuje aspoň 5% hodnoty základného imania, pokiaľ stanovy neurčia, že toto právo má aj akcionár, ktorý vlastní akcie s nižšou menovitou hodnotou) nepožiada o zvolanie valného zhromaždenia, ktoré bude schvaľovať rozdelenie spoločnosti.

Záver

K zániku obchodnej spoločnosti (obdobne ako v prípade vzniku obchodnej spoločnosti) dochádza v dvoch fázach. Prvou z nich je zrušenie spoločnosti, následne v druhej fáze obchodná spoločnosť zaniká.

Zrušenie obchodnej spoločnosti predstavuje proces, ktorého výsledkom je spravidla (s výnimkou fúzie a rozdelenia spoločnosti) zánik spoločnosti. Je teda zároveň predpokladom zániku spoločnosti. Zánikom obchodná spoločnosť ako právnická osoba zaniká, teda stráca spôsobilosť na práva a povinnosti, ako aj na právne úkony, a to k momentu svojho výmazu z obchodného registra.

V období medzi zrušením a zánikom spoločnosti je spoločnosť v osobitnom postavení. Na jednej strane je pôsobnosť jej orgánov obmedzená a podnikateľská činnosť nie je vykonávaná v rovnakom rozsahu ako pred zrušením, na druhej strane má však obchodná spoločnosť stále právnu subjektivitu, teda je nositeľom práv a povinností. Spoločnosť tiež disponuje procesnou spôsobilosťou, teda môže byť účastníkom konania a má aktívnu i pasívnu legitimáciu v konaní (spoločnosť môže žalovať a zároveň môže vystupovať v pozícii žalovanej).

Dôsledkom zrušenia obchodnej spoločnosti je povinnosť vykonať jej likvidáciu, s výnimkou zákonom ustanovených prípadov, kedy sa likvidácia spoločnosti nevyžaduje. Likvidácia obchodnej spoločnosti sa nevyžaduje, ak jej obchodné imanie prechádza na právneho nástupcu v dôsledku zlúčenia, splynutia alebo rozdelenia. Likvidácia sa nevyžaduje ani v prípade, ak obchodná spoločnosť nemá žiaden majetok, alebo ak sa zamietol návrh na vyhlásenie konkurzu pre nedostatok majetku, prípadne ak bol konkurz zrušený z dôvodu, že majetok úpadcu nestačí na úhradu výdavkov a odmenu správcu konkurznej podstaty, alebo bolo konkurzné konanie zastavené pre nedostatok majetku, prípadne ak bol konkurz zrušený pre nedostatok majetku, alebo ak po ukončení konkurzného konania nezostane spoločnosti žiaden majetok.

Do okamihu výmazu spoločnosti z obchodného registra, aj keď prebieha jej likvidácia, je spoločnosť právnickou osobou.

Výmaz spoločnosti z obchodného registra má konštitutívny účinok, ktorý má za následok zánik spoločnosti. Výnimkou je výmaz spoločnosti z obchodného registra v prípade cezhraničného zlúčenia alebo splynutia, kedy slovenská obchodná spoločnosť zaniká ako právnická osoba dňom nadobudnutia účinkov cezhraničného zlúčenia alebo

splynutia v štáte, kde má nástupnícka spoločnosť sídlo. Výmaz slovenskej obchodnej spoločnosti z obchodného registra má následne iba deklaratórny účinok.

ZOZNAM POUŽITEJ LITERATÚRY

DĚDIČ, J. – KRÍŽ, R. – ŠTENGLOVÁ, I. *Akciové spoločnosti*. Praha: C. H. Beck, 2001. 692 s., ISBN 80-7179-494-5

FEKETE, I.: *Obchodná spoločnosť s ručením obmedzeným. Komplexná príručka*. Bratislava: EPOS, 2004. 711 s., ISBN 80-8057-584-3

FEKETE, I.: *Občiansky zákonník. Komentár*. Komplexná príručka. Bratislava: EPOS, 2007 s., ISBN 978-80-8057-688-2

Kolektív autorov: *Obchodný zákonník s rozsiahlym komentárom po poslednej novele vykonanej zákonom NR SR č. 526/2002 Z. z. s účinnosťou od 1. januára 2003*, V. Doplnené a rozšírené vydanie, Bratislava: Nová Práca, 2002. 717 s., ISBN 80-88929-42-3

KUBÍČEK, P. a kol. *Akciová spoločnosť jej organizačné a finančné riadenie*. Bratislava: Verlag Dashöfer, 2004. ISSN 1335-8480.

KUBÍČEK, P. – MAMOJKA, M. – PATAKYOVÁ, M. *Obchodné právo*. Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislave, Právnická fakulta, 2010. 390 s. ISBN 978-80-7160-225-5.

OVEČKOVÁ, O. a kol. *Obchodný zákonník. Komentár*. Druhé, doplnené a prepracované vydanie. Bratislava: IURA EDITION, 2008. 983 s. ISBN 978-80-8078-205-4.

PATAKYOVÁ, M. a kol. *Obchodný zákonník. Komentár*. 2. aktualizované vydanie. Praha: C. H. Beck, 2008. 1162 s. ISBN 978-80-7400-039-3.

PELIKÁNOVÁ, I. – ČERNÁ, S. a kol. *Obchodní právo*. Praha: ASPI, 2006. 548 s. ISBN 80-7357-149-8

SUCHOŽA J., HUSÁR, J. a kol.: *Obchodné právo*, Košice: IURA EDITION, 2009. 1122 s. ISBN 978-80-8078-290-0

SUCHOŽA, J. a kol. *Obchodný zákonník a súvisiace predpisy. Komentár.* Bratislava: EUROUNION, 1997. 755 s. ISBN 80-85568-71-3.

ŠTENGLOVÁ, I. – PLÍVA, S. – TOMSA, M. a kol. *Obchodní zákoník. Komentář.* 12.vydání. Praha: C. H. Beck, 2009. 1374 s. ISBN 978-80-7400-055-3.

ŽITŇANSKÁ, L. – OVEČKOVÁ, O. *Základy obchodného práva 1.* Bratislava: IURA EDITION, 2009. 682 s. ISBN 978-80-8078-276-4.

PRÁVNE PREDPISY

Zákon č. 513/1991 Z. z. Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov

Zákon č. 530/2003 Z. z. o obchodnom registri a o zmene a doplnení niektorých zákonov

Zákon č. 40/1964 Z. z. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov

Zákona č. 431/2002 Z. z. o účtovníctve

Zákon č. 311/2001 Z. z. Zákonník práce v znení neskorších predpisov

Zákon č. 483/2001 Z. z. o bankách

Zákon č. 99/1963 Z. z. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov

Zákon č. 566/2001 Z. z. o cenných papieroch a investičných službách a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o cenných papieroch)

Zákon č. 594/2003 Z. z. o kolektívnom investovaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov

Zákon č. 7/2005 Z.z. o konkurze a reštrukturalizácii a o zmene a doplnení niektorých zákonov

Zákon č. 136/2001 Z.z. o ochrane hospodárskej súťaže a o zmene a doplnení zákona Slovenskej národnej rady č. 347/1990 Zb. o organizácii ministerstiev a ostatných ústredných orgánov štátnej správy Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov

Zákon č. 455/1991 Z.z. o živnostenskom podnikaní

JUDIKATÚRA

OP 10/1998

OP 7/2000

R 43/1995

Rozsudok Najvyššieho súdu SR z 18. augusta 1993, sp. zn. ObZ 9/93

Uznesenie Krajského obchodného súdu v Brne z 20.12.1993, č. k. 11Cm 975/93

Uznesenie Krajského súdu v Brne, sp. zn. 28 Co 75/1992

Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 29. septembra 2008, sp. zn. 1 Obdo V 79/2006

Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 13. decembra 1996, sp. zn. 6 Obo 250/96

Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 28. apríla 2000, sp. zn. 1 Obo 25/2000

Uznesenie Najvyššieho súdu SR z 30. júla 2002, sp. zn. 3 Obo 280/2000

Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky , sp. zn. 1 Obdo V 101/2005

Rozhodnutie Najvyššieho súdu Českej republiky, sp. zn. R I 494/31, zo dňa 25.6.1931

Rozhodnutie Najvyššieho súdu Českej republiky, sp. zn. R I 189/44, zo dňa 16.6.1944

Rozhodnutie Najvyššieho súdu Českej republiky, sp. zn. Rv I 1079/42, zo dňa 16.12.1942

ZSP 16/1996

ZSR 60/1996

ZSR 65/1996

INÉ ZDROJE

1. www.justice.gov.sk
2. www.zbierka.sk
3. www.nrsr.sk